

VELKÝ
KATECHISMUS
KATOLICKÉHO NÁBOŽENSTVÍ

STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ V PRAZE

Čkm. 153

Cena Kčs 22.—

VELKÝ
KATECHISMUS
KATOLICKÉHO NÁBOŽENSTVÍ

Desáté, změněné vydání.

Církevně schváleno nejdůstojnější kapitulní konsistoří v Praze dne 17. ledna 1946, čís. 6666.

Schváleno výnosem ministerstva školství a osvěty ze dne 22. června 1946, č. A-143.629/46-II 1, jako učebnice pro vyšší třídy škol obecných, měštanské a nižší třídy středních škol.

Cena Kčs 22.—

1 9 4 7

STÁTNÍ NAKLADATELSTVÍ V PRAZE

Upravil Dr Josef Hronek.

Do této knihy je vložena poukázka na knihy zdarma. Školní knihy vydané Státním nakladatelstvím nesmějí se prodávati drážce nežli za cenu, která jest udána na titulním listě.

Všechna práva vyhrazena.

Vytiskla knihtiskárna H. Lüdemann v nár. správě, Český Těšín.

Obsah.

	Strana
Úvod	7
<i>Část první. O víře a apoštolském Vyznání víry.</i>	
Oddělení první. O křesťanské víře	9
Oddělení druhé. O apoštolském Vyznání víry	14
<i>O Bohu</i>	
První článek víry	15
1. O Bohu a o jeho vlastnostech	15
2. Jeden Bůh ve třech osobách	18
3. O stvoření, zachovávání a řízení světa	20
4. Andělé	21
5. Lidé	23
6. Hřích prvních lidí	25
7. Zaslíbení Vykupitele	26
<i>O Ježíši Kristu</i>	
Druhý článek víry	26
Třetí článek víry	30
Čtvrtý článek víry	34
Pátý článek víry	37
Šestý článek víry	38
Sedmý článek víry	40
<i>O Duchu svatém</i>	
Osmý článek víry	40

O církvi obecné nebo katolické

Devátý článek víry	42
1. O založení a zařízení církve	42
2. O známkách církve	44
3. O úkolu církve	46
4. Obcování svatých	49

Odpuštění hříchů

Desátý článek víry	51
------------------------------	----

Poslední věci

Jedenáctý článek víry	51
1. O smrti	51
2. O soudu soukromém	52
3. Vzkříšení těla	53
4. O posledním soudu	53
Dvanáctý článek víry	54
1. O nebi	55
2. O pekle	56
3. O očistci	57

Část druhá. O naději a modlitbě.

Oddělení první. O křesťanské naději	59
Oddělení druhé. O modlitbě	60
1. O modlitbě vůbec	60
2. O modlitbě Páně	63
3. O pozdravení andělském	65
4. O některých jiných modlitbách a pobožnostech	67

Část třetí. O křesťanské lásce a přikázáních.

Oddělení první. O křesťanské lásce	70
1. O lásce k Bohu	70
2. O křesťanské lásce k sobě	71
3. O křesťanské lásce k bližnímu	72

Oddělení druhé. O přikázáních Božích a církevních 74

A) Desatero Božích přikázání	74
První přikázání Boží	75
Druhé přikázání Boží	81
Třetí přikázání Boží	83
Čtvrté přikázání Boží	84
Páté přikázání Boží	88
Šesté přikázání Boží	90
Sedmé přikázání Boží	92
Osmé přikázání Boží	95
Deváté přikázání Boží	98
Desáté přikázání Boží	98
B) Patero přikázání církevních	99
První přikázání církevní	99
Druhé přikázání církevní	100
Třetí přikázání církevní	102
Čtvrté přikázání církevní	104
Páté přikázání církevní	105

Oddělení třetí. O křesťanské spravedlnosti 106

První díl křesťanské spravedlnosti: <i>Varuj se zlého!</i>	106
O hříchu osobním a jeho družích	106
Druhý díl křesťanské spravedlnosti: <i>Čiň dobré!</i>	114
A) O křesťanské ctnosti	114
1. O božských ctnostech	115
2. O mravních ctnostech	116
B) O dobrých skutcích	121
C) O snaze po křesťanské dokonalosti	125

Část čtvrtá. O milosti a svátostech.

Oddělení první. O milosti	127
1. Milost pomáhající	128
2. Milost posvěcující	129

A. Svátosti.

Oddělení druhé. O svátostech vůbec	130
O svátostech zvlášť	131
1. O svátosti křtu	131
2. O svátosti biřmování	135
3. O nejsvětější svátosti oltářní	138
a) O přítomnosti Ježíše Krista v nejsvětější svátosti ol- tářní	140
b) O oběti mše svaté	142
c) O svatém přijímání	146
4. O svátosti pokání	150
a) O zpytování svědomí	152
b) O lítosti	153
c) O opravdovém předsevzetí	157
d) O zpovědi	158
e) Kterak se vykonává zpověď	161
f) O dostiučinění	162
O odpustcích	163
5. O svátosti posledního pomazání	165
6. O svátosti svěcení kněžstva	167
7. O svátosti stavu manželského	169
B. O svátostinách a posvátných obřadech	172

Přídavek.

Modlitby	175
--------------------	-----

Úvod.

1. Proč nás stvořil Bůh?

Bůh nás stvořil, abychom ho poznávali, jej milovali a jemu sloužili a za to na věky spaseni byli.

Bohu sloužiti znamená činiti to, co od nás Bůh žádá. Kdo Bohu neslouží, o tom platí slovo Pána Ježíše: „Co prospěje člověku, byť získal celý svět, ale ztratil život věčný?“ (Mat. 16, 26.)

2. Co od nás žádá Bůh?

Bůh od nás žádá:

1. abychom v něho věřili,
2. v něho doufali,
3. jej milovali a
4. jeho prostředků milosti užívali.

O těchto čtyřech částech vykládá katechismus.

Proto dělíme katechismus na čtyři části, které jednájí:

první o víře a apoštolském Vyznání víry;
druhá o křesťanské naději a modlitbě;

třetí o křesťanské lásce a přikázáních;
čtvrtá o milosti a prostředcích milosti.

Katechismus nás učí, co máme věřiti a konati, abychom se dostali do nebe. Proto jest katechismus nejdůležitější učebnicí. Uč se pilně katechismu. „Blahoslavení, kteří slovo Boží slyší a zachovávají.“ (Luk. 11, 28.)

Část první.

O víře a apoštolském Vyznání víry.

Oddělení první.

O křesťanské víře.

3. Co jest „křesťansky věřiti“?

„Křesťansky věřiti“ jest míti za pravdu, co Bůh zjevil a skrze katolickou církev k věření předkládá.

4. Proč musíme míti za pravdu, co Bůh zjevil?

Co Bůh zjevil, musíme míti za pravdu, protože Bůh je pravda sama, a nemůže tedy ani se mýlit, ani klamati.

5. Skrze koho zjevil Bůh, co máme věřiti?

Co máme věřiti, zjevil Bůh skrze patriarchy a proroky a naposledy skrze Syna svého Ježíše Krista a apoštoly.¹⁾

1) „Druhdy Bůh mnohokrát a mnohými způsoby mluvil k otcům našim skrze proroky, v těchto pak dnech doby poslední mluvil k nám skrze Syna.“ (Zid. 1, 1. 2.)

6. Komu svěřil Ježíš Kristus, co Bůh zjevil?

Co Bůh zjevil, svěřil Ježíš Kristus církvi katolické.

7. Proč musíme mít za pravdu, co se nám skrze katolickou církev k věření předkládá?

Co se nám skrze katolickou církev k věření předkládá, musíme mít za pravdu:

1. protože Ježíš Kristus udělil církvi dar neomylnosti;
2. protože výslovně poručil, abychom církve poslouchali.

8. Kde jest obsaženo vše, co Bůh zjevil?

Vše, co Bůh zjevil, obsaženo jest v Písmě svatém anebo bibli a v ústním podání neboli tradici.

9. Co je Písmo svaté?

Písmo svaté je sbírka knih, které byly napsány vnukáním Ducha svatého a které církev za slovo Boží prohlásila.

Písmo svaté se dělí na Písmo svaté Starého a Nového Zákona.

Písmo svaté Starého Zákona obsahuje to, co Bůh zjevil od stvoření světa až po Krista Pána.¹⁾

1) Písmo svaté Starého Zákona se skládá z 21 knih dějepisných, 7 naučných a 17 prorockých.

Knihy dějepisné jsou: 5 knih Mojžíšových; knihy: Josue, Soudců a Rut; 4 knihy Královské; 2 knihy Paralipomenon;

Písmo svaté Nového Zákona obsahuje zjevení, které nám Bůh učinil skrze Ježíše Krista a jeho apoštoly.¹⁾

10. Co rozumíme ústním podáním?

Ústním podáním rozumíme zjevené pravdy, které apoštolové sice kázali, ale nenapsali.²⁾

Ústní podání se dostalo až na nás:

1. ústním vyučováním a obřady svaté církve;
2. církevními vyznáními víry;

knihy: Esdrášova, Nehemiášova, Tobíášova, Judit a Ester; 2 knihy Machabejské.

Knihy naučné jsou: kniha Jobova, kniha žalmů, kniha Přísloví, Kazatel, píseň Šalomounova, kniha Moudrosti a kniha Sirachovcova.

Knihy prorocké jsou: knihy velikých proroků: Izaiáše, Jeremiáše s Baruchem, Ezechiela a Daniela; a knihy malých proroků: Oseáše, Joela, Amosa, Abdiáše, Jonáše, Micheáše, Nahuma, Habakuka, Sofoniáše, Aggea, Zachariáše a Malachiáše.

1) Písmo svaté Nového Zákona se skládá:

ze 4 evangelií podle sv. Matouše, Marka, Lukáše a Jana; ze Skutků apoštolských sv. Lukáše;

14 listů sv. Pavla jest: 1 k Římanům, 2 ke Korintským, 1 ke Galatům, 1 k Efeským, 1 k Filipenským, 1 ke Kolosenským, 2 k Thessalonickým, 2 k Timoteovi, 1 k Titovi, 1 k Filemonovi, 1 k Židům;

7 listů druhých apoštolů jest: 1 sv. Jakůba, 2 sv. Petra, 3 sv. Jana, 1 sv. Judy Thaddeáše.

a ze Zjevení sv. Jana.

2) „Nuže, bratří, stůjte pevně a zachovávejte podané nauky, kterým jste se naučili ať skrze naši řeč, anebo skrze náš list.“ (II. Thess. 2, 14.)

3. výroky papežů a církevních sněmů;
4. spisy církevních Otců a církevními památkami.¹⁾

11. Je víry ke spasení třeba?

Víry je ke spasení nevyhnutelně třeba, neboť „bez víry nemožno jest, Bohu se líbiti“. (Žid. 11, 6.)

Víra jest milost. Proto musíme o víru prositi jako to řekli apoštolové Pánu Ježíši: „Přidej nám víry.“ (Luk. 17, 5.)

Člověk jest určen k cíli, který jenom skrze víru může poznati a kterého jenom životem podle víry může dosíci.²⁾

12. Které pravdy musíme zvlášť věděti?

Zvlášť musíme vědět šestero pravd základních, a to:

1. Jest jeden Bůh.
2. Bůh je spravedlivý soudce, který dobré odměňuje a zlé tresce.³⁾
3. Jsou tři božské osoby: Otec, Syn a Duch svatý.
4. Druhá božská osoba člověkem učiněna jest, aby nás svou smrtí na kříži vykoupila a na věky spasila.

¹⁾ Nejznamenitější církevní Otcové jsou: na západě: sv. Ambrož († 397), sv. Jeronym († 420), sv. Augustin († 430), sv. Řehoř Veliký († 604); na východě: sv. Athanáš († 373), sv. Basil († 379), sv. Řehoř Naziánský († 389), sv. Jan Zlatoústý († 407).

²⁾ „Kdo neuvěří, bude zavržen.“ (Mar. 16, 16.)

³⁾ „Kdo k Bohu přistupuje, musí věřiti, že (Bůh) jest a že těm, kteří ho hledají, odplatitelem jest.“ (Žid. 11, 6.)

5. Duše lidská jest nesmrtelná.¹⁾
6. Milosti Boží je ke spasení nevyhnutelně třeba.²⁾

Šestero základních pravd jest základem křesťanského života.

Nestačí, abychom víru toliko znali a v srdci chovali; musíme ji také zevně slovem i skutkem vyznávat.³⁾

Katolický křesťan vyznává svou víru zvláště znamením svatého kříže.

Kříž děláme dvojím způsobem:

1. Tak, že znamenáme palcem pravé ruky čelo, ústa a prsa znamením kříže, říkajíce: „Ve jménu Otce i Syna i Ducha † svatého. Amen“.
2. Tak, že se dotýkáme pravou rukou čela a prsou, pak levého a konečně pravého ramene, říkajíce: „Ve jménu Otce — i Syna — i Ducha — svatého. Amen“.

Znamením svatého kříže vyznáváme zvláště tyto dvě pravdy svaté víry:

1. že jsou tři božské osoby;
2. že nás Ježíš Kristus svou smrtí na kříži vykoupil.

¹⁾ „Nebojte se těch, kteříž zabíjejí tělo, ale duše nemohou zabít.“ (Mat. 10, 28.)

²⁾ „Beze mne nemůžete nic učiniti.“ (Jan 15, 5.)

³⁾ „Kdožkoli vyzná mne před lidmi, toho i já vyznám před Otcem svým, jenž jest v nebesích; kdo by pak zapřel mne před lidmi, toho zapřu já před Otcem svým, který jest v nebesích.“ (Mat. 10, 32, 33.)

O apoštolském Vyznání víry.

Čemu má katolický křesťan věřit, je krátce obsaženo v „apoštolském Vyznání víry“.

Apoštolské Vyznání víry jmenuje se „apoštolské“, protože pochází ve svém jádře z doby apoštolské. Má dvanáct článků.

13. Jak zní apoštolské Vyznání víry?

Apoštolské Vyznání víry zní:

1. Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země.
2. I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho;
3. jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny;
4. trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest;
5. sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých;
6. vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího;
7. odtud přijde soudit živých i mrtvých.
8. Věřím v Ducha svatého;
9. svatou církev obecnou, svatých obcování;
10. odpuštění hříchů;
11. těla vzkříšení;
12. život věčný. — Amen.

První článek víry.

„Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země.“

První článek víry učí:

1. že jest jeden Bůh;
2. že se první božská osoba jmenuje Otec;
3. že Bůh stvořil nebe i zemi.

1. O Bohu a jeho vlastnostech.

14. Co jest Bůh?

Bůh jest duch, který je nekonečně dokonalý.¹⁾

Bůh jest duch, protože má rozum a svobodu vůli, ale těla nemá.

Říkáme: Bůh jest nekonečně dokonalý, protože má všechny dobré vlastnosti v míře největší.

Z vlastností Božích máme sobě zvláště pamatovati tyto: Bůh jest věčný a nezměnitelný, všudypřítomný a vševědoucí, nejvyšší moudrý a všemohoucí, nejvyšší svatý a spravedlivý, nejvyšší dobrotivý a milosrdný, nejvyšší pravdomluvný a věrný.

¹⁾ „Já jsem, kterýž jsem.“ (II. Mojž. 3, 14.) — „Není podobného tobě, Hospodine; veliký jsi ty a veliké jméno tvé v síle.“ (Jer. 10, 6.)

15. Co znamená: Bůh jest věčný?

Bůh jest věčný, znamená: Bůh byl vždy, jest a bude vždy.¹⁾

16. Co znamená: Bůh jest nezměnitelný?

Bůh jest nezměnitelný, znamená: Bůh jest stále týž a nemění se.²⁾

17. Co znamená: Bůh je všudypřítomný?

Bůh je všudypřítomný, znamená: Bůh je všudy, na nebi i na zemi.³⁾

18. Co znamená: Bůh je vševědoucí?

Bůh je vševědoucí, znamená: Bůh ví všechno, minulé, přítomné i budoucí; ví i naše nejtajnější myšlenky.

19. Co znamená: Bůh jest nejvyšší moudrý?

Bůh jest nejvyšší moudrý, znamená: Bůh pořádá všechno tak, že vždycky dosahuje svých nejsvětějších úmyslů.⁴⁾

20. Co znamená: Bůh je všemohoucí?

Bůh je všemohoucí, znamená: Bůh může učiniti všechno, co chce.⁵⁾

1) „Prve než povstaly hory a prve než počala země co plodit, od věků až do věků, ty, Bože, jsi.“ (Žalm 89, 2.)

2) „Já Hospodin a neměním se.“ (Mat. 3, 6.)

3) „Kam mohu zajít před duchem tvým, nebo kam utéci před tváří tvou? Kdybych na nebe vstoupil, jsi tam ty; jestliže bych sstoupil do pekla, přítomen jsi.“ (Žalm 138, 7, 8.)

4) „Jak velicí jsou skutkové tvoji, Hospodine! Všecky věci s moudrostí jsi učinil.“ (Žalm 103, 24.)

5) „Všecko, co chce, Hospodin činí na nebi, na zemi, v moři i ve všech propastech.“ (Žalm 134, 6.)

21. Co znamená: Bůh jest nejvyšší svatý?

Bůh jest nejvyšší svatý, znamená: Bůh chce a miluje jen dobro a má v ošklivosti zlo.¹⁾

22. Co znamená: Bůh jest nejvyšší spravedlivý?

Bůh jest nejvyšší spravedlivý, znamená: Bůh dobré odměňuje a zlé trestá, jak kdo zasluhuje.²⁾

23. Co znamená: Bůh jest nejvyšší dobrotivý?

Bůh jest nejvyšší dobrotivý, znamená: Bůh miluje otcovsky své tvory; všechno dobré máme od něho.³⁾

24. Co znamená: Bůh jest nejvyšší milosrdný?

Bůh jest nejvyšší milosrdný, znamená: Bůh rád odpouští hříšníkům, když činí pokání, a zlé od nás odvrací.⁴⁾

25. Co znamená: Bůh jest nejvyšší pravdomluvný a věrný?

Bůh jest nejvyšší pravdomluvný a věrný,

1) „Já jsem Hospodin, Bůh váš; buďte svatí, neboť já svatý jsem.“ (III. Mojž. 11, 44.) — Zákon Boží, daný na hoře Sinai. (II. Mojž. 20.)

2) „Bez přijímání osob soudí podle skutků jednoho každého.“ (I. Petr. 1, 17.) — Příkl.: bohatec a chudý Lazar. (Luk. 16, 19. nn.)

3) „Co máš, čeho bys nebyl (odjinud) vzal?“ (I. ke Kor. 4, 7.)

4) „Jako že živ jsem, praví Pán Bůh, nechci smrti bezbožného, ale aby se odvrátil bezbožný od své cesty a živ byl.“ (Ezech. 33, 11.) — Příkl.: Ninive (Jon. 3); marnotratný syn (Luk. 15, 11. nn.)

znamená: vše, co Bůh mluví, je pravda; a co přislibuje neb čím hrozí, splní.¹⁾

26. Z čeho poznáváme, že Bůh jest a jaké vlastnosti má?

Že Bůh jest a jaké má vlastnosti, poznáváme:

1. z viditelného světa.²⁾
2. z hlasu svého svědomí.³⁾
3. zvláště pak ze zjevení Božího.

2. Jeden Bůh ve třech osobách.

27. Je více než jeden Bůh?

Jeden toliko jest Bůh.⁴⁾

28. Kolik jest v Bohu osob?

V Bohu jsou tři osoby.

¹⁾ „Není Bůh jako člověk, aby klamal; ani jako syn člověka, aby se měnil. Řekl tedy, a neučiní? Mluvil, a nenaplní?“ (IV. Mojž. 23, 19.)

²⁾ „Říká si pošetilec v duchu: Není Boha.“ (Zalm 13, 1.) — „Neviditelné vlastnosti jeho (Boha) od stvoření světa se spatřují, jsouce poznávány z věcí stvořených, a to jeho věčná moc a božství, takže nemohou (pohané) míti výmluvy.“ (Řím. 1, 20.)

³⁾ „Jenžto (pohané) ukazují dílo zákona napsané v srdcích svých, když jim svědectví vydává svědomí jejich.“ (K Řím. 2, 15.) — „Nikdo nepopírá Boha, leč kdo si přeje, aby Boha nebylo.“ (Sv. Augustin.)

⁴⁾ „Já jsem Hospodin a není žádného jiného, kromě mne není Boha.“ (Iz. 45, 5.)

29. Jak se jmenují tři božské osoby?

Tři božské osoby se jmenují: první Otec, druhá Syn, třetí Duch svatý.¹⁾

Protože tři božské osoby mají jednu a touž nedílnou bytost a přirozenost a tedy i tytéž božské vlastnosti, je každá božská osoba pravý Bůh.

30. Kterak se od sebe rozeznávají tři božské osoby?

Tři božské osoby se takto od sebe rozeznávají: Otec jest od věčnosti sám od sebe; Syn jest od věčnosti od Otce zplozen; Duch svatý od věčnosti od Otce i Syna zároveň vychází.²⁾

Cokoliv Bůh činí, činí všechny tři božské osoby. Jednotlivým božským osobám připisují se zvláště tyto skutky: Otci stvoření, Synu vykoupění, Duchu svatému posvěcení.

31. Jak se jmenují tři božské osoby dohromady?

Tři božské osoby dohromady se jmenují nejsvětější Trojice.

Učení o nejsvětější Trojici je tajemstvím, kterého nikdy nepochopíme.

(Slavnost nejsvětější Trojice, první neděle po hodu Božím svatodušním.)

¹⁾ „Křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ (Mat. 28, 19.) — Křest Páně. (Mat. 3, 13. nn.)

²⁾ „Hospodin řekl ke mně: Syn můj jsi ty; já dnes zpłodil jsem tebe.“ (Zalm 2, 7.) — „Když pak přijde Utěšitel, kteréhož já pošlu vám od Otce, Ducha pravdy, kterýž od Otce pochází, tenť bude o mne svědectví vydávati.“ (Jan 15, 26.)

3. O stvoření, zachovávání a řízení světa.

32. Proč se jmenuje Bůh „Stvořitel nebe i země“?

Bůh se jmenuje „Stvořitel nebe i země“, protože celý svět: nebe i zemi i všecko, co jest, stvořil.¹⁾

Slovo „stvořiti“ znamená: z ničeho něco učiniti.

33. Proč stvořil Bůh svět?

Bůh stvořil svět k své slávě a k našemu blahu.

34. Kterak pečuje Bůh o svět?

Bůh pečuje o svět tím, že jej ustavičně zachovává a řídí.

35. Co znamená: Bůh zachovává svět?

Bůh zachovává svět, znamená: Bůh působí svou všemohoucností, že celý svět a každý jednotlivý tvor trvá tak dlouho, dokud Bůh chce.²⁾

36. Co znamená: Bůh řídí svět?

Bůh řídí svět, znamená: Bůh vede všecko k dobrému; nic se neděje bez jeho vůle nebo bez jeho dopuštění.³⁾

¹⁾ „Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi.“ (I. Mojž. 1, 1.)

²⁾ „Jak by bylo co zůstalo, kdybys ty byl nechtěl?“ (Moudr. 11, 26.)

³⁾ „Zdali neprodávají dvou vrabců za penízek? A nepadne z nich ani jeden na zem bez Otce vašeho. U vás však jsou sečteny i všechny vlasy na hlavě vaší.“ (Mat. 10, 29. 30.)

Bůh řídí a vede k dobrému i nehody a utrpení; chce jimi hříšníky potrestati a napravit, spravedlivé pak zkoušeti a jejich zásluhy pro nebe rozmnožiti.

37. Proč jsou na světě i hříchy?

Bůh hříchu nechce, ale připouští jej, protože nechce zbavit člověka svobodné vůle a protože dovede i následky hříchu obracet v dobré.¹⁾

38. Jak se jmenuje péče Boží o svět?

Péče Boží o svět se jmenuje prozřetelnost Boží.

4. Andělé.

Nejznamenitější tvorové Boží jsou andělé.

Andělé jsou pouzí duchové, kteří mají rozum a svobodnou vůli, ale nemají těla.²⁾

39. Proč stvořil Bůh anděly?

Bůh stvořil anděly, aby se mu klaněli, jej milovali, jemu sloužili a lidi chránili.³⁾

¹⁾ „Vy (totiž bratři Josefa egyptského) jste měli se mnou zlé záměry, ale Bůh obrátil to v dobré.“ (I. Mojž. 50, 20.)

²⁾ V Písmě svatém jmenuje se devět řádů neboli kůrů andělských, totiž: andělé, archandělé, knížetstva, mocnosti, síly, panstva, trůnové, cherubíni a serafíni. (Efes. 1, 21; Kol. 1, 16.)

³⁾ „Dobrořečte Hospodinu všickni andělé jeho; (vy) mocní v síle jenž činíte slovo jeho.“ (Žalm 102, 20.) — „Andělům svým přikázal o tobě, aby ostříhali tě na všech cestách tvých.“ (Žalm. 90, 11.) — Příkl.: Lot (I. Mojž. 19.); Tobiáš (Tob. 5. nn.).

40. Jací byli andělé, když je Bůh stvořil?

Když Bůh anděly stvořil, byli všichni dobří a měli posvěcující milost.

41. Zdali všichni andělé zůstali dobří?

Všichni andělé nezůstali dobří; mnozí zpyšněli a nechtěli se podřizovati Bohu.

42. Kterak potrestal Bůh pyšné anděly?

Bůh potrestal pyšné anděly tím, že je zavrhl na věky do pekla.¹⁾

Zavržení andělé nazývají se zlí duchové. Vůdce zlých duchů se nazývá v Písmě svatém ďábel nebo satan.

43. Kterak odměnil Bůh anděly, kteří v dobrém setrvali?

Anděly, kteří setrvali v dobrém, odměnil Bůh věčnou blažeností v nebi.²⁾

44. Jak se k nám chovají andělé dobří?

Dobří andělé se k nám chovají přátelsky; ochraňují nás na těle i na duši, povzbuzují nás k dobrému a prosí za nás.

Na těle nás dobří andělé chrání tím, že od nás odvracejí nebezpečství nebo nás z něho vysvobozují. Na duši nás chrání zvláště tím, že nám dávají dobrá vnuknutí.

1) „Bůh hřešícím andělům neodpustil, ale pekelnými provazy je do pekla strhnul, vydal k mučení.“ (II. Petr. 2, 4.)

2) „Andělé jejich v nebesích vždycky hledí na tvář Otce mého, kterýž v nebesích jest.“ (Mat. 18, 10.)

Andělé, které Bůh ustanovil zvláště k naší ochraně, jmenují se andělé strážní.

(Slavnost svatých andělů strážných 2. října.)

Každý člověk má od svého narození anděla strážného.

Anděly strážné máme ctíti, o pomoc vzývati, jejich vnuknutí poslouchati a jim vděčni býti.

45. Jak se k nám chovají zlí duchové?

Zlí duchové se k nám chovají nepřátelsky: svádějí nás ke hříchu a hledí nám uškoditi na těle i na majetku.¹⁾

Před zlými duchy se chráníme modlitbou a statečným přemáháním jejich pokušení.²⁾

Církev se modlí po každé tiché mši svaté, aby svatý Michael, kníže vojska nebeského, „satana a jiné duchy zlé, kteří ke zkáze duší obcházejí, svrhl do pekel“.

Svatý Augustin srovnává ďábla se psem uvázaným na řetěze, jenž může jen tomu ublížiti, kdo se k němu lehkomyšlně přiblíží. Proto apoštol napomíná: „Nedávejte místa ďáblu!“ (Efes. 4, 27.)

5. Lidé.

Po andělech jsou nejznamenitější tvorové Boží lidé. První lidé se jmenovali Adam a Eva.

1) Příkl.: Eva (I. Mojž. 3.); Job (Job. 2.); Jidáš (Jan 13, 2.); ďáblem posedlí.

2) „Střízliví buďte a bděte; nebo protivník váš ďábel jako lev řvoucí obchází, hledaje, koho by sežral; jemužto odpírejte silni u víře.“ (I. Mojž. 1, 26.)

Všichni lidé pocházejí od Adama a Evy. Proto Adam a Eva jsou naši prarodiče.

46. Z čeho se skládá člověk?

Člověk se skládá z těla a z nesmrtelné duše.¹⁾

Tělo lidské je smrtelné. Je utvořeno „z hlíny země“, t. j. z hmotných látek, v které se po smrti zase rozpadá. Duše lidská je nesmrtelná. Nemůže se rozpadnouti v části, protože je duch, a nemůže zahynouti s tělem, protože je od těla rozdílná. K přirozenosti duše patří rozum, svobodná vůle a nesmrtelnost; to jsou přirozené dary. V těchto přirozených darech neboli duševních schopnostech se jeví přirozený obraz Boží. Má-li duše lidská posvěcující milost, jest i nadpřirozeným obrazem Božím.

47. Jací byli první lidé, když je Bůh stvořil?

Když Bůh první lidi stvořil, byli dobří a blažení. Měli posvěcující milost, byli dítkami Božími a žili v ráji prosti všeho utrpení a také podle těla nesmrtelní.

48. Dostali první lidé tyto dary od Boha toliko pro sebe?

První lidé nedostali těchto darů od Boha jen pro sebe; i jejich potomci měli je po nich dědit.

¹⁾ „Učinil tedy Hospodin Bůh člověka z hlíny země a vdechl v tvář jeho dechnutí života, i učiněn jest člověk v duši živou.“ (I. Mojž. 2, 7.) — „Učiníme člověka k obrazu a podobnosti mému.“ (I. Mojž. 1, 26.)

49. Zůstali první lidé dobrými a blaženými?

První lidé nezůstali dobrými a blaženými; zhřešili těžce tím, že neposlechli Pána Boha: jedli ovoce se zapovězeného stromu, a stali se tak nešťastnými na duši i na těle.

6. Hřích prvních lidí.

50. Kterak se stali první lidé hříchem svým nešťastnými na duši i na těle?

První lidé stali se hříchem svým nešťastnými na duši i na těle takto:

1. ztratili milost posvěcující;
2. přestali být dítkami Božími;
3. jejich rozum se hříchem zatemnil a vůle jejich se naklonila k zlému;
4. byli vyhnáni z ráje a podrobeni mnohým utrpením a smrti.

Hřích Adamův neuškodil toliko prvním lidem, nýbrž přešel i se svými zlými následky také na nás, kteří od Adama pocházíme.¹⁾

51. Jak se jmenuje hřích, který od prvních lidí také na nás přešel?

Hřích, který od prvních lidí také na nás přešel, jmenuje se hřích dědičný, protože jsme se ho sami nedopustili, nýbrž jakoby jej zdědili.

¹⁾ „Jako skrze jednoho člověka hřích přišel na tento svět a skrze hřích smrt: tak na všechny lidi smrt přišla, poněvadž všichni zhřešili.“ (Řím. 5, 12.)

52. Kdo jediný zůstal uchráněn hříchu dědičného?

Jediná Panna Maria zůstala uchráněna hříchu dědičného.

(Svátek Neposkvrněného početí Panny Marie 8. pros.)

7. Zaslíbení Vykupitele.

53. Co učinil Bůh, aby lidé po pádu zase mohli dojítí spasení?

Aby lidé po pádu zase mohli dojítí spasení, smiloval se Bůh nad nimi a slíbil hned prvním lidem Vykupitele.¹⁾

Slíbený Vykupitel přišel asi za čtyři tisíce let po stvoření prvních lidí.

Bůh neposlal Vykupitele hned, jak jej slíbil, protože chtěl, aby lidé poznali bídu hříchu, po Vykupiteli toužili a ochotně jej přijali.

(Advent.)

54. Kdo je slíbený Vykupitel?

Slíbený Vykupitel jest Ježíš Kristus.

O Ježíši Kristu.

Druhý článek víry.

„I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho.“

Druhý článek víry učí, že Ježíš Kristus jest jednorozený syn Boha Otce a náš Pán.

¹⁾ „Nepřátelství položím mezi tebou a ženou a mezi potomstvem tvým a jejím; ona (žena) potře hlavu tvou, kdežto ty budeš úklady činiti její patě.“ (I. Mojž. 3, 15.)

55. Kdo jest Ježíš Kristus?

Ježíš Kristus jest jednorozený syn Boží, jenž se stal pro nás člověkem; jest Bůh a spolu člověk.

Jméno „Ježíš“ znamená Vykupitel anebo Spasitel.¹⁾

(Slavnost nejsvětějšího Jména Ježíš v neděli mezi 2. a 5. lednem.)

Pána Ježíše nazýváme Vykupitelem anebo Spasitelem, protože nás od hříchu a věčného zatracení vykoupil a nám milost a spásu přinesl.

Jméno „Kristus“ znamená totéž, co jméno „Mesiáš“, totiž Pomazaný.

Pán Ježíš se jmenuje Pomazaný, protože ve Starém Zákoně se nejvyšší důstojnost a moc udílela mazáním, Ježíš pak všelikou důstojnost a moc v sobě spojil, jsa naším nejvyšším učitelem, knězem a králem.²⁾

56. Proč se jmenuje Pán Ježíš „jednorozený“ Syn Boží?

Pán Ježíš se jmenuje „jednorozený“ Syn Boží, protože jest jediný a pravý Syn Boží.

57. Proč říkáme: Ježíš Kristus jest „Bůh a spolu člověk“?

Říkáme: Ježíš Kristus jest „Bůh a spolu člověk“, protože, jsa Bohem od věčnosti, v ča-

¹⁾ „Nazveš jméno jeho Ježíš; neboť on spasí lid svůj od břichů jejich.“ (Mat. 1, 21.)

²⁾ „Bůh pomazal Ježíše z Nazareta Duchem svatým a mocí.“ (Sk. apošt. 10, 38.)

se vzal na sebe i lidskou přirozenost, tělo totiž a duši, a tak se stal člověkem.¹⁾

58. Kolikrá jest přirozenost v Ježíši Kristu?

V Ježíši Kristu jest dvojí přirozenost: božská a lidská.

59. Kolik jest osob v Ježíši Kristu?

V Ježíši Kristu jest toliko jedna osoba, a to osoba božská, kteráž v sobě spojuje přirozenost božskou i lidskou.

60. Proč se stal Syn Boží člověkem?

Syn Boží se stal člověkem, aby nás svou smrtí na kříži vykoupil a na věky spasil.

61. Proč se nazývá Ježíš Kristus „Pánem naším“?

Ježíš Kristus se nazývá „Pánem naším“, protože jest Bůh a Vykupitel náš, a my tedy jemu zcela náležíme.

62. Odkud víme, že Ježíš Kristus je Syn Boží a pravý Bůh?

Že Ježíš Kristus je Syn Boží a pravý Bůh, víme:

1. ze svědectví nebeského Otce;²⁾

¹⁾ „A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“ (Jan 1, 14.)

²⁾ „Tentof je Syn můj milý, v němž jsem sobě zalíbil.“ (Mat. 3, 17.)

2. z jeho vlastních výpovědí;¹⁾
3. ze svědectví apoštolů;²⁾
4. z ustavičného podání církve katolické.

63. Odkud víme, že Ježíš Kristus je slíbený Vykupitel?

Že Ježíš Kristus je slíbený Vykupitel, víme odtud, že se na něm vyplnilo všecko, co o Vykupiteli předpověděli proroci a co o něm naznačovaly předobrazy.

64. Co předpověděli proroci o Vykupiteli?

Proroci předpověděli o Vykupiteli:

1. čas a místo jeho narození;³⁾
2. jeho zázraky, utrpení a smrt;⁴⁾

¹⁾ „Kníže pak kněžské (Kaifáš) řekl jemu: Zapřisáhám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li ty Kristus, Syn Boží?“ (Mat. 26, 63.) — „Ježíš pak řekl jemu: Já jsem.“ (Mar. 14, 62.)

²⁾ „Odpověděl Šimon Petr, řekl: Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.“ (Mat. 16, 16.) — „Odpověděl Tomáš a řekl jemu: Pán můj a Bůh můj.“ (Jan 20, 28.)

³⁾ „Nebude odňato žezlo Judovi aniž vládce z krve jeho, dokavad nepříjde ten, který má býti poslán a jenž bude očekáváním národů.“ (I. Mojž. 49, 10.) — „Tak psáno jest skrze proroka (Micheáše): A ty, Betleme, země judská, nikoli nejsi nejmenší mezi knížecími městy judskými; neboť z tebe vyjde vévoda, který bude spravovati lid můj izraelský.“ (Mat. 2, 5. 6.)

⁴⁾ „Bůh sám přijde a spasí vás. Tehdáž otevrou se oči slepých, i uši hluchých otevřeny budou. Tehdáž poskočí kulhavý jako jelen a rozvázán bude jazyk němých.“ (Iz. 35, 4—6.) — „Zbodli ruce mé i nohy mé, sčtli všecky kosti mé;... rozdělili sobě roucha má a o můj oděv metali los.“ (Žalm 21, 17—19.)

3. jeho zmrtnýchvstání a nanebevstoupení;¹⁾
4. založení a ustavičné trvání jeho církve.²⁾

65. Které jsou hlavní předobrazy Vykupitele?

Hlavní předobrazy Vykupitele jsou: Abel, Melchisedech, Izák, Josef egyptský a Jonáš; beránek velikonoční a měděný had.

Třetí článek víry.

„Jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny.“

Třetí článek víry učí, kterak se Syn Boží stal člověkem.

66. Kterak se stal Syn Boží člověkem?

Syn Boží se stal člověkem zázračným působením, mocí Ducha svatého.³⁾
(Slavnost Zvěstování Panny Marie 25. března.)

67. Koho má Ježíš Kristus za matku?

Ježíš Kristus má za matku Pannu Marii. Maria se nazývá „Matkou Boží“, protože její syn Ježíš Kristus jest Bůh a spolu člověk.⁴⁾

¹⁾ „Nenecháš duše mé v podsvětí a nedopustíš, aby svatý tvůj zakusil porušení.“ (Žalm 15, 10.)

²⁾ „A panovati bude od moře až k moři... A klaněti se mu budou všickni králové světa, všickni národové budou mu sloužiti.“ (Žalm 71, 8. 11.)

³⁾ „Duch svatý sstoupí v tě a moc Nejvyššího zastíní tebe.“ (Luk. 1, 35.)

⁴⁾ „Odkud mi to, že matka Pána mého přišla ke mně?“ (Luk. 1, 43.)

Maria se nazývá též „nejblahoslavenější Pannou“, protože vždycky pannou zůstala a my ji máme blahoslaviti nade všechny panny.¹⁾

68. Kdo jest otcem Pána Ježíše?

Otcem Pána Ježíše jest Bůh Otec.

69. Kdo je pěstounem Pána Ježíše?

Pěstounem Pána Ježíše je svatý Josef.
(Sv. Josefa 19. března.)

70. Kde se narodil Ježíš Kristus?

Ježíš Kristus se narodil v Betlemě v chlévě.
(Boží hod vánoční 25. prosince.)

71. Kdo zvěstoval narození Ježíše Krista?

Narození Ježíše Krista zvěstovali:

1. anděl pastýřům;
2. hvězda mudrcům na východě;
3. mudrcové králi Herodovi a zákoníkům;
4. Duch svatý starci Simeonovi a prorokyni Anně v Jerusalemě;
5. Simeon a Anna lidu v chrámě.

72. Co víme z dětství Ježíšova?

Z dětství Ježíšova víme:

1. že byl osmého dne po svém narození obřezán a Ježíš nazván;
2. že byl čtyřicátého dne v chrámě obětován;

¹⁾ „Aj, panna počne a porodí syna.“ (Iz. 7, 14.) — „Od této chvíle blahoslavenou mne nazývají budou všickni národové.“ (Luk. 1, 48.)

3. že se mu mudrci od východu klaněli a zlato, kadidlo a myrhu darem mu přinesli;
4. že ušel úkladům Herodovým útekem do Egypta a po Herodově smrti byl přinesen do Nazareta.
 - (1. Slavnost Obřezání Páně nebo Nový rok.
 2. Hromnice 2. února.
 3. Slavnost Zjevení Páně nebo sv. Tří králů 6. ledna.
 4. Slavnost Mláďátek 28. prosince. — Svatá Rodina.)

73. Co víme z Ježíšova mládí?

Z Ježíšova mládí víme:

1. že šel, když mu bylo dvanáct let, s rodiči po prvé na slavnost do Jerusalema, zůstal tam a byl po třech dnech od nich v chrámě nalezen;
2. že byl svým rodičům poddán, prospíval věkem, moudrostí a milostí u Boha i u lidí a vedl život skrytý, až začal konati svůj veřejný úřad učitelský.

74. Kdy začal Pán Ježíš konati svůj úřad učitelský?

Pán Ježíš začal konati svůj úřad učitelský, když mu bylo třicet let.

75. Co bylo přípravou na učitelský úřad Pána Ježíše?

Přípravou na učitelský úřad Pána Ježíše bylo toto:

1. Jan Křtitel kázal pokání a svědčil, že Ježíš jest beránek Boží, který snímá hříchy světa.
2. Ježíš se dal od Jana v řece Jordáně pokřtiti.

3. Když byl Pán Ježíš pokřtěn, sestoupil na něho Duch svatý v podobě holubice a Bůh Otec prohlásil: „Tento jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo.“ (Mat. 3, 17.)
4. Po svém křtu odešel Ježíš na poušť a tam se čtyřicet dní a nocí postil; byl pak pokoušen od ďábla a andělé mu sloužili.

(Čtyřicetidenní půst.)

76. Kterak konal Pán Ježíš svůj úřad učitelský?

Pán Ježíš konal svůj úřad učitelský takto:

1. Chodil ve své vlasti s místa na místo a všude dobře činil.
2. Přijímal učedníky a vyvolil si z nich dvanáct apoštolů.
3. Učil pravdám, kterým máme věřiti, a ctnostem, které máme konati, abychom dosáhli věčného spasení.

77. Čím potvrzoval Pán Ježíš pravdu svého učení?

Pán Ježíš potvrzoval pravdu svého učení:

1. svatým životem;¹⁾
2. svědectvími Písma svatého;²⁾
3. zázraky a proroctvími.³⁾

Zázrak je mimořádný skutek, který nemůže

1) „Kdo z vás bude mne trestati z hříchů?“ (Jan 8, 46.)

2) „Zpytujte Písma, ... ta jsou, ježto svědectví vydávají o mně.“ (Jan 5, 39.)

3) „Skutkové, kteréž já činím, svědectví o mně vydávají, že mne Otec poslal.“ (Jan 5, 36.)

býti vyvolán žádnou silou přirozenou, nýbrž toliko všemohoucností Boží.

Pán Ježíš činil rozličné zázraky, na příklad: proměnil vodu ve víno a dvakrát nasýtil tisíce lidí několika chleby; vymítal ďábelství a utišil bouři na moři; uzdravoval pouhým slovem nemocné všech druhů, křísil mrtvé a sám vstal slavně z mrtvých.

Proroctví jest určitá předpověď takové budoucí věci, které nemůže nikdo věděti, leč Bůh sám.

Pán Ježíš předpověděl, že ho Jidáš zradí a Petr zapře, že bude ukřižován a vstane z mrtvých, že vstoupí na nebesa a sešle Ducha svatého, že Jerusalemem bude zbořen, a mnoho jiného.

Všichni neuvěřili v Pána Ježíše; zvláště nejvyšší kněží, zákoníci a farizeové ho nenáviděli pro jeho učení a hleděli ho usmrtiti.

Čtvrtý článek víry.

„Trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest.“

Čtvrtý článek víry učí, že Ježíš Kristus trpěl a na kříži umřel.

Ježíš Kristus trpěl pouze jako člověk; neboť jako Bůh nemohl trpěti.

78. Co trpěl Ježíš Kristus?

Ježíš Kristus trpěl nevýslovné bolesti na duši i na těle.

Na duši trpěl Ježíš Kristus velikou úzkost a zármutek, posměch a pohrdání, pomluvy a jiné křivdy.¹⁾

Na těle trpěl Ježíš Kristus mnoho trýznění, bití a ran; byl bičován, trním korunován a ukřižován.

79. Kdo odsoudil Pána Ježíše na kříž?

Pontský Pilát, vladař judský, z bázně před židy odsoudil Pána Ježíše na kříž.

Nejvyšší kněží a zákoníci z nenávisti a závidivosti křivě obžalovali Pána Ježíše u Piláta, že prý se rouhal Bohu a chtěl být židovským králem.

80. Kde byl Pán Ježíš ukřižován a umřel?

Pán Ježíš byl ukřižován na hoře Kalvarii blíže města Jerusalema a tam na kříži umřel.²⁾

Duše jeho se oddělila skutečně od těla, tělo jeho bylo pohřbeno do hrobu, ale božství zůstalo s tělem i s duší jeho spojeno.

(Velký pátek.)

Při smrti Ježíšově staly se tyto zázraky: slunce se zatmělo, opona chrámová se roztrhla, země se třásla, skály se pukaly, hroby se otvíraly a mnozí zemřelí vstali z mrtvých.

1) „Smutná jest duše má až k smrti.“ (Mat. 26. 38.)

2) „A zvolav Ježíš hlasem velikým, řekl: Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.“ (Luk. 23, 46.) — A to pověděv, „naklonil hlavy a vypustil duši“. (Jan 19, 30.)

Josef z Arimatie a Nikodem pochovali tělo Ježíšovo; položili je do nového, ve skále vytesaného hrobu, do něhož ještě nikdo nebyl položen.

81. Proč chtěl Ježíš Kristus trpěti a umřítí?

Ježíš Kristus chtěl trpěti a umřítí:

1. aby za nás spravedlnost Boží dokonale usmířil;
2. aby nás vysvobodil od hříchu a věčného zavržení;¹⁾
3. aby nám zasloužil milost a věčnou blaženost.

Pán Ježíš mohl za nás dokonale Boha usmířiti, protože jest netoliko člověk, nýbrž také Bůh, a tedy jeho utrpení a smrt mají cenu nekonečnou.

Pán Ježíš umřel za všechny lidi.

82. Mohou pro zásluhy Ježíše Krista všichni lidé dojítí spasení?

Všichni lidé mohou pro zásluhy Ježíše Krista dojítí spasení, konají-li, čeho jest třeba, aby se jich stali účastnými.²⁾

Bůh „chce, aby všichni lidé byli spaseni.“ (1. Tim. 24.) Ale zda toho člověk opravdu dojde, to ovšem závisí na jeho přivolení, jež může člověk také odepřítí.

¹⁾ „On pak raněn jest pro nepravosti naše, potřen jest pro hříchy naše a zsinalostí jeho uzdraveni jsme.“ (Iz. 53, 5.)

²⁾ „A on jest obětí smírnou za hříchy naše, ale nejen za hříchy naše, ale i za hříchy celého světa.“ (I. Jan 2, 2.)

(Pašijový neboli Svatý týden, památka smrtelných úzkostí Páně, památka smrti Páně na kříži, Boží hrob, uctívání bolestné Matky Boží, křížová cesta, Nalezení sv. Kříže — 3. května a Povýšení sv. Kříže — 14. září.)

Pátý článek víry.

„Sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých.“

Když Pán Ježíš zemřel, oddělila se jeho duše od těla.

83. Kam se odebrala duše Pána Ježíše po jeho smrti?

Duše Pána Ježíše po jeho smrti se odebrala do předpekli.¹⁾

84. Kdo byl v předpekli?

V předpekli byly duše spravedlivých, kteří zemřeli před Kristem.

Nebe bylo pro hřích Adamův uzavřeno. Proto nemohly se do nebe dostat ani svaté duše. Musely býti na místě, kde netrpěly žádných bolestí, a očekávaly, až Vykupitel nebe opět otevře. Toto místo se jmenuje předpekli. Tam se odebrala duše Pána Ježíše a duším spravedlivých oznámila, že jsou vykoupěny.

Ježíš Kristus třetího dne po své smrti svou vlastní mocí vstal slavně z hrobu.

¹⁾ „(Kristus byl) umrtven sice podle těla, ale obživen podle ducha, v kterémž i těm duchům, kteříž byli v žaláři, přišed kázal.“ (I. Petr, 3, 18. 19.)

Pán Ježíš spojil duši svou opět s tělem a vyšel z uzavřeného hrobu slavný a nesmrtelný.

85. Kdo dosvědčuje, že Ježíš Kristus vpravdě z mrtvých vstal?

Že Ježíš Kristus vpravdě z mrtvých vstal, dosvědčují apoštolové, kteří jej po jeho zmrtvýchvstání častěji vidali a jeho se dotýkali, s ním mluvili a jedli a za tuto pravdu život svůj položili.

86. Co dokazuje zmrtvýchvstání Ježíše Krista?

Zmrtvýchvstání Ježíše Krista dokazuje:

1. že se vyplnilo, co o něm proroci předpověděli¹⁾ i co sám o sobě předpověděl;²⁾
2. že je skutečně Bůh a jeho učení že je pravé;³⁾
3. že i my budeme vzkříšeni.⁴⁾

Šestý článek víry.

„Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího.“

Ježíš Kristus vstoupil na nebesa čtyřicátého dne po svém zmrtvýchvstání s hory Olivetské

¹⁾ „Nezanecháš duše mé v hrobě, aniž dáš svatému svému vidění porušení.“ (Žalm 15, 10.)

²⁾ „Zrušte chrám tento, a ve třech dnech jej zase vzdělám... Ale on to pravil o chrámu těla svého.“ (Jan 2, 19, 21.)

³⁾ „Nevstal-li Kristus z mrtvých, tedy jest marné kázání naše a marná jest i víra vaše.“ (I. Kor. 15, 14.)

⁴⁾ „Ale nyní Kristus vstal z mrtvých, prvotiny těch, kteříž zesnuli; nebo zajisté skrze člověka smrt, skrze člověka i vzkříšení z mrtvých.“ (I. Kor. 15, 20, 21.)

svou vlastní mocí, s tělem i s duší, před očima apoštolů.

(Slavnost Nanebevstoupení Páně.)

87. Proč vstoupil Ježíš Kristus na nebesa?

Ježíš Kristus vstoupil na nebesa:

1. aby také jako člověk vešel do slávy, které sobě zasloužil;¹⁾
2. aby své církvi seslal Ducha svatého;²⁾
3. aby byl v nebesích naším prostředníkem a přímělnicem u Otce;³⁾
4. aby nám otevřel nebe a připravil nám tam místo.⁴⁾

88. Co znamená: Ježíš „sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího“?

Ježíš „sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího“, znamená: Ježíš má i jako člověk nejvyšší slávu a moc nade vším na nebi i na zemi.⁵⁾

¹⁾ „Zdali nemusel Kristus těch věcí trpěti a tak vjíti do slávy své?“ (Luk. 24, 26.)

²⁾ „Neodejdu-li, nepřijde k vám Utěšitel; pakli odejdu, pošlu ho k vám.“ (Jan 16, 7.)

³⁾ „Přímělnice máme u Otce, Ježíše Krista spravedlivého.“ (I. Jan 2, 1.)

⁴⁾ „V domě Otce mého jsou mnozí příbytkové... jdu, abych vám připravil místo.“ (Jan 14, 2.)

⁵⁾ „Ponížil sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti, a to k smrti kříže. Protož i Bůh povýšil ho a dal jemu jméno, kteréž jest nad všeliké jméno, aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo, nebeských, zemských i pekelných, a každý jazyk (aby) vyznával, že Pán Ježíš Kristus jest v slávě Boha Otce.“ (K Filip. 2, 8—11.)

Sedmý článek víry.

„Odtud přijde soudit živých i mrtvých.“

89. Kdy přijde Pán Ježíš zase s nebe?

Pán Ježíš přijde zase s nebe v poslední den, to jest na konec světa, s velikou mocí a velebností.¹⁾

90. Proč přijde Pán Ježíš zase v poslední den?

Pán Ježíš přijde zase v poslední den, aby soudil všechny lidi, živé i mrtvé, dobré i zlé.²⁾

O Duchu svatém.

Osmý článek víry.

„Věřím v Ducha svatého.“

91. Kdo jest Duch svatý?

Duch svatý jest třetí božská osoba.

Duch svatý nás posvěcuje a všechna svatost pochází od něho.

92. Kdy poslal Ježíš Kristus své církvi Ducha svatého?

Ježíš Kristus poslal své církvi Ducha svatého

¹⁾ „Užší Syna člověka přicházejícího v oblacích nebeských s mocí velikou a s velebností.“ (Mat. 24, 30.)

²⁾ „Všichni my zajisté ukázati se musíme před soudnou stolicí Kristovou, aby přijal jeden každý na těle vlastním, jakž činil, buďto dobré nebo zlé.“ (II. ke Kor. 5, 10.)

desátého dne po svém nanebevstoupení, když se ukázaly ohnivé jazyky nad hlavami apoštolů.
(Boží hod svatodušní.)

93. Kterak působil Duch svatý v apoštolech?

Duch svatý apoštoly osvětil, posvětil a posílil.

Dal jim moc, aby učení Ježíše Krista neomylně hlásali, a dal jim dar mluvití rozličnými jazyky a činiti zázraky.

94. Kterak působí Duch svatý v církvi?

Duch svatý učí a řídí církev a rozdává skrze ni své milosti.¹⁾

95. Kterak působí Duch svatý v nás?

Duch svatý nás posvěcuje milostí posvěčující, pomáhá nám milostí pomáhající a uděluje nám své dary.

Dary Ducha svatého jsou: dar moudrosti a rozumu, dar rady a síly, dar umění a pobožnosti a dar bázně Boží.

Dar moudrosti nám pomáhá k tomu, abychom Boha v jeho velebnosti a dokonalosti poznávali, jemu se podívovali, jej milovali a všechno podle toho poznání a milování posuzovali a cenili.

Dar rozumu nám pomáhá k tomu, abychom v smysl pravd svaté víry hloub vnikali.

Dar rady nám pomáhá k tomu, abychom v pochybných a těžkých případech volili, co se Bohu líbí.

¹⁾ „Utěšitel pak, Duch svatý, kteréhož pošle Otec ve jménu mém, tent' vás naučí všem věcem a připomene vám všechno, cožkoli jsem mluvil vám.“ (Jan 14, 26.)

Dar síly nám pomáhá k tomu, abychom obtíže na cestě ke spasení přemáhali.

Dar umění nám pomáhá k tomu, abychom nabyli o hodnověrnosti zjevených pravd pevného přesvědčení a poznali, co máme činiti a čeho zanechat.

Dar pobožnosti nám pomáhá k tomu, abychom Pánu Bohu vždycky dávali najevo dětinnou mysl.

Dar bázně Boží nám pomáhá k tomu, abychom se z úcty k velebnosti Boží vystříhali všeho, co by se Bohu nelíbilo.

O církvi obecné nebo katolické.

Devátý článek víry.

„Svatou církev obecnou, svatých obcování.“

Slovo „církev“ pochází z řeckého „kyriaké“. To jest odvozeno od „kyrios“ = „pán“ a značí „dům Páně“. Z budovy pak byl přenesen tento název na společnost, a tak slovo „církev“ znamená „společnost Páně“.

1. O založení a zařízení církve.

Církev založil Ježíš Kristus.

96. Kterak založil Ježíš Kristus církev?

Ježíš Kristus založil církev takto:

1. Shromažďoval kolem sebe věřící.
2. Vyvolil z nich dvanáct apoštolů.
3. Ustanovil místo sebe apoštola Petra za nejvyšší viditelnou hlavu církve.

97. Kterými slovy ustanovil Ježíš Kristus apoštola Petra za nejvyšší hlavu církve?

Ježíš Kristus ustanovil apoštola Petra za nejvyšší hlavu církve těmito slovy:

1. „Ty jsi Petr (to jest skála), na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné jí nepřemohou.

A tobě dám klíče království nebeského. A cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi. (Mat. 16, 18, 19.)

2. „Pasiž beránky mé... Pasiž ovce mé.“ (Jan 21, 15, 17.)

Apoštolové počali vykonávati trojí úřad Ježíše Krista po seslání Ducha svatého, když Petr uprostřed apoštolů povstal, učení Ježíše Krista hlásal, věřící kolem sebe shromažďoval a je křtil.

Církev má po vůli Ježíše Krista trvati ustavičně až do skonání světa.¹⁾

98. Kdo jest od smrti apoštola Petra nejvyšší viditelnou hlavou církve?

Od smrti apoštola Petra jest římský papež nejvyšší viditelnou hlavou církve.

Apoštol Petr umřel jako biskup římský, a proto jeho řádným nástupcem jest římský papež.

Slovo papež znamená otec (z řec. „pappas“).

¹⁾ „Brány pekelné jí nepřemohou.“ (Mat. 16, 18.) — „A aj, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.“ (Mat. 28, 20.)

Nástupce sv. Petra se nazývá „Otec“, protože je duchovním otcem všech věřících. Říkáme mu svatý Otec, protože jeho úřad je svatý.

Protože římský papež jest nejvyšší viditelnou hlavou katolické církve, církev katolická se také jmenuje církev římsko-katolická.

99. Kdo jsou nástupci ostatních apoštolů?

Nástupci ostatních apoštolů jsou biskupové, kteří trvají ve spojení s papežem.

Papež a biskupové dohromady se jmenují „církev učící“, na rozdíl od ostatních věřících, kteří se jmenují „církev slyšící“.

Biskupy podporují v jejich úřadě kněží, jim podřízení.

2. O známkách církve.

Pravá církev je toliko jedna, protože Ježíš Kristus toliko jednu církev založil.¹⁾

100. Po čem poznáváme pravou církev Kristovu?

Pravou církev Kristovu poznáváme po známkách, jež dal Kristus své církvi.

101. Které hlavní známky dal Kristus své církvi?

Kristus dal své církvi tyto hlavní známky:

1. jedna má být:
2. svatá,

¹⁾ „Ty jsi Petr (to jest skála), na té skále vzdělám církev svou.“ (Mat. 16, 18.)

3. katolická neb obecná,

4. apoštolská.

Tyto čtyři hlavní známky má toliko církev římskokatolická.

102. Po čem poznáváme, že církev římskokatolická jest jedna?

Že církev římskokatolická jest jedna, poznáváme po tom:

1. že má jednu společnou nejvyšší hlavu;
2. že vyznává všude jedno učení, koná touž oběť a uděluje tytéž svátosti.

103. Po čem poznáváme, že církev římskokatolická je svatá?

Že církev římskokatolická je svatá, poznáváme po tom:

1. že její učení je svaté;
2. že vede lidi ke svatosti, a to prostředky svrchovaně účinnými, zvláště svatými svátostmi;
3. že jsou v ní vždycky svatí, o jejichžto svatosti svědčí i zázraky.

104. Po čem poznáváme, že církev římskokatolická jest obecná?

Že církev římskokatolická jest obecná, poznáváme po tom:

1. že trvá již od času Ježíše Krista a bude podle příslibení Páně trvati až do skonání světa;
2. že jest rozšířena po celém světě mezi všemi národy a stále se rozšiřuje.

105. Po čem poznáváme, že církev římskokatolická jest apoštolská?

Že církev římskokatolická jest apoštolská, poznáváme po tom:

1. že její představení, papež a biskupové, jsou řádnými nástupci apoštolů;
2. že učí tomu, čemu učili apoštolové;
3. že uděluje tytéž svátosti, které udělili apoštolové.

Protože jedině církev římskokatolická má hlavní známky církve Kristovy, jest ona jedině pravou, od Ježíše Krista založenou církví.

3. O úkolu církve.

106. Proč založil Ježíš Kristus církev?

Ježíš Kristus založil církev, aby vedla lidi k věčnému spasení.

K tomu cíli odevzdal apoštolům a jejich nástupcům svůj trojí úřad: učitelský, kněžský a královský.

107. Kterak vykonává církev učitelský úřad Ježíše Krista?

Učitelský úřad Ježíše Krista vykonává církev tím, že učení Ježíše Krista stále čistě a neporušeně zachovává, hlásá a vykládá.

108. Který dar udělil Ježíš Kristus církvi, aby mohla vykonávati jeho úřad učitelský?

Aby církev mohla vykonávati jeho úřad učitelský, udělil jí Ježíš Kristus dar neomylnosti.

Dar neomylnosti záleží v tom, že se církev nemůže mýlit v učení o víře a mravech.

109. Odkud víme, že Ježíš Kristus udělil církvi dar neomylnosti?

Že Ježíš Kristus udělil církvi dar neomylnosti, víme ze slov, jimiž přislíbil církvi ustavičnou pomoc svou a pomoc Ducha svatého.

Učinil to slovy: „Já jsem s vámi po všechny dny až do skonání světa.“ (Mat. 28, 20.) — „Já budu prositi Otce, a jiného utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy.“ (Jan 14, 16. 17.)

110. Komu přísluší dar neomylnosti?

Dar neomylnosti přísluší:

1. papeži spolu s biskupy;
2. také papeži samému, když jako nejvyšší učitel a pastýř činí pro celou církev rozhodnutí o víře a mravech.

111. Odkud víme, že dar neomylnosti přísluší také papeži samému?

Že dar neomylnosti přísluší také papeži samému, víme ze slov, která promluvil Pán Ježíš k Petrovi a jeho nástupcům: „Ty jsi Petr (to jest skála), na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné jí nepřemohou.“ (Mat. 16, 18.) — „Já jsem prosil za tebe, aby nepřestala víra tvá, a ty někdy, obrátě, potvrzuj bratry své.“ (Luk. 22. 32.) — „Pasiž beránky mé... Pasiž ovce mé.“ (Jan 21, 15. 17.)

112. Kterak vykonává církev kněžský úřad Ježíše Krista?

Kněžský úřad Ježíše Krista vykonává církev tím, že koná oběť mše svaté, uděluje svátosti, světlí, žehná a za všechny lidi se modlí.

113. Kterak vykonává církev královský úřad Ježíše Krista?

Královský úřad Ježíše Krista vykonává církev tím, že všechny věřící přidržuje k bohumilému životu, dává zákony a příkázání, soudí a trestá.

Hlavní církevní tresty jsou:

1. odepření svátostí;
2. vyobcování z církve (exkomunikace);
3. odepření církevního pohřbu.

114. Které povinnosti máme k církvi?

K církvi máme tyto povinnosti:

1. máme k ní náležitosti,
2. věřiti, čemu učí,
3. konati, co přikazuje.¹⁾

115. Může býti spasen, kdo nenáleží k církvi katolické?

Kdo vlastní vinou nenáleží k církvi katolické, nemůže býti spasen, protože Pán Ježíš

¹⁾ „Kdo vás slyší, mne slyší; a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; kdo pak mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal.“ (Luk. 10, 16.) — „Jestliže pak ani církev neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán.“ (Mat. 18, 17.)

jedinou církev katolickou ustanovil za řádný prostředek, skrze který mají lidé vedeni býti ke spasení.

116. Jak se nazývá církev katolická, protože podle ustanovení Ježíše Krista jediná jest řádným prostředkem, skrze který mají lidé vedeni býti ke spasení?

Církev katolická nazývá se proto, že podle ustanovení Ježíše Krista jest jediná řádným prostředkem, skrze který mají lidé vedeni býti ke spasení, církvi samospasitelnou.

117. Může býti spasen kdo bez vlastní viny nenáleží k církvi katolické?

Kdo bez vlastní viny nenáleží k církvi katolické, může býti spasen, hledá-li upřímně pravdu a koná-li svědomitě vůli Boží, jak ji poznává.

118. Stačí toliko zevně k církvi náležitosti?

Toliko zevně k církvi náležitosti nestačí, nýbrž třeba jest, abychom s ní také vnitřně byli spojeni: živou vírou, věrnou poslušností a vroucí láskou.

4. Obcování svatých.

119. Kdo náležitosti k obcování svatých?

K obcování svatých náležitosti:

1. pravověřící na zemi,
2. svatí v nebi,
3. duše v očistci.

Obcování svatých záleží v tom, že tito všichni jsou vzájemně spojeni skrze Ježíše Krista a tím jsou účastni na mši svaté, modlitbách a dobrých skutcích druhých.

Říkáme obcování svatých, protože všichni údové tohoto obcování na křtu svatém byli posvěceni a k svatosti povoláni, mnozí z nich pak už k dokonalé svatosti dospěli.

120. V čem záleží naše obcování se svatými v nebi?

Naše obcování se svatými v nebi záleží v tom, že svaté ctíme a vzýváme, svatí pak že za nás u Boha prosí.¹⁾

(Slavnost Všech svatých 1. listopadu.)

121. V čem záleží naše obcování s dušemi v očistci?

Naše obcování s dušemi v očistci záleží v tom, že duším v očistci pomáháme modlitbou a dobrými skutky, odpustky a zvláště obětí mše svaté, ony pak za nás, jak doufáme, u Boha prosí.²⁾

(Slavnost Dušiček — 2. listopadu.)

122. V čem záleží obcování svatých v nebi s dušemi v očistci?

Obcování svatých v nebi s dušemi v očistci záleží v tom, že svatí duším v očistci svou přímlovou u Boha pomáhají.

¹⁾ „Tenť jest, kterýž se mnoho modlí za lid a za všecko město svaté, Jeremiáš, prorok Boží.“ (II. Mach. 15, 14.)

²⁾ „Svaté a spasitelné jest myšlení za mrtvé se modliti, aby od hříchů zproštěni byli.“ (II Mach. 12, 46.)

Desátý článek víry.

„Odpuštění hříchů.“

Desátý článek víry učí, že Ježíš Kristus dal církvi moc odpouštět hřichy.¹⁾

123. Mohou býti odpuštěny všecky hřichy?

Všecky, i nejtěžší hřichy mohou být odpuštěny, činí-li hříšník pravé pokání.

Ježíš Kristus ustanovil na odpuštění hříchů zvláště svátost křtu a svátost pokání.

Poslední věci.

Jedenáctý článek víry.

„Těla vzkříšení.“

1. O smrti.

Smrt jest odloučení duše od těla.

124. Co víme o smrti?

O smrti víme, že umřítí musíme všichni; neboť „uloženo jest lidem jednou umřítí“ (Žid. 9, 27.); nevíme, však, kdy, kde a jak umřeme.

Smrt je společným údělem dětí Adamových.

Všichni lidé musejí umřítí, protože všichni v Adamovi zhřešili a protože s vinou přešel na všechny i trest hřichu, totiž smrt.²⁾

¹⁾ „Kterým odpustíte hřichy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadrženy jsou.“ (Jan 20, 23.)

²⁾ „Bůh zajisté stvořil člověka neporušitelného; . . . ale závistí ďábla přišla smrt na okršlek země.“ (Moudr. 2, 23. 24.)

Protože nevíme, kdy, kde a jak umřeme, máme často na smrt vzpomínati a na ni býti stále připraveni.¹⁾

Duch svatý praví o smrti člověka: „Drahá jest před očima Hospodinovými smrt svatých jeho“ (Žalm 115, 6.); „smrt hříšníků jest (však) nejhorší.“ (Žalm 33, 22.)²⁾ Smrtí končí náš časný, pozemský život; my však věříme, že smrt není závěrem všeho, nýbrž přechodem do jiného, věčného života.

2. O soudu soukromém.

125. Kam odcházejí duše hned po smrti?

Hned po smrti odcházejí duše na soud Boží. „Uloženo jest lidem zemřítí a potom (bude) soud.“ (Žid. 9, 27.)

Posmrtný soud Boží se nazývá soukromý, tajný nebo zvláštní, protože se koná s každou duší zvláště.

126. Co se stává hned po soudu soukromém?

Hned po soudu soukromém vykonává se na duši rozsudek, a duše přichází buď do očištěnce nebo do pekla nebo do nebe.³⁾

¹⁾ Bďtež tedy, nebo nevíte dne ani hodiny.“ (Mat. 25, 13.)
— Podobensví o desíti pannách. (Mat. 25.)

²⁾ Podobensví: bohatec a chudý Lazar. (Luk. 16.)

³⁾ „Snadné jest před Bohem v den skonání odplatiti jednomu každému podle cest jeho.“ (Sir. 11, 28.)

3. Vzkříšení těla.

127. Co praví Ježíš Kristus o našem vzkříšení?

Ježíš Kristus o našem vzkříšení praví: „Přichází hodina, v kteroužto všickni, kteří v hrobech jsou, uslyší hlas Syna Božího! a půjdou ti, kteří dobře činili, na vzkříšení k životu; ti však, kteří zlé páchali, na vzkříšení soudu.“ (Jan 5, 28. 29.)

Ježíš Kristus vzkřísí naše tělo, aby i tělo bylo účastno odměny nebo trestu, jako bylo za živa účastno dobrých anebo zlých skutků.

Z mrtvých vstanou všichni lidé, dobří i zlí. (Církevní pohřeb. Svěcení hřbitovů. Svaté pole.)

Těla vzkříšených nebudou stejná; těla zlých budou ohyzdná, těla pak dobrých velice krásná a oslavená.¹⁾

4. O posledním soudu.

128. Co bude následovati po vzkříšení těla?

Po vzkříšení těla bude následovati poslední soud.

Soud, který se bude konati v poslední den, jmenuje se poslední neb obecný soud, protože po něm nebude už žádného jiného soudu, a protože na něm budou všichni lidé celého světa souzeni.

¹⁾ Všickni zajisté vstaneme z mrtvých, ale ne všickni budeme proměněni.“ (I. Kor. 15, 51.) — „Proměnění tělo ponížení našeho, aby připodobněno bylo k tělu jasnosti jeho.“ (Filip. 3, 21.)

129. Kterak bude Ježíš Kristus v poslední den lidí souditi?

Ježíš Kristus bude v poslední den lidí souditi takto:

1. Oddělí dobré od zlých.
2. Vyjví všechny jejich skutky, dobré i zlé, před celým světem.
3. Spravedlivé vezme do nebe, hříšníky zavrhně do pekla.¹⁾

Poslední neb obecný soud bude se konati z těchto důvodů:

1. aby Boží moc a spravedlnost, láska a moudrost před celým světem byla zjevena;
2. aby Ježíš Kristus byl ode všech lidí uznán a oslaven;
3. aby spravedliví došli zasloužené cti, bezbožní pak zaslouženého zahanbení.

Dvanáctý článek víry.

„Život věčný.“

Dvanáctý článek víry učí, že po tomto životě pozemském nastane život bez konce, v kterém budou spravedliví v nebi a zlí v pekle.

¹⁾ „Tehdy dí král těm, kteříž na pravici jeho budou: Pojdte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa... Potom řekne i těm, kteříž na levici budou: Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, kterýž jest připraven ďáblu a andělům jeho.“ (Mat. 25, 34. 41.)

1. O nebi.

Nebe jest místo, kde andělé a svatí požívají věčné blaženosti.

130. Kdo přijde do nebe?

Do nebe přijde, kdo v milosti Boží umřel a za hříchy, které spáchal, dosti učinil.

131. Které jsou radosti vyvolených v nebi?

Radosti vyvolených v nebi jsou:

1. Vyvolení patří na Boha tváří v tvář, milují a a požívají ho po celou věčnost.¹⁾
2. Jsou navždy zproštěni každého, i sebemenšího zla.²⁾
3. Mají na věky všecko dobré na těle i na duši; neboť „ani oko nevidalo, ani ucho neslychalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co připravil Bůh těm, kteří ho milují“. (I. Kor. 2, 9.)

Vyvolení nebudou požívatí stejné míry blaženosti; kdo více dobrého vykonal, obdrží také větší odměnu.³⁾

Uvažování radostí nebeských má nás nabádati k tomu:

¹⁾ „Nyní vidíme skrze zrcadlo v podobě, ale tehdyž tváří v tvář; nyní poznávám z částky, ale tehdyž poznám, jakož i poznán jsem.“ (I. Kor. 13, 12.) — „Viděti jej budeme tak, jakž jest.“ (I. Jan 3, 2.)

²⁾ „Bůh setře všelikou slzu s očí jejich; a smrti už nebude ani zármutku, ani bédování, ani bolesti.“ (Zjev. 21, 4.)

³⁾ „Kdo skoupě rozsívá, skoupě i žíti bude; a kdo rozsívá v požehnaní, z požehnaní žíti bude.“ (II. Kor. 9, 6.)

1. abychom statků pozemských příliš necenili a jen po věčných dychtili;
2. abychom v boji proti hříchu věrně vytrvali;
3. abychom všechna utrpení trpělivě snášeli, jelikož „utrpení tohoto času nejsou rovná budoucí slávě, kteráž se zjeví na nás.“ (Řím. 8, 18.)

2. O pekle.

Peklo jest místo, kde zavržení trpí věčné tresty.

132. Kdo přijde do pekla?

Do pekla přijde ten, kdo umřel v smrtelném hříchu.

133. Které jsou tresty zavržených?

Tresty zavržených jsou tyto:

1. Zavržení jsou navždy vyloučení z patření na Boha.¹⁾
2. Trpí nejhroznější muky pekelným ohněm, neustálými výčitkami svědomí a úzkosti, nevýslovnou opuštěností a zoufalstvím.²⁾

¹⁾ „Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného!“ (Mat. 25, 41.)

²⁾ „Mučím se v tomto plameni.“ (Luk. 16, 24.) Lépe jest tobě vejít do života bezrukému, nežli abys maje obě ruce odešel do pekla v oheň neuhasitelný, kde červ jejich neumírá a oheň nehasne.“ (Mar. 9, 42. 43.) — „Svažice ruce jeho i nohy, uvrzte jej do temnosti zevnitřní; tamť bude pláč a skřípění zubů.“ (Mat. 22, 13.)

3. Všecko to trpí věčně bez naděje na vysvobození neb úlevu; neboť „hrozná jest upadnutí v ruce Boha živého“. (Žid. 10, 31.)

Že peklo trvá věčně, víme:

1. z jasných výroků Ježíše Krista a apoštolů;¹⁾
2. z ustavičného učení církve;²⁾

3. O očistci.

Očistec jest místo, kde duše trpí časné tresty za hříchy, za které v pozemském životě dosti nečinily.

134. Které duše přicházejí do očistce?

Do očistce přicházejí duše těch, kteří umřeli v milosti Boží, ale ještě nevytrpěli časných trestů za své hříchy.

135. Co trpí duše v očistci?

Duše v očistci trpí:

1. nesmírnou bolest, protože se jejich touha, patřiti na Boha, ještě nesplnila;
2. rozličné muky, které jim spravedlnost Boží přisoudila.

¹⁾ „Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který jest připraven ďáblu a andělům jeho!“ (Mat. 25, 41.) — „Kteří neznají Boha a kteří neposlouchají evangelium Pána našeho Ježíše Krista, budou trestáni záhubou věčnou.“

²⁾ „Kteří zle činili, vejdou do věčného ohně.“ (Vyznání víry sv. Athanáše.)

Duším v očistci můžeme a máme v jejich utrpení pomáhati.¹⁾

Z křesťanské lásky k bližnímu jsme povinni všem duším v očistci pomáhati, zvláště však svým rodičům, příbuzným a dobrodincům.

Očistec přestane úplně po posledním soudu a pak bude jenom nebe a peklo.

Amen.

Apoštolské Vyznání víry končíme hebrejským slovem „Amen“, které znamená: „Tak jest“, abychom potvrdili, že všemu pevně věříme, co je v něm obsaženo.

¹⁾ „Svaté a spasitelné jest myšlení za mrtvé se modliti, aby od hříchů zproštěni byli.“ (Mach. 12, 46.) — „Pochovejte tělo mé, kde chcete; jen za to vás prosím, abyste na mne pamatovali při oltáři Páně.“ (Slova umírající sv. Moniky; † 387.)

Část druhá.

O naději a modlitbě.

Oddělení první.

O křesťanské naději.

136. Co jest „křesťansky doufati“?

„Křesťansky doufati“ jest všecko pevně a důvěrně očekávati, co nám Bůh pro zásluhy Ježíše Krista slíbil.

137. Co nám slíbil Bůh pro zásluhy Ježíše Krista?

Bůh nám pro zásluhy Ježíše Krista slíbil věčnou blaženost, jakož i prostředky, kterými bychom jí dosáhli.

138. Proč doufáme od Boha, co nám slíbil?

Doufáme od Boha, co nám slíbil, protože je všemohoucí, nejvyšší dobrotivý a věrný.¹⁾

Křesťanská naděje se pěstuje zvláště modlitbou.

¹⁾ „Držme nepohybné vyznání naděje své; nebo věrný jest ten, jenž zaslíbil.“ (Žid. 10, 23.)

Oddělení druhé.

O modlitbě.

1. O modlitbě vůbec.

139. Co jest modliti se?

Modliti se jest nábožně rozmlouvati s Bohem nebo jeho svatými.

Modliti se můžeme pouze v myšlenkách (vnitřní modlitba) nebo když vnitřní modlitbu zároveň i slovy pronášíme (ústní modlitba). Modlitba jen ústy pronášená není modlitbou pravou. Zvláštní druh modlitby jest rozjímání. Rozjímání záleží v tom, že přemýšlíme o pravdách víry a při tom vzbuzujeme dobré předsevzetí. Možno na příklad uvažovati o některé události ze života a utrpení Páně nebo o učení Pána Ježíše. K ústní modlitbě patří nábožné písně.

140. S jakým úmyslem se modlíme?

Modlíme se:

1. abychom Boha chválili;
2. abychom mu děkovali;
3. abychom jej prosili.

Modlitby je třeba všem lidem, jakmile přišli do rozumu.

141. Proč je modlitby všem lidem třeba?

Modlitby je všem lidem třeba:

1. protože Pán Ježíš výslovně přikázal, abychom se modlili, a nás svým příkladem modliti se učil;¹⁾
2. protože bez modlitby nedosahujeme potřebných milostí, abychom bohumile žili a v dobrém až do konce setrvali.²⁾

142. Které jsou hlavní účinky modlitby?

Hlavní účinky modlitby jsou:

1. posiluje nás v dobrém;
2. těší nás v soužení a v nouzi nám pomáhá;
3. zjednává nám milost setrvali v dobrém až do konce.

143. Jak se musíme modliti?

Modliti se musíme nábožně, pokorně, důvěrně, s odevzdaností do vůle Boží a vytrvale.

Nábožně se modlíme, když při modlitbě myslíme na Boha a všeliké roztržnosti co možná se varujeme.³⁾

Pokorně se modlíme, když při modlitbě máme svou slabost a hříšnost na mysli.⁴⁾

¹⁾ „Proste, a bude vám dáno; hleďte, a naleznete; tlucte, a bude vám otevřeno. Nebo každý, kdo prosí, bere; a kdo hledá, nalézá; a tomu, kdo tluč, bude otevřeno.“ (Mat. 7, 7, 8.)

²⁾ „Všichni svatí v nebi stali se svatými modlitbou; všichni zavržení zahynuli proto, že se nemodlili.“ (Sv. Alfons Liguori.)

³⁾ „Před modlitbou připrav duši svou a nebuď jako člověk, kterýž pokouší Boha.“ (Sir. 18, 23.)

⁴⁾ „Modlitba kořícího se oblaky pronikne.“ (Sir. 35, 21.)

Důvěrně se modlíme, když se vši jistotou očekáváme, že nás Pán Bůh vyslyší.¹⁾

S odevzdaností do vůle Boží se modlíme, když úplně ponecháváme nejsvětější vůli Boží, kdy a jak nás vyslyší.²⁾

Vytrvale se modlíme, když se nepřestáváme modlití, byť nás Bůh hned nevyslyšel.³⁾

Modlitba pouze zevnitřní nemá před Bohem žádné ceny; vychází jedině z úst.

Máme se modlití také společně s jinými, protože Pán Ježíš společnou modlitbu zvláště doporučil řka: „Kde jsou dva nebo tři shromáždění ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich.“ (Mat. 18, 20.)

144. Kdy se máme modlití?

Podle napomenutí Ježíše Krista máme „vždycky se modlití a neustávat“. (Luk. 18, 1.) Zvláště se máme modlití ráno a večer a když se k modlitbě zvoní; před jídlem a po jídle; před prací a po práci; v pokušeních; ve všech tísních a potřebách.

145. Máme se také za jiné modlití?

Máme se také za jiné, ano za všechny lidi modlití, za živé i za mrtvé, za přátele i nepřátele,

¹⁾ „Všecko, začkoli modlíce se prosíte, věřte, že vezmete a stanef se vám.“ (Mar. 11, 24.)

²⁾ „Otče, . . . ne má vůle, ale tvá buď.“ Luk. 22, 42.)

³⁾ Příkl.: žena kananejská (Mat. 15.); nezbedný přítel. (Luk. 11.)

zvláště pak za rodiče a příbuzné, za duchovní a světskou vrchnost.

2. O modlitbě Páně.

Všecko, zač se máme modlití, je krátce obsaženo v „Otčenáši“ nebo-li modlitbě Páně.

Otčenáš se jmenuje modlitbou Páně, protože mu nás naučil Ježíš Kristus, náš Pán.

Modlitba Páně zní:

„Otče náš, jenž jsi na nebesích! — Posvěť se jméno tvé; — přijď království tvé; — buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi; — chléb náš vezdejší dej nám dnes; — a odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům; — a neuvodň nás v pokušení; — ale zbav nás od zlého. — Amen.“

146. Z čeho se skládá modlitba Páně?

Modlitba Páně se skládá z oslovení a sedmi proseb.

Oslovení zní: „Otče náš, jenž jsi na nebesích.“

Boha oslovujeme jménem „Otče“, protože nás stvořil k svému obrazu a otcovsky o nás pečuje, zvláště však proto, že nás na křtu svatém přijal za své dítě.¹⁾

Boha jmenujeme otcem „naším“, protože

¹⁾ „Přijali jste ducha vyvolení synů, v němžto voláme: Abba, Otče!“ (Řím. 8, 15.).

jest otcem všech lidí a my jako bratři a sestry máme se za sebe vespolek modliti.¹⁾

Říkáme: „jenž jsi na nebesích“, protože Bůh jest na nebesích zvláštním způsobem přítomen a tam bude jednou sám převelikou naší odplatou.

V první prosbě Otčenáše „Posvěť se jméno tvé“ prosíme:

1. aby jméno Boží nikdy nebylo zneuctěno nebo rouháním zlehčeno, nýbrž aby bylo ctěno a velebeno;
2. aby všichni lidé skrze pravou víru Boha poznali, milovali a ctili.

V druhé prosbě Otčenáše „přiď království tvé“ prosíme za trojí království, totiž:

1. aby Bůh skrze víru, naději a lásku panoval v nás;
2. aby se království Boží na zemi, církev katolická, víc a víc šířilo a upevňovalo;
3. aby nás Bůh jednou do království nebeského přijal.

V třetí prosbě Otčenáše „buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi“ prosíme za milost:

1. abychom vůli Boží na zemi vždy tak dokonale a tak rádi plnili, jak ji andělé a svatí v nebi plní;
2. abychom se i v utrpení a soužení vůli Boží podrobovali.

Ve čtvrté prosbě Otčenáše „chléb náš vezdejší

¹⁾ „Zdaliž není jeden otec všech nás? Zdali Bůh jeden nestvořil nás?“ (Mal. 2, 10.)

dej nám dnes“ prosíme, aby nám Bůh dal vše, čeho denně pro tělo i pro duši potřebujeme.

V páté prosbě: Otčenáše „odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům“ prosíme, aby nám Bůh hříchy naše odpustil, jakož i my ze srdce odpouštíme všem, kdož nám ublížili.¹⁾

V šesté prosbě Otčenáše: „a neuvoď nás v pokušení“ prosíme, aby nás Bůh pokušení ke hříchu chránil anebo nám milost dal, abychom nad ním zvítězili.

V sedmé prosbě Otčenáše: „ale zbav nás od zlého“ prosíme:

1. aby nás Bůh chránil zla největšího, totiž hříchu a věčného zatracení;
2. aby nás Bůh chránil i časného zla, prospívá-li to k našemu spasení.

Otčenáš končíme slovem „Amen“, „Staň se“, abychom vyjádřili, že toužíme po tom, aby Bůh naše prosby vyslyšel.

3. O pozdravení andělském.

Pozdravení andělské zní:

„Zdrávas, Maria, — milosti plná; — Pán s tebou; — požehnaná ty mezi ženami; — a požehnaný plod života tvého Ježíš. — Svatá Maria, Matko Boží, — pros za nás hříšné — nyní i v hodinu smrti naší. — Amen.

¹⁾ Podobenství: nemilosrdný služebník. (Mat. 18.)

Pozdravení andělské se skládá ze tří částí: 1. z pozdravení archanděla Gabriela; 2. z pozdravení svaté Alžběty; 3. ze slov církve.

Archanděl Gabriel pozdravil Pannu Marii: „Zdrávas, milosti plná; Pán s tebou; požehnaná ty mezi ženami.“

Alžběta pozdravila Pannu Marii nejprve slovy andělovými: „Požehnaná ty mezi ženami“ a pak ještě přidala: „a požehnaný plod života tvého“.

Církev přidala slova: „Ježíš. Svátá Maria, Matko Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen.“

Modlíme se: Panna Maria „milosti plná“, protože byla uchráněna hříchu dědičného a povždy zůstala prostou i každého hříchu osobního a protože byla ozdobena všemi milostmi Ducha svatého.

Modlíme se: „Pán s tebou“, neboť Bůh se s nikým tak těsně nespojil jako s Marií.

Modlíme se: „požehnaná ty mezi ženami“, neboť Pannu Marii máme nade všechny ženy blahoslaviti, protože byla vyvolena za matku Boží.

Modlíme se: „a požehnaný plod života tvého, Ježíš“; těmito slovy uctíváme Pána Ježíše a jeho matku Pannu Marii.

Pannu Marii vzýváme jménem „Matko Boží“, protože jméno to vyjadřuje nejvyšší její důstojnost a nám dodává zvláštní důvěry, že Bůh její přímmluvu vyslyší.

Říkáme: „pros za nás hříšné“, aby Panna

Maria vyznáním naší hříšnosti tím spíše byla pohnuta a nám milost a pomoc od Boha vyprosila.

Modlíme se: „pros za nás nyní i v hodinu smrti naší“, protože přímmluvy Panny Marie potřebujeme vždycky, zvláště však v hodinu smrti.

4. O některých jiných modlitbách a pobožnostech.

Mimo „Otče náš“ a „Zdrávas, Maria“ se zvlášť ještě doporučují:

1. modlitba „Anděl Páně“,
2. modlitba sv. růžence,
3. pobožnost k srdci Páně,
4. pobožnost křížové cesty,
5. litanie,
6. procesí nebo průvody a poutě.

„Anděl Páně.“

Modlitbou „Anděl Páně“ uctíváme vtělení Syna Božího a zároveň Matku Boží, do jejíž ochrany se poroučíme.

Modlitba „Anděl Páně“ zní:

„Anděl Páně zvěstoval Panně Marii, a ona počala z Ducha svatého.“ — Zdrávas Maria...

„I řekla Maria: Aj já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.“ — Zdrávas, Maria...

„A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“ — Zdrávas, Maria...

Slova: „A Slovo tělem učiněno jest“ znamenají, že se druhá božská osoba, která se v Písmě svatém nazývá Syn nebo „Slovo“, stala člověkem.

„Anděl Páně“ se modlíme ráno, v poledne a večer, když se na klekání zvoní.

Růženec.

Růženec jest modlitba, v které rozjímáme o tajemstvích vtělení, utrpení a zmrtvýchvstání Ježíše Krista a ctíme Pannu Marii, protože jako matka Ježíšova v těchto tajemstvích měla největší účastenství.

(Slavnost růžencová. Bratrstvo svatého růžence. Živý růženec. Pobožnost sv. růžence viz na str. 185.)

Pobožnost k nejsvětějšímu Srdci Páně.

Při pobožnosti k nejsvětějšímu srdci Páně ctíme Srdce Spasitelovo a připomínáme si jeho velikou lásku k nám. (Nezasvěcený svátek nejsvětějšího Srdce Páně v pátek po oktavu Božího Těla).

Křížová cesta.

Křížová cesta je pobožnost, v které v duchu provázíme božského Spasitele po čtrnácte zastavení, od jeho odsouzení až k jeho pohřbení, a rozjímáme o přehořkém jeho utrpení a smrti.

Litanie.

Litanie jsou krátké prosebné modlitby, v kterých opět a opět vzýváme tři božské osoby, Pannu Marii, jakož i svaté a světice Boží.

Pro veřejnou bohoslužbu jsou schváleny tyto litanie: 1. Ke všem svatým; 2. k Panně Marii, zvaná též loretánská, protože se od dávných dob slavně zpívá v loretánském domku Panny Marie v Itálii; 3. ke jménu

Ježíš; 4. k nejsvětějšímu Srdci Páně; 5. k sv. Josefu; 6. k našim svatým patronům.

Procesí.

Procesí jsou slavné průvody, při kterých Boha společnou modlitbou veřejně oslavujeme, jemu za přijatá dobrodíní děkujeme, za odvrácení zlého a za jiné milosti prosíme.

(Procesí na den svatého Marka. Prosebné nebo Křížové dni. Průvod o Božím těle.)

Poutě.

Poutě jsou pobožné návštěvy posvátných míst, které konáme, protože na takových místech býváme povzbuzeni k větší pobožnosti, vroucněji i důvěrněji se tam modlíme a nejednou býváme i zázračně vyslyšeni.

Známá poutní místa jsou: Jerusalemské, Řím, Lurdy, La Saletta, Stará Boleslav, Svatá Hora, Velehrad, Hostýn, Svatý Kopeček a mnohá jiná.

Část třetí.

O křesťanské lásce a přikázáních.

Oddělení první.

O křesťanské lásce.

147. Co jest „křesťansky milovati“?

„Křesťansky milovati“ jest milovati Boha pro něho samého nade všecko, sebe pak a bližního pro Boha.

1. O lásce k Bohu.

148. Co jest Boha „pro něho samého“ milovati?

Boha „pro něho samého“ milovati jest milovati jej proto, že jest pro svou svrchovanou dokonalost veškeré naší lásky hoden.

149. Co jest Boha „nade všecko“ milovati?

Boha „nade všecko“ milovati jest, tak si ho vážit, že jsme hotovi raději všecko obětovati, než bychom se těžkým hříchem připravili o jeho lásku a přátelství.

150. Jak se nazývá láska, kterou milujeme Boha pro něho samého nade všecko?

Láska, kterou milujeme Boha pro něho samého nade všecko, nazývá se láskou dokonalou.

151. Kdy jest naše láska k Bohu nedokonalá?

Naše láska k Bohu jest nedokonalá, když ho milujeme sice nade všecko, ale nikoli pro něho samého, nýbrž pro dobro, které od něho máme a doufáme.

Abychom snadněji mohli vzbuditi lásku dokonalou, máme uvažovati:

1. jak velice Bůh napřed nás miloval, když nás stvořil, skrze Syna svého vykoupil a nám nesčíslná dobrodíní prokázal;
2. jak dokonalým, dobrým a lásky hodným Bůh tedy sám v sobě musí býti, když nás tak nezříštně miluje.

2. O křesťanské lásce k sobě.

152. Co je sebe „pro Boha“ milovati?

Sebe „pro Boha“ milovati je, sebe proto milovati, že i Bůh nás uznává za hodny své lásky a že nás k účastenství v své vlastní blaženosti povolal.

153. Kdy milujeme sebe pro Boha?

Sebe milujeme pro Boha, když především pečujeme o svou duši a o její spásu.¹⁾

¹⁾ „Co jest platno člověku, byť všecken svět získal, a na své duši škodu trpěl?“ (Mat. 16, 26.)

3. O křesťanské lásce k bližnímu.

154. Koho rozumíme slovem „bližní“?

Slovem „bližní“ rozumíme každého člověka, přítele i nepřátele.¹⁾

155. Co jest bližního „pro Boha“ milovati?

Bližního „pro Boha“ milovati jest, milovati jej proto, že i Bůh jej uznává za hodna své lásky a že jej k účastenství v své vlastní blaženosti povolal.

156. Kterak máme bližního pro Boha milovati?

Bližního máme milovati pro Boha jako sebe.

157. Kdy milujeme bližního jako sebe?

Bližního milujeme jako sebe:

1. když mu prokazujeme všecko, co sami právem žádati můžeme, a nečiníme mu to, co bychom sami sami rozumně měli neradi;²⁾
2. když především pečujeme o jeho duši.

158. Od koho se nejlépe učíme, kterak i své nepřátele máme milovati?

Kterak i své nepřátele máme milovati, učíme se nejlépe od Ježíše Krista, jenž nepřítelům svým odpustil a za ně se modlil, za ně i život

¹⁾ „Podobenství: milosrdný Samaritán. (Luk. 10, 29—37.)

²⁾ „Všecko, cožkoli chcete, aby vám lidé činili, i vy činite jim.“ (Mat. 7, 12.)

svůj obětoval a nám přikázal, abychom nepřátele milovali.¹⁾

Křesťanské lásky je tak třeba, že bez ní nemožno jest dojíti života věčného.²⁾

159. Čím dokazujeme křesťanskou lásku?

Křesťanskou lásku dokazujeme tím, že zachováváme přikázání Boží a církevní.³⁾

160. Která jsou hlavní přikázání křesťanské lásky?

Hlavní přikázání křesťanské lásky jsou: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vši mysli své. Toť jest to největší a první přikázání. Druhé pak jest podobné jemu: „Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.“ (Mat. 22. 37—39.)

Tato dvě hlavní přikázání křesťanské lásky zahrnují v sobě všechny ostatní.

Obširněji jsou vysvětlena v desateru Božích přikázání a v pateru přikázání církevních.

¹⁾ „Otče, odpusť jim; neboť nevědí, co činí.“ (Luk. 23, 34.) — „Ale já pravím vám: Milujte nepřátele své, dobře činite těm, kteříž vás nenávidí, a modlete se za ty, kteříž vám protiventství činí a utrhají vám, abyste byli synové Otce svého, jenž jest v nebesích.“ (Mat. 5, 44. 45.)

²⁾ „Kdo nemiluje, zůstává v smrti.“ (I. Jan 3, 14.)

³⁾ „Kdo má přikázání má a zachovává je, tenť jest, kterýž mne miluje.“ (Jan 14, 21.)

O přikázáních Božích a církevních.

Nestačí k spasení, aby člověk toliko věřil, co Bůh zjevil, ale je třeba podle víry žít, to jest zachovávat přikázání. „Víra, nemá-li skutků, mrtva je sama v sobě.“ (Jak. 2, 17.) Přikázání stanoví, co máme činit a čeho se máme varovat. Zachovááme-li přikázání, dostaneme se do nebe. Pán Ježíš výslovně řekl: „Chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání!“ (Mat. 19, 17.)

A. Desatero Božích přikázání.

Desatero Božích přikázání: „Já jsem Hospodin Bůh tvůj.

- I. Nebudeš mít jiných bohů mimo mne.
- II. Nevezmeš jména Božího nadarmo.
- III. Pomni, abys den sváteční světil.
- IV. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi.
- V. Nezabiješ.
- VI. Nesesmilníš.
- VII. Nepokradeš.
- VIII. Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému.
- IX. Nepožádáš manželky bližního svého.
- X. Aniž požádáš statku jeho.“

Bůh dal desatero přikázání národu izraelskému na hoře Sinaji.

Pán Ježíš je potvrdil a přikázal zachovávat.¹⁾ Desatero Božích přikázání vysvětluje přirozený zákon, který Bůh vložil do srdce každého člověka a který každý člověk poznává již svědomím.

První tři přikázání Boží obsahují povinnosti k Bohu; ostatních sedm stanoví povinnosti k sobě a k bližnímu.

První přikázání Boží.

„Nebudeš mít jiných bohů mimo mne.“

161. Co poroučí Bůh v prvním přikázání?

V prvním přikázání poroučí Bůh, abychom v něho věřili, v něho doufali, jej milovali a jemu se klaněli.

1. Věř v Boha!

O křesťanské víře viz též I. část, a to otázky 3. až 12.

162. Jaká musí být naše víra?

Víra naše musí být:

1. obecná,
2. pevná,
3. živá,
4. stálá.

Víra naše jest obecná, věříme-li všemu bez výjimky, čemu církev katolická učí.

¹⁾ „Chceš-li vejít do života, zachovávej přikázání.“ (Mat. 19, 17.) — „Nedomnívejte se, že jsem přišel rušit zákona nebo proroků; nepřišel jsem rušit, ale naplnit.“ (Mat. 5, 17.)

Víra naše je pevná, věříme-li tak, ani dost málo nepochybujeme.

Víra naše jest živá, jsme-li tak živi, jak to víra žádá.¹⁾

Víra naše je stálá, jsme-li ochotni raději všecko, i život dáti, než bychom od víry odpadli nebo ji zapřeli.²⁾

Nestačí jenom všeobecně věřiti, co Bůh zjevil, nýbrž máme se přičiniti, abychom zjevené pravdy také výslovně věděli a jim věřili.

163. Kdo hřeší proti víře?

Proti víře hřeší:

1. kdo v Boha vůbec nevěří;
2. kdo zapírá víru nebo od víry odpadá;
3. kdo dobrovolně pochybuje ve víře;
4. kdo bez důvodu vydává víru v nebezpečství.

Zapíráním víry se prohřešuje, kdo svým mluvením anebo jednáním vzbuditi chce domněnku, že není katolickým křesťanem.

Pochybováním ve víře se prohřešuje, kdo svoluje k myšlence, že by mohlo něco býti nepravdou, co církev k věření předpokládá.

Víru bez důvodu vydává v nebezpečství, kdo poslouchá řeči protináboženské, kdo čte noviny a knihy víře nepřátelské a kdo se přátelí nebo spolčuje s nevěrci nebo jinověrci.

¹⁾ „Jako tělo bez ducha mrtvé jest, tak jest i víra beze skutků mrtvá.“ (Jak. 2, 26.)

²⁾ Příkl.: svatí mučedníci.

2. Doufej v Boha!

O křesťanské naději viz též II. část, a to otázky 136. až 138.

164. Které hříchy jsou proti naději?

Proti naději jsou tyto hříchy:

1. nedůvěra a zoufalství;
2. opovážlivé spoléhání.

Nedůvěrou se prohřešuje, kdo nedosti pevně v Boha důvěruje.¹⁾

Zoufalstvím se prohřešuje, kdo se veškeré důvěry v Boha vzdává a se domnívá, že mu Bůh již nemůže nebo nechce pomoci neb odpustiti.²⁾

Opovážlivým spoléháním se prohřešuje, kdo toliko na Boha spoléhá a sám nečiní, co činiti může a má.³⁾

3. Miluj Boha!

O lásce k Bohu viz též III. část, a to otázky 148. až 151.

165. Které hříchy jsou proti lásce?

Proti lásce jsou všechny těžké hříchy, zvláště pak odpor a nenávisť proti Bohu.

4. Klan se Bohu!

Bohu se klaníme, abychom mu prokazovali

¹⁾ Příkl.: Mojžíš (IV. Mojž. 20, 1—13.); Izraelité na poušti. (II. Mojž. 16 a 17.)

²⁾ Příkl.: Kain (I. Mojž. 4, 13.); Saul (I. Král. 31.); Jidáš (Mat. 27, 3—5.).

³⁾ Příkl.: lidé za času Noemových. (I. Mojž. 6.)

poctu, která pouze jemu, jakožto nejvyššímu Pánu, přísluší.¹⁾

166. Které hříchy jsou proti povinnosti Bohu se klaněti?

Proti povinnosti Bohu se klaněti jsou tyto hříchy:

1. modlářství;
2. pověra, hádání, čáry nebo kouzla;
3. svatokrádež;
4. pokoušení Boha;
5. zanedbávání modlitby a služeb Božích.

Modlářstvím se prohřešuje, kdo prokazuje nějaké věci stvořené božskou poctou.²⁾

Pověrou se prohřešuje, kdo připisuje věcem tajnou moc, které jim Bůh nedal.

Hádáním se prohřešuje, kdo se buď výslovně nebo mlčky pomocí zlého ducha dovolává, aby se dověděl budoucí nebo skryté věci.

Čarami nebo kouzly se prohřešuje, kdo pomocí zlého ducha chce konati věci zázrakům podobné.³⁾

Svatokrádeží se prohřešuje, kdo zneuctivá

¹⁾ „Pánu Bohu svému se klaněti a jemu samému sloužiti budeš.“ (Mat. 4, 10.)

²⁾ Příkl.: klanění zlatému teleti. (II. Mojž. 32.)

³⁾ „Člověk, který by se uchýlil k čarodějníkům a hadačům, ... postavím tvář svou proti němu a vyhledám jej z prostředku lidu jeho.“ (III. Mojž. 20, 6.)

osoby, místa nebo věci Bohu zasvěcené, zvláště pak kdo nehodně přijímá některou svátost.¹⁾

Pokoušením Boha se prohřešuje, kdo žádá opovážlivě na Bohu zázrak nebo od něho jej očekává.²⁾

5. Cti anděly a svaté!

167. Není proti prvnímu přikázání Božímú ctíti anděly a svaté?

Ctíti anděly a svaté není proti prvnímu přikázání Božímú, protože se jim neklaníme; ale jest dobré a prospěšné, je ctíti a vzývati.

168. Proč máme anděly a svaté ctíti a vzývati?

Anděly a svaté máme ctíti a vzývati:

1. protože jsou přátelé Boží;
2. protože nás milují a za nás u Boha orodují.

Klanění se Bohu se rozeznává od pocty andělům a svatým vzdávané takto: Klanění se přísluší toliko Bohu samému, protože jest pánem svrchovaným; andělům a svatým však náleží pocta proto, že jsou služebníci a přátelé Boží.

Modlitba naše k Bohu rozeznává se od modlitby k andělům a svatým takto: K Bohu se modlíme, aby nám pomohl svou všemohoucností; anděly a svaté vzýváme, aby nám pomáhali svou přímluvou u Boha.

(Litanie.)

¹⁾ Příkl.: Baltazar. (Dan. 5.)

²⁾ „Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého.“ (Mat. 4, 7.)

Přede všemi anděly a svatými máme zvláště ctíti a vzývati nejblahoslavenější Pannu Marii.

169. Proč máme Pannu Marii přede všemi anděly a svatými ctíti a vzývati?

Pannu Marii máme ctíti a vzývati přede všemi anděly a svatými:

1. protože je matkou Boží;
2. protože milostí a svatostí převyšuje všechny anděly a svaté;
3. protože její přímluva u Boha jest nejmocnější.

170. Co jsou svaté ostatky?

Svaté ostatky jsou:

1. pozůstatky těl svatých a světic Božích;
2. předměty, které byly v blízkém spojení s Kristem nebo se svatými, na příklad částičky svatého kříže, předměty, kterých svatí užívali, nástroje, kterými byli mučeni.

Ctíti svaté ostatky a obrazy není proti prvnímu přikázání, protože se jim neklaníme.

Svaté ostatky ctíme:

1. protože Bůh skrze ně mnoho zázraků učinil;¹⁾
2. protože těla svatých byla chrámem Ducha svatého a nástrojem ctností jejich a protože jednou slavně z mrtvých vstanou.

¹⁾ „Uvrhli tělo mrtvé do hrobu Eliseova; kteréž když se dotklo kostí Eliseových, ožil člověk a vstal na nohy své.“ (IV. Král. 13, 21.) — „I nemalé divy činil Bůh skrze ruce Pavlovy, takže i šátky a pásky s jeho těla na nemocné nosovali, a odstupovaly od nich nemoci a zlí duchové vycházeli.“ (Sk. apošt. 19. 11, 12.)

171. Proč ctíme obrazy svatých?

Obrazy svatých ctíme proto, že něco cti-hodného představují.

Tato úcta se však nevztahuje týmž způsobem na obraz, jakým na předmět obrazem vypodobněný.

Druhé přikázání Boží.

„Nevezmeš jména Božího nadarmo.“

172. Co poroučí Bůh v druhém přikázání?

V druhém přikázání poroučí Bůh světiti jméno Boží.

173. Kterak světíme jméno Boží?

Jméno Boží světíme:

1. když je uctivě vyslovujeme;
2. když skrze náležitou přísahu Boha za svědka bereme;
3. když učiněné sliby věrně plníme;¹⁾

174. Kdo zneuctívá jméno Boží?

Jméno Boží zneuctívá:

1. kdo je vyslovuje lehkomyšlně, ve hněvu nebo neuctivě;
2. kdo hříšně přísahá;
3. kdo učiněný slib ruší.²⁾

¹⁾ „Slibil-lis co Hospodinu, neprodlevej to splniti.“ (Kaz. 5, 3.)

²⁾ Mnohem lépe jest neslibovati, než po slibu, co připověděno, nesplniti.“ (Kaz. 5, 4.)

Jméno Boží neuctivě vyslovuje, kdo buď jméno Boží nebo jména svatých a svatých věcí lehkomylně nebo v hněvu vyslovuje nebo jich ke klení zneužívá.¹⁾

Klíti jest buď sobě nebo jiným zlého přáteli; při tom se často užívá svatých anebo i zlých slov a jmen.

175. Co jest přísahati?

Přísahati jest bráti Boha za svědka, že mluvíme pravdu nebo že chceme splniti, co slibujeme.

176. Kdo přísahá hříšně?

Hříšně přísahá:

1. kdo přísahá bez potřeby, nebo lehkomylně;
2. kdo přísahá křivě;²⁾
3. kdo přísahá, že učiní něco nedovoleného.

177. Proč jest křivá přísaha hříchem velmi těžkým?

Křivá přísaha jest hříchem velmi těžkým:

1. protože se jí Bůh, nekonečná pravda, volá za svědka ke lži;
2. protože se jí lidská společnost zbavuje posledního prostředku, kterým lze se dopátrati pravdy a ochrániti právo i spravedlnost.

¹⁾ „Nebot nebude míti za nevinného Hospodin toho, kdo by vzal jméno Hospodina Boha svého nadarmo.“ (II. Mojž. 20, 7.)

²⁾ „Do domu toho, jenž přísahá skrze jméno mé křivě, přijde kletba.“ (Zach. 5, 4.)

178. Co je slib?

Slib je dobrovolná, Bohu učiněná přípověď, kterou se zavazujeme, že vykonáme něco Bohu milého.

Třetí přikázání Boží.

„Pomni, abys den sváteční světil.“

179. Co poroučí Bůh v třetím přikázání?

V třetím přikázání poroučí Bůh světiti den Páně.

V Novém Zákoně je dnem Páně neděle; ve Starém Zákoně byla jím sobota.

V Novém Zákoně je dnem Páně neděle:

1. protože Pán Ježíš v neděli vstal z mrtvých;
2. protože v neděli seslal Ducha svatého.

180. Kterak světíme neděli?

Neděli světíme, když od prací služebných odpočíváme a pobožně slyšíme celou mši svatou.¹⁾

Práce služebné jsou práce tělesné, zemědělské, řemeslnické, tovární, nádenické a jiné.

181. Kdy jsou dovoleny služebné práce v neděli a ve svátek?

Služebné práce jsou v neděli a ve svátek dovoleny, jsou-li nutné a nemožno-li od nich upustit bez veliké škody.

¹⁾ „Šest dní budeš pracovati a konati všechny práce své. Sedmého však dne je sobota Hospodina, Boha tvého. Nebudeš toho dne konati žádné práce, ty i syn tvůj i dcera tvá, služebník tvůj i služebna tvá, zvířata tvá ani cizinec, který jest v branách tvých.“ (II. Mojž. 20, 9. 10.)

182. Kdo hřeší proti třetímu přikázání Božímu?

Proti třetímu přikázání Božímu hřeší:

1. kdo koná služební práce v neděli bez potřeby nebo bez řádného církevního dovolení;
2. kdo vlatní vinou zanedbá v neděli mši svatou.

Od znesvěcování neděle má nás zvlášť odstrašovat:

1. bázeň časných i věčných trestů, jimiž hrozil Bůh rušitelům soboty;
2. myšlenka, jak trestuhodno jest, po šestidenní péči o tělo ani jednoho dne nevěnovati péči o duši;
3. velikost pohoršení, když člověk den Páně znesvěcuje, jiné k tomu svádí neb nutí;
4. jiné smutné následky znesvěcování neděle, jako: ztráta Božího požehnání, zpustnutí srdce, mravní úpadek lidské společnosti.¹⁾

Čtvrté přikázání Boží.

„Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře ti bylo na zemi.“

1. Cti své rodiče.

183. Co poroučí Bůh ve čtvrtém přikázání?

Ve čtvrtém přikázání poroučí Bůh, abychom prokazovali rodičům úctu, lásku a poslušnost.

¹⁾ „Soboty mé poskvřili náramně; protož řekl jsem, že vyleji prchlivost svou na ně . . . a zahladím je docela.“ (Ezech. 20, 13.) — Příkl.: člověk, jenž porušil sobotu. (IV. Mojž. 15, 32. nn.)

Děti mají svým rodičům prokazovati úctu, lásku a poslušnost, protože rodiče zastupují u dětí místo Boží a jsou po Bohu největšími jejich dobrodinci.

184. Kdy hřeší děti proti úctě k rodičům?

Děti se prohřešují proti úctě k rodičům:

1. když rodiči pohrdají nebo se za ně stydí;
2. když o nich zle mluví nebo se jim posmívají;
3. když se k nim hrubě nebo vzpurně chovají.¹⁾

185. Kdy hřeší děti proti lásce k rodičům?

Děti se prohřešují proti lásce k rodičům:

1. když na rodiče nevraží nebo jim přejí zlého;
2. když je zarmucují nebo hněvají;
3. když jim v potřebách nepomáhají nebo křehkostí jejich trpělivě nesnášejí;²⁾
4. když se za ně nemodlí.

186. Kdy hřeší děti proti poslušnosti k rodičům?

Děti se prohřešují proti poslušnosti k rodičům, když jejich rozkazů, napomínání a výstrah nedbají.³⁾

¹⁾ „Celým srdcem cti otce svého!“ (Sir. 7, 28. 29.) — „V poctivosti máti budeš matku svou po všechny dny života jejího!“ (Tob. 4, 3.)

²⁾ „Synu, ujmi se stáří otce svého, a nezarmucuj ho v životě jeho; a zemdlí-li na rozumu, odpusť a nepohrdej jím v síle své!“ (Sir. 3, 14. 15.)

³⁾ „Synové, poslouchajte rodičů svých v Pánu; neb jest to spravedlivé.“ (Efes. 6, 1.) — Příkl.: Pán Ježíš v svém mládí. (Luk. 2, 51.)

187. Co slíbil Bůh dětem, které otce a matku ctí?

Dětem, které otce a matku ctí, slíbil Bůh v tomto životě ochranu a požehnání, v budoucím pak věčnou blaženost.¹⁾

188. Čeho jest se obávat dětem, které otce a matku nectí?

Dětem, které otce a matku nectí, jest se obávat v životě tomto kletby Boží, v životě pak budoucím věčného zavření.²⁾

2. Cti své představené!

Mimo rodiče jsme povinni svým představeným prokazovati úctu, lásku a poslušnost.³⁾

Slovem „představený“ rozumíme pěstouny a učitele, mistry a hospodáře, duchovní a světské vrchnosti.

189. Čím hřeší podřízení proti svým představeným?

Podřízení hřeší proti svým představeným zvláště:

1. neposlušností, leností a nevěrností;

¹⁾ „Cti otce svého, aby došlo na tě požehnání od něho a požehnání jeho aby do posledního času zůstalo.“ (Sir. 3, 9. 10.) — Příkl.: Josef egyptský (I. Mojž. 41, 43.); Tobíáš (Tob. 8—12.).

²⁾ „Zlořečený, kterýž nectí otce svého a matky!“ (V. Mojž. 27. 16.) — Příkl.: synové Heliho (I. Král. 2—4.); Absolon (II. Král. 18.).

³⁾ „Služebníci, poddáni buďte ve vši bázni pánům netoliko dobrým a mírným, ale také nevhodným!“ (I. Petr. 2, 18.)

2. nactiutrháním, pomluvou a rušením pokoje;
3. sváděním jejich dětí a domácích.

Proti duchovním a světským vrchnostem prohřešuje se zvláště:

1. kdo je drze haní a tupí;
2. kdo se jim protiví a proti nim bouří.¹⁾

190. Kdy nesmíme rodičů a představených poslouchati?

Rodičů a představených nesmíme poslouchati, když přikazují něco hřšnějšího.²⁾

3. Měj úctu k starým lidem!

191. Kterak se má chovati mládež k lidem starým?

K lidem starým má se mládež chovati uctivě.³⁾

4. Povinnosti rodičů a představených.

Čtvrté přikázání Boží neobsahuje toliko povinnosti dětí a podřízených, nýbrž i povinnosti rodičů a představených.

Rodiče mají:

1. své děti v pravé víře vyučovati a ke všemu dobremu přidržovati;

¹⁾ „Každá duše mocnostem vyšším poddána buď; neboť není mocnosti, leč od Boha, a kteréž jsou, od Boha zřízeny jsou.“ (K Řím. 13. 1.)

²⁾ „Více sluší poslouchati Boha než lidí.“ (Sk. apošt. 5, 29.) — Příkl.: bratří machabejští. (II. Mach. 7.); tři mládenci v peci ohnivě. (Dan. 3.)

³⁾ „Před šedivou hlavou povstaň a cti osobu starého.“ (III. Mojž. 19, 32.)

2. všelikého svádění je chrániti a jim dobrý příklad dávat;
3. je kárati, a když třeba, i trestati;¹⁾
4. též o jejich časné blaho se starati.

Představení mají k svým podřízeným povinnost, aby se o ně starali podobně jako rodiče o své děti.

Páté přikázání Boží.

„Nezabiješ.“

192. Co zapovídá Bůh v pátém přikázání Božím?

V pátém přikázání zapovídá Bůh, sobě nebo bližnímu na těle nebo na duši škoditi.

193. Kdo škodí sobě na těle?

Sobě škodí na těle, kdo si život bere nebo ukracuje nebo jej bez potřeby v nebezpečství vydává.

Kdo sám sobě život bere, dopouští se hříchu velmi těžkého; neboť hřeší: 1. proti Bohu, jenž jest jediným pánem nad životem a smrtí, 2. proti své duši, kterou uvrhuje v záhubu věčnou; 3. proti svým bližním, kterým působí zármutek a škodu.

194. Kdo škodí bližnímu na těle?

Bližnímu škodí na těle:

1. kdo jej bezprávně usmrcuje nebo zraňuje;
2. kdo mu příkořím a hrubostí život ukracuje.

¹⁾ „Kdo šetří metly, nenávidí syna svého; ale kdo ho miluje, včas jej tresce.“ (Přisl. 13, 24.)

Pátým přikázáním Božím se zapovídá také souboj, protože z něho obyčejně poranění, ano často i usmrcení pochází.

Církev trestá sebevraždu a souboj odepřením církevního pohřbu; souboj pak nadto ještě vyobcováním z církve všech, kdož se ho zúčastnili.

195. Kdo škodí sobě na duši?

Sobě škodí na duši, kdo se dopouští hříchu.

Proti pátému přikázání Božím nehřeší se toliko skutky, nýbrž i nenávisť a závist, hněvem a žárlivostí, spíláním a klením a vůbec vším, co může být příčinou tělesného poškození bližního; také jest hříšno, z omrzelosti nebo zoufalosti sobě nebo bližnímu smrti přátí.¹⁾

196. Kdo škodí bližnímu na duši?

Bližnímu škodí na duši, kdo mu dává pohoršení.

197. Co pravil Pán Ježíš o pohoršení?

Pán Ježíš o pohoršení pravil: „Kdo by pohoršil jedno z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu by lépe bylo, aby zavěšen byl mlýnský kámen na hrdlo jeho a on pohřžen byl do hlubokosti mořské. Běda člověku tomu, skrze něhož pochází pohoršení!“ (Mat. 18, 6. 7.)

Bližnímu dává pohoršení, kdo mu vlastní

¹⁾ „Každý, kdo nenávidí bratra svého, vražedník jest.“ (I. Jan 3, 15.) — „Ale já pravím vám, že každý, kdož se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu.“ (Mat. 5, 22.)

vinou slovem anebo skutkem zavdává příležitost ke hříchu nebo jej snad i úmyslně ke hříchu svádí.

198. Co poroučí Bůh v patém přikázání?

V patém přikázání poroučí Bůh, abychom:

1. o svůj život a svou duši pečovali;
2. s bližním žili v pokoji a svornosti;
3. každému dávali dobrý příklad;
4. napravili škodu, kterou jsme bližnímu na těle nebo na duši způsobili.

Šesté přikázání Boží.

„Nesesmilníš.“

199. Co se zapovídá v šestém přikázání Božím?

V šestém přikázání Božím se zapovídá:

1. všechno, co porušuje čistotu nebo stydlivost;
2. všechno, co k porušení čistoty svádí.

Čistotu porušují:

1. dobrovolné nečisté myšlenky a žádosti;
2. nepočetné řeči, žerty a písně;
3. nepočetné pohledy a všechny nepočetné skutky.¹⁾

K porušení čistoty svádí:

1. všetečnost očí;
2. nemravné obrazy a čtení nemravných knih a spisů;

¹⁾ „Smilství pak a všeliká nečistota nebuť ani jmenováno mezi vámi, jakož sluší na svaté; anebo mrzkost anebo bláznivé mluvení.“ (Efes. 5, 3. 4.)

3. nepočetnost v oděvu;
4. příliš volný styk s osobami druhého pohlaví a lehkovážná společnost;
5. neslušné tance, divadelní hry a představení;
6. zahálka a nestřídmost v jídle a pití.

Hříchů proti čistotě máme se zvláště pečlivě chrániti:

1. protože hříchy tyto, ba i zcela dobrovolné nečisté myšlenky, jsou hříchy těžké;
2. protože poskvřňují nejen duši, nýbrž i tělo člověka, které jest chrámem Ducha svatého;¹⁾
3. protože mají hrozné následky.

Následky nečistoty jsou:

1. nechuf k Bohu a božským věcem;
2. zaslepenost rozumu a zatvrzelost vůle;
3. rozličné nemoci, hanba a bída;
4. věčné zavržení.²⁾

200. Co poroučí Bůh v šestém přikázání?

V šestém přikázání poroučí Bůh,

1. abychom v myšlenkách a pohledech, slovech a skutcích byli počestní a stydliví;
2. abychom užívali prostředků k zachování čistoty potřebných.³⁾

¹⁾ „Jestliže pak kdo chrám Boží poskvrní, toho zatratí Bůh; nebo chrám Boží jest svatý, kterýž jste vy.“ (I. Kor. 3, 17.)

²⁾ „Smilníkům . . . bude díl jejich v jezeře, kteréž hoří ohněm a sírou.“ (Zjev. 21, 8.) — Příkl.: potopa (I. Mojž. 6. nn.); Sodoma a Gomora. (I. Mojž. 19.)

³⁾ „Taf jest zajisté vůle Boží, posvěcení vaše; abyste se zdržovali od smilství.“ (I. Thess. 4, 3.)

201. Kterých prostředků máme užívat, abychom zachovali čistotu?

Abychom zachovali čistotu, máme:

1. nebezpečností a příležitost k nečistotě se varovati;
2. za zachování čistoty se modliti a co nejčastěji svátosti přijímati;
3. pokušení rychle odpírati a Pána Ježíše i Marii Pannu důvěrně vzývati;
4. pamatovati, že Bůh všechno vidí a že každé chvíle můžeme umřítí.

Sedmé přikázání Boží.

„Nepokradeš.“

202. Co zapovídá Bůh v sedmém přikázání?

V sedmém přikázání zapovídá Bůh, škoditi bližnímu nespravedlivě na jeho majetku nebo statku.

203. Čím se škodí bližnímu nespravedlivě na jeho majetku?

Bližnímu se škodí nespravedlivě na jeho majetku:

1. krádeží a loupeží;
2. lichvou a podvodem;
3. nespravedlivým zadržováním cizího majetku;
4. dobrovolným a nespravedlivým poškozováním cizího majetku.

Krádeží se prohřešuje, kdo potají a bezprávně cizí majetek bere.

Loupeží se prohřešuje, kdo násilím a bezprávně cizí majetek bere.

Lichvou se prohřešuje:

1. kdo z půjčky nespravedlivé úroky žádá;
2. kdo zboží a potraviny umělým způsobem nad jejich skutečnou cenu zdražuje;
3. kdo nouze bližního k nespravedlivému prospěchu nebo zisku zneužívá.

Podvodem se prohřešuje, kdo klamem anebo lstí bližnímu na jeho majetku škodí, na příklad:

1. kdo jej šidí padělanými penězi, mírou a váhou;
2. kdo padělá zboží a potraviny nebo zamlčuje podstatné vady zboží;
3. kdo požaduje za vykonanou práci větší mzdu, než zasluhuje;
4. kdo si přisvojuje paděláním listin, křivými výpovědmi neb uplácením svědků cizí majetek.¹⁾

O malých krádežích a podvodech máme si pamatovati, že i jimi se může člověk těžce prohřešiti, a to:

1. když se takových krádeží a podvodů dopouští s úmyslem, aby sobě přisvojil znenáhla značnou částku.
2. když jimi značnou částku získal, byť toho původně nezamýšlel.

¹⁾ „Nečiňte nic nepravého v soudu, o loktu, ve váze, v míře.“ (III. Mojž. 19, 35.)

Nespravedlivým zadržováním cizího majetku se prohřešuje na příklad:

1. kdo věci nalezených, vypůjčených nebo svěřených nevrací;
2. kdo neplatí včas, co jest povinen platiti.¹⁾

Dobrovolným a nespravedlivým poškozením cizího majetku se prohřešuje na příklad:

1. kdo povinnou práci zanedbává nebo špatně koná;
2. kdo bližnímu pomluvou kupce odráží nebo jinak mu v jeho živnosti škodí;
3. kdo zúmyslným zhárstvím cizí majetek ničí nebo jinak svévolně poškozuje.

Spoluvinným hříchy jiných proti cizímu majetku se stává:

1. kdo poroučí, radí nebo pomáhá škoditi bližnímu na majetku;
2. kdo nespravedlivý majetek přijímá, kupuje nebo přechovává;
3. kdo k hříchům proti cizímu majetku mlčí nebo jim nebrání, ač by je mohl a měl vyjeviti nebo jim zabrániti.

204. Co poroučí Bůh v sedmém přikázání?

V sedmém přikázání Bůh poroučí:

1. abychom každému, což jeho jest, nechávali, dávali a prokazovali;
2. abychom nespravedlivý majetek navrátili a učiněnou škodu napravili. Není-li možná najednou,

¹⁾ „Nezůstane mzda dělníka tvého u tebe až do jitra.“ (III. Mojž. 19, 13.)

třeba po částkách; nelze-li však majetníka nebo jeho dědice vypátrati, třeba majetek nespravedlivý vynaložiti na zbožné účely.¹⁾

Nespravedlivý majetek navrátili a způsobenou škodu nahraditi jsou po řadě povinni:

1. kdo nespravedlivý majetek nebo stržené za něj peníze drží nebo spotřeboval;
2. kdo škodu způsobiti rozkázal;
3. kdo poškození vykonal;
4. všichni, kteří k poškození bližního nějak přispěli nebo poškození nezamezili nebo nevyjevili. Jest pak každý z nich povinen nahraditi všecko, když tak neučinil někdo z těch, kdo před ním byli k tomu zavázáni.

Osmé přikázání Boží.

„Nepromluvíš křivého svědectví proti bližnímu svému.“

205. Co zapovídá Bůh v osmém přikázání?

V osmém přikázání zapovídá Bůh:

1. křivé svědectví;
2. lež a přetvářku;
3. každý hřích proti cti a dobrému jménu bližního.

Křivě svědčiti jest před soudem vědomě vypovídati, co není pravda.²⁾

¹⁾ „Lepší jest maličko se spravedlností, než mnoho užitek s nepravostí.“ (Přís. 16, 8.)

²⁾ Přík. : falešní svědkové proti Pánu Ježíši. (Mat. 26, 59—61.)

Lhāti jest vědomě jinak mluvíti, než jak myslíme.¹⁾

Přetvařovati se jest dělati se lepším anebo nábožnějším, nežli skutečně jsme.

206. Čím se hřeší proti cti a dobrému jménu bližního?

Proti cti a dobrému jménu bližního se hřeší:

1. křivým podezříváním a opovážlivým posuzováním;
2. pomluvou, nactiutrhaním a donášením;
3. spíláním anebo nadáváním.

Křivým podezříváním se prohřešuje, kdo bez dostatečné příčiny o bližním něčeho zlého se domýšlí.²⁾

Opovážlivým posuzováním se prohřešuje, kdo bez dostatečné příčiny o bližním něco zlého za jisté a pravdivé pokládá.³⁾

Pomluvou se prohřešuje, kdo o bližním chyby vymýšlí nebo jeho skutečné chyby zveličuje.

Nactiutrhaním se prohřešuje, kdo skryté chyby bližního bez dostatečné příčiny vyjevuje.

Chyby bližního smíme a máme vyjeviti,

¹⁾ „Ohyzda zlá na člověku jest lež.“ (Sir. 20, 26.) — Dábel „jest lhář a otec lži“. (Jan 8, 44.) — Příkl.: Ananiáš a Safira. (Sk. apošt. 5, 1—11.)

²⁾ „A žádný nemyslete zlého proti příteli svému v srdcích svých!“ (Zach. 8, 17.)

³⁾ „Nesudte, a nebudete souzeni.“ (Luk. 6, 37.)

když je toho třeba k polepšení chybuujícího nebo k zamezení ještě většího zla.

Musíme-li slyšeti pomluvačné řeči o bližním, nemáme v nich míti žádného zalíbení, nýbrž máme co možná najevo dávat, že se nám nelíbí, a seč jim brániti.

Donášením se prohřešuje, kdo někomu donáší, co nepříznivého jiný o něm pověděl, aby oba znesvářil.¹⁾

Spíláním a nadáváním se prohřešuje, kdo čest svého bližního v jeho přítomnosti slovy nebo skutky zlehčuje.

207. Co jest povinen činiti, kdo bližnímu na cti a dobrém jméně uškodil?

Kdo bližnímu na cti a dobrém jméně uškodil, jest povinen:

1. pomluvu odvolati, a když bližního zneuctil, ho odprositi;
2. ve všech případech podle sil svých napravit škodu, kterou bližnímu způsobil na jeho cti, jeho dobré pověsti a tím snad také na jiných statcích.

208. Co poroučí Bůh v osmém přikázání?

V osmém přikázání poroučí Bůh:

1. abychom vždy pravdu mluvili a byli upřímní;
2. abychom cti a dobrého jména bližního šetřili a hájili.

¹⁾ „Nadýmač (donašeč) a člověk jazyka dvojího jest zlořečený, nebo mnohé, kteří pokoj mají, zbouří.“ (Sir. 28, 15.)

Deváté přikázání Boží.

„Nepožádáš manželky bližního svého.“

209. Co zapovídá Bůh v devátém přikázání?

V devátém přikázání zapovídá Bůh všechny dobrovolné nečisté myšlenky a žádosti.

210. Co poroučí Bůh v devátém přikázání?

V devátém přikázání poroučí Bůh, abychom srdce své zachovali čisté od všech nečistých myšlenek a žádostí.¹⁾

Desáté přikázání Boží.

„Aniž požádáš statku jeho.“

211. Co zapovídá Bůh v desátém přikázání?

V desátém přikázání zapovídá Bůh všelikou hříšnou žádost toho, co náleží bližnímu.²⁾

212. Co poroučí Bůh v desátém přikázání?

V desátém přikázání poroučí Bůh, abychom každému, což jeho jest, přáli a se svým byli spokojeni.

213. Co slíbil Bůh těm, kteří jeho přikázání zachovávají?

Těm, kteří jeho přikázání zachovávají, slíbil Bůh mnohonásobné požehnání a život věčný.³⁾

¹⁾ „Blahoslavení čistého srdce, neboť Boha viděti budou.“ (Mat. 5, 8.)

²⁾ „Kofen zajisté všeho zlého jest žádostivost.“ (I. Tim. 6, 10.)

³⁾ „Já jsem Hospodin, . . . činící milosrdenství nad tisíci těm, kteříž milují mne a ostříhají přikázání mých.“ (II. Mojž. 20, 5. 6.) — „Chceš-li vjíti do života, ostříhej přikázání!“ (Mat. 19, 17.)

B. Patero přikázání církevních.

Patero přikázání církevních zní:

1. Zasvěcené svátky světiti.
2. V neděle a zasvěcené svátky celou mši svatou pobožně slyšeti.
3. Ustanovené posty zachovávat.
4. Alespoň jednou za rok zřízenému knězi se zpovídati a v čas velikonoční velebnou svátost oltářní přijímati.
5. V zapovězený čas svatebního veselí nedržeti.

Přikázání církevní jsme povinni zachovávat, protože Ježíš Kristus výslovně a pod těžkým hříchem přikázal, abychom byli církve poslušni, když pravil: „Jestliže (kdo) církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán.“ (Mat. 18, 17.)

První přikázání církevní.

„Zasvěcené svátky světiti.“

214. Co se poroučí v prvním přikázání církevním?

V prvním přikázání církevním se poroučí, abychom svátky od církve ustanovené právě tak zachovávali a světili jako neděli.

Svátky od církve ustanovené dělíme na svátky Páně, Panny Marie a svatých.

215. Které jsou zasvěcené svátky Páně?

Zasvěcené svátky Páně jsou:

1. Narození Páně čili Boží hod vánoční (25. pro-

since), Obřezání Páně (Nový rok — 1. ledna) a Zjevení Páně (svatých Tří králů (6. ledna);

2. Zmrtvýchstání Páně čili Boží hod velikonoční a Nanebevstoupení Páně;
3. Boží hod svatodušní, slavnost Nejsvětější Trojice Boží a Božího Těla.

216. Které jsou zasvěcené svátky Panny Marie?

Zasvěcené svátky Panny Marie jsou svátky jejího Neposkvrněného Početí (8. prosince) a Nanebevzetí Panny Marie (15. srpna).

217. Které jsou zasvěcené svátky svatých?

Zasvěcené svátky svatých jsou svátky svatých apoštolů Petra a Pavla (29. června) a Všech svatých (1. listopadu).

Církev ustanovila svátky, abychom:

1. tajemství své víry pobožně a vděčně uvažovali a ctili;
2. Boha v jeho svatých chválili;
3. svaté za jejich přímluvu vzývali a ctností jejich následovali.

Druhé přikázání církevní.

„V neděle a zásvěcené svátky celou mši svatou pobožně slyšeti.“

218. Co se poroučí v druhém přikázání církevním?

V druhém přikázání církevním se poroučí, abychom každou neděli a každý zasvěcený svátek byli mši svaté pobožně přítomni.

219. Kdy jsme mši svaté pobožně přítomni?

Mši svaté jsme pobožně přítomni:

1. když ji proto slyšíme, abychom se Bohu klaněli a jej ctili;
2. když se vystříháme všeho, co vnitřní pobožnosti překáží nebo ji ruší;
3. když mezi mši svatou, zvláště pak při jejích hlavních částech, dáváme pozor na to, co se na oltáři koná.

220. Kdo je povinen v neděle a zasvěcené svátky býti přítomen mši svaté?

V neděle a zasvěcené svátky býti přítomen mši svaté je pod těžkým hříchem povinen každý věřící, jakmile do rozumu přišel, pokud mu v tom žádná příčina nebrání.

221. Kdo se prohřešuje proti druhému přikázání církevnímu?

Proti druhému přikázání církevnímu se prohřešuje:

1. kdo celou mši svatou nebo značnou její část vlastní vinou zanedbá;
2. kdo je při mši svaté dobrovolně roztržit anebo při ní se neuctivě chová.

V neděle a zasvěcené svátky nemáme přestávat na tom, abychom pouze mši svaté přítomni byli: máme i kázání poslouchati a na odpolední služby boží choditi, svátosti přijímati, nábožné knihy čísti a jiné dobré skutky konati.

Kázání máme poslouchati:

1. protože se v něm slovo Boží hlásá a vysvětluje;
2. protože pilné a pobožné poslouchání slova Božího je známkou dětinné lásky k Bohu.¹⁾
3. protože je třeba, abychom neustále k dobrému byli napomínáni a povzbuzováni a před zlým varováni.²⁾

Třetí přikázání církevní.

„Ustanovené posty zachovávatí.“

222. Co se poroučí v třetím přikázání církevním?

V třetím přikázání církevním se poroučí, abychom zachovávali v ustanovené dny půst od od církve nařízený.

223. Kolikery je půst od církve nařízený?

Půst od církve nařízený je dvoji:

1. půst zdrženlivosti od masitých pokrmů;
2. půst zdrženlivosti od masitých pokrmů a zároveň újmy, při kterém se zdržujeme od požívání masitých pokrmů a jen jednou za den, a to nikoli před polednem, dosyta se najíme. Tu však je dovoleno, pro občerstvení večer něco málo pojísti, jakož i ráno něco málo požití.

¹⁾ „Kdo z Boha jest, slova Boží slyší.“ (Jan 8, 47.)

²⁾ „Blahoslavení, kteříž slyší slovo Boží a ostříhají ho.“ (Luk. 11, 28.)

224. Které dny jsme povinni zdržovati se od masitých pokrmů?

Zdržovati se od masitých pokrmů jsme povinni každý pátek celého roku, nepřipadá-li naň zasvěcený svátek. Na Bílou sobotu je půst zdrženlivosti od masitých pokrmů do 12. hod. polední.

225. Které dny jsme povinni zdržovati se od masitých pokrmů a zároveň činiti si újmu?

Zdržovati se od masitých pokrmů a zároveň činiti si újmu jsme povinni:

1. na Štědrý den,
2. na Popeleční středu,
3. na Velký pátek.

226. Kdo je povinen v ustanovené postní dny zdržovati se od masitých pokrmů?

Zdržovati se od masitých pokrmů je v ustanovené postní dny povinen každý věřící od dokončeného 7. roku, pokud ho řádná příčina, na příklad nemoc, bída nebo jiná podobná neomlouvá. Maso rybí je v postní dny dovoleno.

227. Kdo je povinen v ustanovené dny postní zdržovati se od masitých pokrmů a zároveň činiti si újmu?

Zdržovati se od masitých pokrmů a zároveň činiti si újmu je v ustanovené dny postní povinen každý věřící od dovršeného 21. roku do konce 59. roku věku svého. Omluven jest, kdo je nemocen anebo se pozdravuje, kdo na-

máhavě pracuje anebo vůbec častějšího nasycení potřebuje.

Církev usnadňuje příkázání o postu tím, že svatý Otec dává biskupům plnomocenství, aby pro své diecése nebo pro jednotlivé věřící z řádných příčin příkázání o postu zmírnili. Postní řád diecésní se předčítá každoročně s kazatelny a bývá vyvěšen na kostelních dveřích.

228. Proč máme příkázání o postu svědomitě zachovávatí?

Příkázání o postu máme svědomitě zachovávatí:

1. abychom svou poslušnost k církvi osvědčili;
2. abychom následovali příkladu Pána Ježíše a svatých;
3. abychom za své hříchy činili pokání;
4. abychom své zlé žádosti snadněji zkrotili.

Čtvrté příkázání církevní.

„Alespoň jednou za rok zřízenému knězi se zpovídati a v čas velikonoční velebnou svátost oltářní přijímati.“

229. Co se poroučí ve čtvrtém příkázání církevním?

Ve čtvrtém příkázání církevním se poroučí:

1. abychom alespoň jednou za rok knězi zřízenému, to jest ke zpovídání zplnomocněnému, z hříchů svých se platně zpovídali;

2. abychom v čas velikonoční velebnou svátost oltářní hodně přijímali. Kdo se této povinnosti tvrdošíjně vzpírá, může být z církve vyobcován a odepřením církevního pohřbu potrestán.

230. Proč se praví ve čtvrtém příkázání církevním: „alespoň jednou za rok“?

Ve čtvrtém příkázání církevním praví se: „alespoň jednou za rok“, protože církev si snažně přeje, abychom netoliko jednou, nýbrž častěji za rok se zpovídali a velebnou svátost oltářní přijímali.

Páté příkázání církevní.

„V zapověděný čas svatebního veselí nedržeti.“

231. Co se zapovídá v pátém příkázání církevním?

V pátém příkázání církevním se zapovídá v zapověděný čas, to jest od první neděle adventní až do Božího hodů vánočního a od Popelčiny středy do Božího hodů velikonočního, svatební a jiné hlučné veselí nedržeti.

232. Proč se v zapověděný čas zapovídá svatební a jiné hlučné veselí?

V zapověděný čas se zapovídá svatební a jiné hlučné veselí, protože hlučné radovánky se nesrovnávají se svatostí a vážností těchto dob.

Oddělení třetí.

O křesťanské spravedlnosti.

Křesťanská spravedlnost záleží v tom, že pomocí milosti Boží varujeme se zlého, činíme dobré skutky a cvičíme se v ctnostech.

První díl křesťanské spravedlnosti.

Varuj se zlého!

Jediné a pravé zlé jest, co se protiví zákonu Božímu, totiž hřích.

233. Koliký je hřích?

Hřích je dvojí:

1. hřích dědičný, kterého se Adam v ráji dopustil a který jsme my i s jeho následky po něm zdědili;
2. hřích osobní.

O hříchu osobním a jeho družích.

234. Co je hřích osobní?

Hřích osobní je vědomé a dobrovolné přestoupení zákona Božího.

235. Kterak bývá spáchán hřích?

Hřích bývá spáchán:

1. myšlením a žádostmi, slovy a skutky;
2. opominutím dobrého, jež jsme povinni konati.

Žádostmi hřešíme, když dobrovolně toužíme po něčem, co je hříšné.

Myšlením hřešíme, když se dobrovolně zdržujeme při zlých myšlenkách a máme v nich zalíbení.

Všechny hříchy nejsou stejně veliké; jsou hříchy těžké nebo smrtelné a hříchy lehké nebo všední.

236. Kdo se dopouští hříchu smrtelného?

Hříchu smrtelného se dopouští, kdo přestupuje zákon Boží:

1. ve věci důležité,
2. s jasným poznáním zlého,
3. s úplným svolením.

Hříchy těžké se jmenují také „hříchy smrtelné“, protože jimi pozbýváme nadpřirozeného života duše, to jest milosti posvěcující, a stáváme se hodnými věčné smrti.¹⁾

237. Proč se musíme chrániti hříchu smrtelného nade všecko?

Hříchu smrtelného se musíme chrániti nade všecko:

1. pro jeho zlobu,
2. pro jeho následky.

Ve hříchu smrtelném jest nadmíru veliká zloba; hřích smrtelný jest:

¹⁾ „Máš jméno, jako bys byl živý, a jsi mrtvý.“ (Zjev. 3, 1.)

1. těžkou urážkou Boha a pohrdáním nekonečné jeho velebnosti;¹⁾
2. hanebným nevděkem k Bohu, našemu nejlepšímu Otci;²⁾
3. hroznou zpronevěrou proti Pánu Ježíši, našemu nejlaskavějšímu Vykupiteli;
4. trestuhodnou nevážností k milostem Ducha svatého.

238. Které následky má hřích smrtelný?

Hřích smrtelný má tyto následky:

1. zbavuje nás milosti posvěcující a připravuje nás o všechny zásluhy pro nebe;
2. činí nás neschopnými získati si nové zásluhy pro nebe;
3. uvaluje na nás tresty Boží a konečně věčné zatvrzení.

239. Kdo se dopouští hřichu všedního?

Hřichu všedního se dopouští kdo:

1. přestupuje zákon Boží ve věci méně důležité;
2. přestupuje zákon Boží ve věci sice důležité, ale ne zcela vědomě a dobrovolně.

Hřichy lehké nazýváme také hřichy „všední“,

¹⁾ „Zlámala jsi jho mé... a řekla jsi: Nebudu sloužiti.“ (Jer. 2, 20.)

²⁾ „Slyšte nebesa a ušima pozoruj země; nebo Hospodin mluví: Syny jsem vychovával a vyvýšil; oni pak pohrdli mnou.“ (Iz. 1, 2.)

protože se jich člověk i spravedlivý z křehkosti lidské často, ba denně dopouští.¹⁾

240. Proč se máme i všedního hřichu pečlivě varovati?

I všedního hřichu máme se pečlivě varovati:

1. protože je překážkou mnohých milostí;
2. protože na nás přivádí muka očištcová a často tresty na zemi.

Rozeznáváme tyto druhy hřichů:

1. sedmero hlavních hřichů;
2. šestero hřichů proti Duchu svatému;
3. čtvero hřichů do nebe volajících;
4. devatero cizích hřichů.

A. Sedmero hlavních hřichů.

241. Které jsou hlavní hřichy?

Hlavní hřichy jsou:

1. pýcha,
2. lakomství,
3. smilstvo,
4. závist,
5. nestřídmost,
6. hněv,
7. lenost.

Pýcha je přeceňování sebe a nezřízená žádost cti a přednosti.²⁾

¹⁾ „Sedmkrát padne spravedlivý a (zase) povstane.“ (Přísl. 24, 16.) — „V mnohém zajisté klesáme všickni.“ (Sir. 19, 1.)

²⁾ „Počátek všelikého hřichu jest pýcha; kdož by se jí přidržel, naplněn bude zlořečenstvím a podvrátí jej dokonce.“ (Sir. 10, 15.) — Příkl.: padlí anděl. (Iz. 14, 13. 14.)

Z pýchy pochází: nezřízená samoláska a chlubitost, dychtivost po slávě a žárlivost; pohrdání Bohem a náboženstvím, církví a bližním; různice, hádky a sváry; tvrdošijnost, neposlušnost a kacířství.

Lakomství je nezřízená přilnulost k penězům a statkům pozemským.¹⁾

Z lakomství pochází: nepokoj srdce a přílišná péče o věci časné; lest a podvod; nespravedlnost, zrada a křivé přísahy; nemilosrdnost a zatvrzelost srdce.

Smilstvo je dobrovolná žádost věcí, které urážejí stydlivost.

Ze smilstva pochází: zaslepenost ducha a zatvrzelost srdce, nechť k Bohu a božským věcem; vražda a sebevražda; nevěra a zoufalství nad milosrdenstvím Božím.

Závist je zármutek z přednosti nebo statku bližního, protože nechceme, aby nás předčil anebo se nám vyrovnal.²⁾

Ze závisti pochází: křivé posuzování, pomluva a nactiutrhaní; nenávisť k bližnímu, radost, když se mu vede špatně, zármutek, když se mu vede dobře.

Nestřídmost je nezřízená žádost jídla a pití a nemírné požívání pokrmu a nápoje.³⁾

¹⁾ „Kořen všeho zlého jest žádostivost (zisku).“ (I. k Tim. 6, 10.) — Příkl.: Jidáš. (Jan 12, 4—6.)

²⁾ „Závisti ďábla přišla smrt na okršlek země; následují pak ho ti, kteříž jsou se strany jeho.“ (Moudr. 2, 24. 25.) — Příkl. Kain (I. Mojž. 4, 5.); bratři Josefovi (I. Mojž. 37, 4. 11.)

³⁾ „Mějte se však na pozoru, aby srdce vaše se neobtěžila opojeností a opilstvím.“ (Luk. 21, 34.) — Příklad: bohatý člověk (Luk. 12.); podobenství o boháčích. (Luk. 16.)

Z nestřídmosti pochází: rozpustilost mravů, nestydatost a smilství; hádky a sváry; mrhání času a jmění; porušení zdraví a zeslabení sil duševních.

Hněv je nezřízené rozčilení mysli spojené se žádostí pomstít se.¹⁾

Z hněvu pochází: nevole a zmatenost mysli; nadávání a utrhaní, nenávisť a nepřátelství, zabití a vražda.

Lenost je dobrovolná nechť k věcem, které se týkají služby Boží a péče o duši, pro namáhání a obtíže s nimi spojené.²⁾

Z lenosti pochází: zanedbávání modlitby, služeb Božích a přijímání svátostí; truchlivost a malomyslnost, nekařičnost a zoufalství.

Vytrhávej za mlada ze srdce kořínky náklonnosti k zlému každodenně zpytováním svědomí a pravidelným přistupováním k stolu Páně!

B. Šestero hříchů proti Duchu svatému.

242. Které jsou hříchy proti Duchu svatému?

Hříchy proti Duchu svatému jsou:

1. zúmýslně na milosrdenství Boží hřešiti;³⁾
2. nad milosrdenstvím Božím zoufati;⁴⁾

¹⁾ „Hněv muže nekoná spravedlnosti Boží.“ (Jak. 1, 20.)

²⁾ „Ó bys studený byl anebo horký; ale že jsi vlažný a nejsi ani studený, ani horký, počnu tě vyvrhovati z úst svých.“ (Zjev. 3, 15. 16.) — Příkl.: lenivý služebník. (Luk. 19.)

³⁾ „Neříkej: Hřešil jsem, a co se mi (za to) smutného přihodilo?... aniž přidávej hříchu ke hříchu.“ (Sir. 5, 4. 5.) — Příkl.: lidé před potopou (I. Mojž. 6.).

⁴⁾ Příkl.: Kain (I. Mojž. 4, 13.); Jidáš (Mat. 27, 5.).

3. poznané křesťanské pravdě odpíráti;¹⁾
4. bližnímu svému milosti Boží nepřáti a záviděti;²⁾
5. k spasitelnému napomínání srdce zatvrzelé míti;³⁾
6. v životě nekajícím úmyslně až do konce setrvati.

Tyto hříchy se nazývají „hříchy proti Duchu svatému“, poněvadž zcela zvláštním způsobem odporují milosti Ducha svatého, a proto obyčejně obrácení hříšníka zamezují.⁴⁾

C. Čtvero hříchů do nebe volajících.

243. Které jsou hříchy do nebe volající?

Hříchy do nebe volající jsou:

1. úmyslná vražda;⁵⁾
2. sodomský hřích;⁶⁾
3. utiskování chudých lidí, vdov a sirotků;⁷⁾
4. zadržování neb ujímání mzdy dělníkům.⁸⁾

¹⁾ Příkl.: Židé za času Ježíše Krista (Mat. 12, 24. nn.).

²⁾ Příkl.: Kain (I. Mojž. 4, 5.).

³⁾ Příkl.: Farao (II. Mojž. 5. nn.).

⁴⁾ „Pravím vám: Všeliký hřích i rouhání bude lidem odpuštěno;... ale kdož by mluvil proti Duchu svatému, nebude mu odpuštěno.“ (Mat. 12, 31. 32.)

⁵⁾ „I řekl (Hospodin) k němu (Kainovi): Co jsi učinil? Hlas krve bratra tvého volá ke mně ze země.“ (I. Mojž. 4, 10.)

⁶⁾ Řekl Hospodin: Křik Sodomských a Gomorských rozmnožen jest a hřích jejich obtížen jest příliš.“ (I. Mojž. 18, 20.)

⁷⁾ „Zdaliž slzy vdovy nevstupují na líce? A křik její na toho, kterýž je vyvádí? S líce zajisté vstupují až do nebe, a Pán, jenž slyší, nebude se v nich těšiti.“ (Sir. 35, 18. 19.)

⁸⁾ „Aj, mzda dělníků, kteříž žali krajiny vaše, kterouž jste jim zadrželi, křičí; a křik jejich vešel v uši Pána zástupů.“ (Jak. 5, 4.)

Tyto hříchy se nazývají „hříchy do nebe volající“, protože o každém z nich se v Písmě svatém výslovně praví, že volá do nebe o pomstu, to jest, že božskou spravedlnost k potrestání zvláště vyzývá.

D. Devatero cizích hříchů.

„Cizí hříchy“ nazývají se hříchy, které sice od jiných bývají spáchány, kterými však i my jsme spoluvinni.

244. Kdy býváme spoluvinni hříchy cizími?

Hříchy cizími býváme spoluvinni, když:

1. k hříchu radíme,¹⁾
2. jiným hřešiti velíme,²⁾
3. k hříchu jiných svolujeme;³⁾
4. jiné k hříchu ponoukáme;⁴⁾
5. hřích jiných vychvalujeme;⁵⁾
6. k hříchu jiných mlčíme;⁶⁾
7. hříchu jiných netrestáme;⁷⁾

¹⁾ Příkl.: Kaifáš. (Jan 11, 49. 50.)

²⁾ Příkl.: David, když listem poručil Joabovi způsobiti, aby Uriáš v bitvě zahynul. (II. Král. 11.)

³⁾ „Šavel pak přivolil k usmrcení jeho“ (Štěpána). (Sk. apošt. 7, 59.)

⁴⁾ Příkl.: Eva (I. Mojž. 3, 6.); Jeroboam (III. Král. 12.).

⁵⁾ Kdo takové věci činí, hodni jsou smrti; a netoliko, kdo je činí, ale také, kdo činícím povolují.“ (K Řím. 1, 32.)

⁶⁾ Příkl.: Aron, když se Izraelští klaněli zlatému tělci. (II. Mojž. 32.)

⁷⁾ Příkl.: Heli. (I. Král. 2.)

8. hříchu jiných se činně účastníme;¹⁾
9. hříchu jiných hájíme.²⁾

Druhý díl křesťanské spravedlnosti.

Čiň dobré!

Dobré jest, co se srovnává s vůlí Boží, totiž dobré skutky a snaha po křesťanské dokonalosti.

Schopnosti a ochotnosti činiti dobré nabýváme křesťanskou ctností.

A. O křesťanské ctnosti.

245. Co je křesťanská ctnost?

Křesťanská ctnost je nadpřirozený, od Boha vlitý dar, který nás činí trvale schopnými a ochotnými činiti dobré.

Křesťanská ctnost se nazývá nadpřirozeným, od Boha vlitým darem, protože nám není už od přirozenosti přistvořena, nýbrž teprve při našem ospravedlnění od Boha se nám uděluje, taková vlévá.

Křesťanskou ctností uděluje se nám sice schopnost a ochotnost ke konání dobrého; ale zručnost a obratnost v konání dobrého musíme sobě teprve zjednatí věrným spolupůsobením s milostí Boží a vytrvalým cvičením v něm.

¹⁾ Příkl.: Pilát. (Mat. 27, 26.)

²⁾ „Kdo ospravedlňuje bezbožného i kdo odsuzuje spravedlivého, ohavní jsou oba před Bohem.“ (Přisl. 17, 15.)

246. Kterak se rozdělují křesťanské ctnosti?

Křesťanské ctnosti se rozdělují na božské a mravní ctnosti.

1. O božských ctnostech.

247. Které jsou božské ctnosti?

Božské ctnosti jsou: víra, naděje a láska.

Křesťanská víra je nadpřirozená, od Boha vlitá ctnost, kterou pro Boží pravdomluvnost všechno za pravdu máme, co Bůh zjeví a skrze církev katolickou k věření předkládá.

Křesťanská naděje je nadpřirozená, od Boha vlitá ctnost, kterou pro Boží všemohoucnost, dobrotu a věrnost s pevnou důvěrou očekáváme všechno, co nám Bůh pro zásluhy Ježíše Krista slíbil.

Křesťanská láska je nadpřirozená, od Boha vlitá ctnost, kterou Boha pro jeho nekonečnou dokonalost a dobrotu nade všechno, sebe pak a bližního pro Boha milujeme.

Víra, naděje a láska se jmenují „božské“ ctnosti, protože Bůh sám jest přímý předmět a pohnutka těchto ctností.

Božskou ctností víry v Boha samého věříme, božskou ctností naděje v Boha samého doufáme, božskou ctností lásky Boha samého milujeme.

Boží pravdomluvnost nás pobádá, abychom Bohu věřili; Boží všemohoucnost, dobrota a věrnost, abychom v něho doufali; nekonečná Boží dokonalost a dobrota, abychom jej milovali.

248. Co znamená: „vzbuzovati“ tři božské ctnosti?

„Vzbuzovati“ tři božské ctnosti znamená, Pána Boha ujišťovati, že v něho věříme, v něho doufáme, jej milujeme a proč tak činíme.

Víru, naději a lásku jsme povinni vzbuzovati:

1. jakmile jsme ve svatém náboženství dostatečně vycvičeni;
2. častěji v životě, zvláště v těžkém pokušení proti těmto ctnostem;
3. v nebezpečnosti života a v hodinu smrti.

2. O mravních ctnostech.

249. Které ctnosti jmenujeme „mravní“ ctnosti?

Všecky křesťanské ctnosti mimo tři božské ctnosti jmenujeme ctnosti „mravní“ proto, že především činí naše mravy Bohu milými.

250. Které mravní ctnosti máme si zvláště pamatovati?

Zvláště si máme pamatovati tyto mravní ctnosti:

1. čtvero hlavních ctností;
2. ctnosti, které jsou protivou sedmera hlavních hříchů;

3. ctnosti, které Ježíš Kristus v svém kázání na hoře zvláště velebil;
4. ctnosti, které se nám v evangeliu zvláště přikazují.

a) O čtveru hlavních ctností.

251. Které jsou čtyři hlavní ctnosti?

Čtyři hlavní ctnosti jsou:

1. opatrnost,
2. spravedlnost,
3. statečnost,
4. mírnost.

Opatrnost, spravedlnost, statečnost a mírnost jmenují se „ctnosti hlavní“, protože všechny ostatní mravní ctnosti v sobě obsahují.

Opatrnost je ctnost, kterouž poznáváme, co máme v jednotlivých případech činiti, abychom jednali bohumile.¹⁾

Spravedlnost je ctnost, kterouž jsme ochotni dávat každému, čím jsme mu povinni.²⁾

Statečnost je ctnost, kterouž dobré přese všechny obtíže podnikáme a vykonáváme a raději všecko trpíme, než bychom se dopustili hříchu.³⁾

¹⁾ Zkoušejte, „která jest vůle Boží dobrá a líbezná a dokonalá!“ (K Řím. 12, 2.) — Příkl.: moudré panny (Mat. 25.)

²⁾ „Dávejtež tedy, co jest císařovo, císaři, a co jest Božího, Bohu!“ (Mat. 22, 21.)

³⁾ Příkl.: sedm bratrů Machabejských a matka jejich. (II. Mach. 7.)

Mírnost je ctnost, kterouž všechny nedovolené zvláště všechny smyslné nebo nečisté náklonnosti krotíme a věci dovolených jen mírně užíváme.¹⁾

b) O ctnostech, které jsou protivou sedmera hlavních hříchů.

252. Které ctnosti jsou protivou sedmera hlavních hříchů?

Protivou sedmera hlavních hříchů jsou tyto ctnosti:

1. pokora (protiva pýchy),
2. štědrost (p. lakomství),
3. čistota (p. smilstva),
4. příznivost (p. závisti),
5. střídmost (p. nestřídmosti),
6. tichost (p. hněvu),
7. horlivost (p. lenosti).

Pokora je ctnost, kterouž vše dobré Bohu přičítáme, svou vlastní slabost a hříšnost uznáváme, a proto se rádi ponížujeme.²⁾

Štědrost je ctnost, kterou jsme ochotni nuzným ze svého majetku udělati a k dobrým účelům prospívat.³⁾

¹⁾ „Prosím vás, abyste... se zdržovali od tělesných žádostí, kteréž bojují proti duši.“ (I. Petr. 2, 11.)

²⁾ „Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost.“ (I. Petr. 5, 5.) — Příkl.: publikán. (Luk. 18, 13.)

³⁾ „Dávejte, a bude vám dáno.“ (Luk. 6, 38.)

Čistota je ctnost, kterouž krotíme všechny chťíce a žádosti, které urážejí stydlivost.¹⁾

Příznivost je ctnost, kterouž bližnímu všeho dobrého přejeme, z jeho blaha se těšíme, a k němu pomáháme.²⁾

Střídmost je ctnost, kterouž nezřízené žádosti jídla a pití odporujeme a obojího jen mírně užíváme.³⁾

Tichost je ctnost, kterouž všelikou mstivost potlačujeme a veškerá hnutí nespravedlivého hněvu a nevole krotíme.⁴⁾

Horlivost je ctnost, která nás činí ochotnými konati všechno, co pomáhá k oslavě Boží a k našemu spasení.⁵⁾

c) O ctnostech, které se v kázání na hoře zvláště velebí.

253. Které ctnosti zvláště velebil Pán Ježíš v kázání na hoře?

Pán Ježíš velebil v kázání na hoře zvláště ctnosti, které jsou obsaženy v „osmeru blahoslavenství.“

¹⁾ Příkl.: Josef egyptský (I. Mojž. 39.); Zuzana (Dan. 13.).

²⁾ „Láskou bratrskou se vespolek milujte... Radujte se s radujícími, plačte s plačícími!“ (K Řím. 12, 10. 15.)

³⁾ „Poctivě choďme, ne v hodování a v opilství!“ (K Řím. 13, 13.) — Příkl.: Daniel a tři mládenci, kteří pohrdli pokrmy královskými a spokojili se zeleninou. (Dan. 1.)

⁴⁾ „Učte se ode mne; neboť jsem tichý a pokorný srdcem.“ (Mat. 11, 29.) — Příkl.: Štěpán. (Sk. apošt. 7.)

⁵⁾ „V pečování jsouce neleniví, duchem vroucí, Pánu sloužící!“ (Řím. 12, 11.) — Příkl.: Pavel (Řím. 9, 1—3.).

Osmero blahoslavenství zní:

1. „Blahoslavení chudí duchem; nebo jejich jest království nebeské.
3. Blahoslavení tiší; neboť zemí vládnouti budou.
3. Blahoslavení lkající; neboť potěšeni budou.
4. Blahoslavení, kteří lačnější a žíznější po spravedlnosti; neboť nasyceni budou.
5. Blahoslavení milosrdní; neboť milosrdenství dojdou.
6. Blahoslavení čistého srdce; neboť Boha viděti budou.
7. Blahoslavení pokojní; neboť synové Boží slouiti budou.
8. Blahoslavení, kteří protiventství trpí pro spravedlnost; nebo jejich jest království nebeské.“ (Mat. 5, 3—10.)

Ctnosti, jež jsou obsaženy v osmeru blahoslavenství, velebí se zvláště proto, že jsou přímo proti duchu světa a že proto konání těchto ctností zvláště způsobuje pro blaženost věčnou.

d) O ctnostech, jež se nám v evangeliu zvláště přikazují.

Ježíš Kristus nám v evangeliu zvláště přikázal tyto ctnosti:

1. hledati nejprve království Božího a spravedlnosti jeho;¹⁾

¹⁾ „Hleďte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho: a toto všechno (čeho potřebujete pro život časný) bude vám přidáno.“ (Mat. 6, 33.)

2. zapřítí sebe;
3. nésti kříž svůj;
4. následovati Krista;¹⁾
5. tichým a pokorným býti;²⁾
6. milovati nepřátele; dobře činiti těm, kteří nás nenávidí; modliti se za ty, kteří nám protiventství činí a utrhuji nám.³⁾

B. O dobrých skutečích.

254. Co jsou dobré skutky?

Dobré skutky jsou skutky, které se s vůlí Boží srovnávají a pomocí milosti Boží s úmyslem bohumilým konají.

255. Co jsou skutky záslužné?

Skutky záslužné jsou dobré skutky, kterým je slíbena odměna pro život věčný.

256. Je třeba záslužných skutků?

Záslužných skutků je třeba, protože jest nám

¹⁾ „Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři se sám a vezmi kříž svůj a následuj mne.“ (Mat. 16, 24.) — „Kdož nenese kříže svého a nejde za mnou, nemůže být mým učedníkem.“ (Luk. 14, 27.)

²⁾ „Vezměte jho mé na sebe a učte se ode mne; neboť jsem tichý a pokorný srdcem: a naleznete odpočinutí duším svým.“ (Mat. 11, 29.)

³⁾ „Milujte nepřátele své; dobře činite těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vám protiventství činí a utrhuji vám!“ (Mat. 5, 44.)

život věčný slíben pouze jako odměna za naše zásluhy.¹⁾

257. Kdy je dobrý skutek záslužný?

Dobrý skutek je záslužný, koná-li se ve stavu posvěcující milosti.

258. Jaká odměna je přislíbena záslužným skutkům?

Záslužným skutkům je přislíbena tato odměna:

1. rozmnožení posvěcující milosti;
2. věčná blaženost a její rozmnožení.

Koná-li člověk dobré skutky v stavu těžkého hříchu má si o nich pamatovati toto:

1. že mu nejsou záslužné pro život věčný;
2. že mu však pomáhají, aby snadněji obdržel od Boha milost obrácení nebo došel odměny pozemské a odvrácení časného zla.

259. Které jsou hlavní dobré skutky?

Hlavní dobré skutky jsou: modlitba, půst a almužna.

Modlitba, půst a almužna se jmenují hlavní dobré skutky:

1. protože se nám v Písmě svatém zvláště doporučují;²⁾

¹⁾ „Každý strom, kterýž nenese ovoce dobrého, vyfat a na oheň uvržen bude. (Mat. 3, 10.) — „Protož, bratří, více se snažte, abyste skrze dobré skutky jistě učinili své povolání a vyvolání“ (II. Petr. 1, 10.)

²⁾ „Modlitba s postem a almužnou lepší jest nežli poklady zlata schovávati.“ (Tob. 12, 8.)

2. protože každý jiný dobrý skutek na některý z těchto tří skutků lze uvéstí.

Modlitbou rozumíme všechny skutky pobožnosti.

Postem rozumíme všechny skutky kajcnosti, sebezapírání a umrtvování.

Almužnou rozumíme všechny tělesné i duchovní skutky milosrdenství.

260. Které tělesné skutky milosrdenství doporučují se zvláště v Písmě svatém?

V Písmě svatém doporučují se zvláště tyto tělesné skutky milosrdenství:

1. lačné krmiti,¹⁾
2. žíznivé napájeti,²⁾
3. pocestné do domu přijímati,³⁾
4. nahé odívati,⁴⁾
5. nemocné navštěvovati,⁵⁾
6. vězně vysvobozovati,⁶⁾
7. mrtvé pochovávatí.⁷⁾

261. Které duchovní skutky milosrdenství doporučují se zvláště v Písmě svatém?

V Písmě svatém doporučují se zvláště tyto duchovní skutky milosrdenství:

Příkl.: ¹⁾ Pán Ježíš při rozmnožení chleba. (Mat. 14. a 15.)

²⁾ Rebeka (I. Mojž. 24.)

³⁾ Abraham. (I. Mojž. 18.)

⁴⁾ Tabitha. (Sk. apošt. 9.)

⁵⁾ Tobiáš. (Tob. 1.)

⁶⁾ Abraham. (I. Mojž. 14.); Daniel (Dan. 13.).

⁷⁾ Tobiáš (Tob. 2.); Josef z Arimatie (Mat. 27, 57—60.).

1. hřešící kárati,¹⁾
2. neumělé učití,²⁾
3. pochybujícím dobře raditi,³⁾
4. zarmoucené těšiti,⁴⁾
5. křivdy trpělivě snášeti,⁵⁾
6. ubližujícím ochotně odpouštěti,⁶⁾
7. za živé i za mrtvé se modliti.⁷⁾

Skutky milosrdenství máme konati horlivě:

1. protože Pán Ježíš vše, co dobrého bližnímu činíme, tak přijímá, jako bychom to učinili jemu samému;⁸⁾
2. protože Bůh milosrdným také milosrdenství přislíbil.⁹⁾

Konání dobrých skutků podporuje církev zvláště zbožnými bratrstvy a spolky.

¹⁾ Eliáš. (IV. Král. 1.)

²⁾ Apoštolové. (Mat. 28, 19. 20.)

³⁾ Pavel. (I. ke Kor. 7, 25.—40.)

⁴⁾ Tobíáš. (Tob. 1.)

⁵⁾ Josef egyptský (I. Mojž. 39, 20.); Job (Job. 4, 7.).

⁶⁾ Štěpán. (Sk. apošt. 7, 59.)

⁷⁾ Abraham (I. Mojž. 18.); Juda Machabejský (II. Mach. 12, 43.).

⁸⁾ „Lačněl jsem, a dali jste mi jísti; žíznul jsem, a dali jste mi pítí; hostem jsem byl, a přijali jste mne; nah jsem byl, a přioděli jste mne; nemocen (jsem byl), a navštívili jste mne; v žaláři jsem byl, a přišli jste ke mně... Amen, pravím vám, pokudž jste to učinili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, mně jste učinili.“ (Mat. 25, 35. nn.)

⁹⁾ „Blahoslavení milosrdní, neboť milosrdenství dojdou.“ (Mat. 5, 7.) — „Soud bez milosrdenství tomu, kdož neučinil milosrdenství.“ (Jak. 2, 13.)

Z učení o dobrých skutcích plyne, že se máme přičiniti:

1. abychom vždycky byli ve stavu posvěcující milosti;
2. abychom vykonali mnoho dobrých skutků, a proto své denní práce a utrpení dobrým úmyslem posvěcovali.

C. O snaze po křesťanské dokonalosti.

262. Co je snažiti se o křesťanskou dokonalost?

Snažiti se o křesťanskou dokonalost je přičiňovati se, abychom Boha víc a více milovali a proto všechny skutky co nejlépe konali.

Máme se snažiti o dokonalost:

1. protože Boží velebnost a dokonalost snahy té zasluhují;¹⁾
2. protože touto snahou své blaženosti v nebi tím jistěji dojdeme a tím více je sobě rozmnožíme.

263. Co zvláště doporučil Ježíš Kristus k dosažení dokonalosti?

K dosažení dokonalosti doporučil Ježíš Kristus zvláště tři evangelické rady, a to:

1. dobrovolnou chudobu,
2. ustavičnou čistotu,
3. stálou poslušnost pod duchovním představeným.

¹⁾ „Kdo jest spravedlivý, ospravedlniž se ještě a svatý posvětiž se ještě!“ (Zjev. 22, 11.)

Dobrovolná chudoba, ustavičná čistota a stálá poslušnost nazývají se „evangelické rady“, protože jich Ježíš Kristus v evangeliu jednotlivým osobám nepřikazuje, nýbrž jen radí.¹⁾

Evangelické rady jsou povinny zachovávat osoby řeholní a všichni ti, kdož se k tomu zavázali slibem.

¹⁾ „Řekl mu (mládenci) Ježíš: Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej, co máš, a rozdej chudým, a budeš mít poklad v nebi; a pojď, následuj mne!“ (Mat. 19, 21.)

Část čtvrtá.

O milosti a svátostech.

Oddělení první.

O milosti.

264. Co je milost?

Milost je vnitřní, nadpřirozený dar, který nám Bůh pro zásluhy Ježíše Krista uděluje, abychom mohli dojíti spasení.

Milost se nazývá darem, protože si jí nemůžeme zasloužiti, nýbrž bývá nám dána jenom pro zásluhy Ježíše Krista. Je darem vnitřním, protože se uděluje přímo duši a tedy jest něčím vnitřním. Nazývá se darem nadpřirozeným, protože nepatří přirozenosti člověka, ani jí nabýti nemůžeme, nýbrž Bůh nám ji nad naši přirozenost udílí. Bůh nám uděluje nadpřirozenou milost, abychom dosáhli věčného spasení.

Milost nadpřirozená je dvojí:

1. pomáhající,
2. posvěcující.

1. Milost pomáhající.

Milost pomáhající je nadpřirozená milost duši na čas propůjčená, která nám pomáhá konati skutky dobré, to jest k věčnému spasení prospěšné.

265. Kterak nám pomáhá milost pomáhající?

Milost pomáhající nám pomáhá tak, že osvěcuje náš rozum, pobádá a posiluje naši vůli, abychom dobré skutky konali a zlého se varovali.

266. Je milosti pomáhající člověku třeba?

Milost pomáhající je k věčnému spasení každému člověku nezbytně třeba.

Hříšníku, aby se obrátil k Bohu, spravedlivému, aby setrval v milosti posvěcující a konal skutky záslužné.¹⁾

267. Uděluje Bůh každému člověku milost pomáhající?

Bůh uděluje každému člověku tolik milosti pomáhající, aby mohl být spasen; nebo Bůh „chce, aby všichni lidé spaseni byli a k poznání pravdy přišli“. (I. Tim. 2, 4.)

Milost sama nepůsobí našeho spasení, poněvadž nás nenutí, nýbrž jen podporuje; proto

¹⁾ „Beze mne nemůžete nic učiniti.“ (Jan 15, 5.) — Podobnoství o vinném kmeni a ratolestech. (Jan 15.)

nesmíme milosti odpírati, nýbrž musíme ji ochotně přijímati a s ní věrně spolu působiti.¹⁾

2. Milost posvěcující.

Milost posvěcující je nadpřirozená, duši trvale propůjčená milost, která nám uděluje nový, nadpřirozený život.

268. Kterak v nás působí milost posvěcující?

Milost posvěcující působí v nás takto:

1. Očišťuje nás od všech těžkých hříchů a osvobozuje od věčného zavržení;
2. činí nás dítkami Božími a uděluje nám právo na věčné spasení.

269. Jak dlouho zůstává milost posvěcující v duši člověka?

Milost posvěcující zůstává v duši člověka tak dlouho, dokud se nedopustí smrtelného hříchu.

270. Čím se zvláště uděluje milost posvěcující?

Milost posvěcující se uděluje zvláště ve svátosti křtu a svátosti pokání.

Milost posvěcující může býti rozmnožena svátostmi a záslužnými skutky.

¹⁾ „Napomínáme vás, abyste nepřijímali milosti Boží nadarmo.“ (II. ke Kor. 6, 1.) — „Aj, stojím u dveří a tluku.“ (Zjev. 3, 20.) — Podobnoství o hřivnách. (Mat. 25, 15. nn.)

Oddělení druhé.

A. Svátosti.

I. O svátostech vůbec.

271. Co je svátost?

Svátost jest vnější, Ježíšem Kristem ustanovené znamení, jímž se nám uděluje milost Kristova.

Ke každé svátosti náležejí tři části:

1. vnější znamení;
2. vnitřní působení milosti;
3. ustanovení od Ježíše Krista.

Vnější znamení se skládá z látky, jíž může býti hmotná věc nebo úkon (obřad), a ze slov při udělení svátosti, které dávají této hmotné věci nebo tomuto úkonu vnitřní smysl.

Moc působiti milost mají svátosti od Ježíše Krista, který je ustanovil.

Svátosti nás posvěcují tím:

1. že nám posvěcující milost buď udělují nebo jí v nás rozmnožují;
2. že nám každá svátost uděluje ještě zvláštní milosti.

272. Kolik svátostí ustanovil Ježíš Kristus?

Ježíš Kristus ustanovil sedmero svátostí, a to: 1. křest, 2. biřmování, 3. svátost oltářní,

4. pokání, 5. poslední pomazání, 6. svěcení kněžstva, 7. stav manželský.

Svátosti se obyčejně rozdělují:

1. na svátosti mrtvých a svátosti živých;
2. na takové, jež lze přijmouti toliko jednou za celý život, a na takové, jež častěji lze přijímati.

Křest a pokání se jmenují svátosti mrtvých, protože mají moc duchovně mrtvé, to jest hříšníky, vzkřísiti k nadpřirozenému životu milosti.

Biřmování, svátost oltářní, poslední pomazání, svěcení kněžstva a stav manželský se jmenují svátosti živých, protože je přijímají duchovně živí, to jest ti, kteří mají posvěcující milost.

273. Které svátosti lze přijmouti toliko jednou za celý život?

Toliko jednou za celý život lze přijmouti křest, biřmování a svěcení kněžstva, protože tyto svátosti vtiskují duši nezrušitelné znamení.

Nezrušitelné znamení jest duchovní znak, který duši uděluje zvláštní důstojenství a zůstává v ní věčně.

Svátosti v nás působí milost vždycky, když jim sami žádné překážky neklademe.

274. Kterak musíme přijmouti svátosti, aby v nás působily milost?

Aby v nás svátosti působily milost, musíme je přijímati hodně, to jest musíme se k nim náležitě připraviti.

Kdo přijímá některou svátost nehodně, dopouští se těžkého hříchu, který se nazývá svato-krádež.

II. O svátostech zvlášť.

1. O svátosti křtu.

První a nejnmutnější svátostí je křest.

275. Kterými slovy ustanovil Ježíš Kristus křest?

Ježíš Kristus ustanovil křest slovy, která promluvil k apoštolům řka: „Jdouce tedy učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ (Mat. 28, 19.)

276. Co působí křest?

Křest působí:

1. odpuštění hříchu dědičného (a to je vlastně jeho účinkem nejdůležitějším) a uděluje nám milost posvěcující;
2. činí pokřtěného členem církve katolické;
3. uděluje nám zvláštní milost, abychom mohli katolicky žít.

Je-li křtěn dospělý, odpouští se mu nejen hřích dědičný, ale i všechny hříchy před křtem spáchané, jakož i všechny tresty za hříchy.

Nezrušitelné znamení, které křest duši vtiskuje, označuje ji jako duši katolického křesťana.

277. Možno bez křtu dojíti spasení?

Bez křtu nikdo, ani dítě, nemůže dojíti spasení; neboť Pán Ježíš praví: „Nenarodí-li se kdo znovu

z vody a z Ducha svatého, nemůže vejíti do království Božího.“ (Jan 3, 5.)

Zemře-li nepokřtěné dítě, nebude sice na věčnosti trpěti, ale nebude také patřiti na Boha. Bude požívati jen přirozené blaženosti. Proto je důležité, aby dítě bylo co nejdříve pokřtěno.

278. Kdo může platně křtiti?

V nevyhnutelné potřebě může platně křtiti každý člověk. Pravidelně však uděluje křest duchovní správce farnosti.

279. Co musí činiti, kdo křtí?

Kdo křtí, musí:

1. míti úmysl křtiti;
2. na hlavu osoby, kterou křtí, liti přirozenou vodu a současně říkati slova: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“¹⁾

280. Co musí činiti dospělý, který chce býti pokřtěn?

Dospělý, který chce býti pokřtěn, musí:

1. se dáti ve svaté víře dostatečně poučiti;
2. upřímně litovati svých osobních hříchů;
3. učiniti vyznání víry a křestní slib.

281. Co slibujeme při křtu svatém?

Při křtu svatém slibujeme:

1. že se odřikáme ďábla, jeho pýchy a všech jeho skutků;

¹⁾ Ke křtu se užívá vody svěcené na Bílou sobotu a v sobotu před svátky svatodušními.

2. že pevně a stále budeme věřit všemu, čemu učí katolická církev;
3. že podle této víry budeme až do smrti žít.

Odedávna je v církvi obyčej udílet křest dítkám již v jejich útlém věku.

Za nemluvňata činí vyznání víry a slib křestní kmotrové.

Slib, který za nás učinili kmotrové, jsme povinni plnit, poněvadž kmotrové slíbili jen to, čeho je třeba ke spasení a co bychom byli sami slíbiti musili, kdybychom to byli mohli učiniti.

Abychom se slibu křestnímu nezpronevěřili, máme jej častěji obnovovati, zvláště ve výroční den svého pokřtění, o svých jmeninách, při svatém biřmování, svaté zpovědi a svatém přijímání.

Kmotrové jsou povinni starati se o křesťanské vychování dětí, jimž byli kmotry, zvláště když osiřely nebo když jejich rodiče svých povinností zanedbávají. Proto mají kmotrové býti sami dobrými katolky a věkem již dospělejší.

Kmotrovství při křtu má za zvláštní následek, že se kmotrové stávají jako duchovními rodiči pokřtěného, a že proto nemohou ani s ním ani s jeho rodiči vstoupiti v manželství.

Svatost křtu může býti nahrazena, není-li ji možno přijmouti, křtem žádosti a křtem krve.

Křest žádosti jest upřímná touha a opravdová vůle, přijmouti křest svatý. Nemá-li člověk o křtu žádné vědomosti, dostačí opravdová vůle činiti všecko, co Bůh k našemu spasení nařídil.

S touto vůlí musí být spojena dokonalá lftost nad hříchy.

Křest krve je mučednická smrt, kterou ne-křtěný člověk podstoupil pro Krista.

2. O svátosti biřmování.

Svaté biřmování rozvíjí, k čemu křest položil základ.

282. Odkud víme, že Ježíš Kristus ustanovil svátost biřmování?

Že Ježíš Kristus ustanovil svátost biřmování, víme:

1. z Písma svatého, které vypravuje, že apoštolé biřmovali;¹⁾
2. z ustavičného podání církve.

283. Co působí biřmování?

Biřmování rozmnožuje milost posvěcující a uděluje zvláštní milost, abychom víru statečně vyznávali a podle ní byli živi.

Nezrušitelné znamení, které biřmování duši vtiskuje, označuje ji jako duši bojovníka Kristova.

284. Kdo uděluje svátost biřmování?

Svatost biřmování udělují řádným způsobem jenom biskupové.

¹⁾ Petr a Jan šli do Samaří, aby na pokřtěné vzkládali ruce a udíleli jim Ducha svatého (to jest, aby je biřmovali). (Sk. apošt. 8.) — „Když Pavel na ně (na pokřtěné) vzkládal ruce, přišel na ně Duch svatý.“ (Sk. apošt. 19, 6.)

Mimořádně mohou tuto svátost udělovati také kněží, které papež k tomu zplnomocnil.

Tuto moc mají všichni kněží východní církve, v níž se udílí biřmování hned po křtu.

Biskup uděluje svátost biřmování takto:

1. Vztahuje ruce nade všechny biřmovance a vyprošuje jim dary Ducha svatého.
2. Klade svou pravici na hlavu každého biřmovance zvlášť, maže jej sv. křížem na čele, děláje mu na něm kříž a říká slova: „Znamenám tě znamením kříže a posiluji tě křížem spasení ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého“.
3. Dává biřmovanci lehký políček.
4. Modlí se na konec nade všemi biřmovanci, dává jim svaté požehnání a propouští je.

Vzkládání ruky biskupovy znamená, že na biřmovance sestupuje Duch svatý a že se biřmovanec stává bojovníkem Kristovým.

Sv. křížmo je směsenina oleje olivového a balzámu, kterou biskup slavně svěťí na Zelený čtvrtek s ostatními svatými oleji.¹⁾

Olej znamená milost Ducha svatého, kterou biřmovanec posílněn k boji proti nepřátelům spasení bývá.

Balzám znamená, že se biřmovanci uděluje milost, aby se uchoval čistým od nákazy hříchu a nábožným životem šířil vůni ctnosti.

Biskup dělá biřmovanci na čele kříž, aby

¹⁾ Svaté oleje jsou: olej křtěnců, křížmo a olej nemocných.

naznačil, že se biřmovanec nikdy nemá stydětí víru v Ježíše ukřižovaného před celým světem vyznávatí.

Políček znamená, že biřmovanec má být hotov pro jméno Ježíše Krista i potupu a pronásledování trpěti.

285. Čeho je třeba k hodnému přijetí svátosti biřmování?

K hodnému přijetí svátosti biřmování je třeba:

1. aby biřmovanec byl ve stavu posvěcující milosti;
2. aby o víře, zvláště pak o svátosti biřmování, dostatečně byl poučen;
3. aby se vroucí modlitbou dobře připravil.

Biřmování není sice ke spasení nevyhnutelně třeba, ale hřešil by, kdo by ho nepřijal z nebdalosti nebo netečnosti.

K biřmování se berou kmotrové, aby biřmovanci v nebezpečnosti duchovního boje pomáhali a jej slovem i příkladem v křesťanském životě utvrzovali. Na znamení, že tyto povinnosti na se berou, kmotrové kladou biřmovanci, když se biřmuje, pravou ruku na pravé rameno.

O kmotrech při biřmování máme si pamatovati:

1. že mají býti katolíci, věkem dospělejší a sami už biřmováni;
2. že mají býti rozdílní od kmotrů křesťanů a stejného pohlaví s biřmovancem;
3. že povstává mezi nimi a biřmovancem, jakož

i jeho rodiči duchovní příbuzenství, pro které nemohou kmotři s biřmovancovými rodiči vstoupiti v manželství.

3. O nejsvětější svátosti oltářní.

Svátost oltářní je pravé tělo a pravá krev Ježíše Krista pod způsoby chleba a vína.

Jméno „svátost oltářní“ pochází odtud, že se tato svátost na oltáři koná a na něm ve svato-stánku uchovává.

Svátost oltářní se jmenuje „nejsvětější“ svátost, protože obsahuje samého Ježíše Krista, původce veškeré svatosti.¹⁾ Mezi všemi svátostmi stojí nejvýše; ostatní svátosti tvoří její základ.

286. Kdy ustanovil Ježíš Kristus svátost oltářní?

Ježíš Kristus ustanovil svátost oltářní večer před svým utrpením při poslední večeři.
(Zelený čtvrtek.)

287. Kterak Ježíš Kristus ustanovil svátost oltářní?

Ježíš Kristus ustanovil svátost oltářní takto:

1. Vzal chléb, požehnal jej a podával jej apoštolům řka: „**Toto jest tělo mé**“.
2. Podobně vzal i kalich s vínem, požehnal jej a podal apoštolům řka: „**Tato jest krev má Nového Zákona**“.

¹⁾ Svátosti oltářní říkáme též: večeře Páně, Boží tělo, velebná svátost, eucharistie (= díkyčinění), svatá hostie, chléb andělský, pokrm na cestu do věčnosti.

3. Poručil: „**To čiňte na mou památku**.“ (Mat. 26, 26—28; Mar. 14, 22—24; Luk. 22, 19, 20.)

288. Co způsobil Pán Ježíš slovy: „Toto jest tělo mé“, „Tato jest krev má“?

Slovy: „Toto jest tělo mé“, „Tato jest krev má“ proměnil Pán Ježíš chléb ve své tělo a víno ve svou krev, ale tak, že způsoby chleba a vína zůstaly nezměněny.

289. Co rozumíme způsoby chleba a vína?

Způsoby chleba a vína rozumíme to, co na chlebě a víně smysly poznáváme, na příklad zevnější podobu, barvu, chuť, vůni chleba a vína.

290. Jakou moc dal Ježíš Kristus svým apoštolům rozkazem: „To čiňte na mou památku“?

Rozkazem: „To čiňte na mou památku“ dal Ježíš Kristus apoštolům moc, proměňovati chléb v jeho tělo a víno v jeho krev.

291. Na koho přešla od apoštolů moc proměňovati chléb a víno v tělo a krev Ježíše Krista?

Moc proměňovati chléb a víno v tělo a krev Ježíše Krista přešla od apoštolů na biskupy a kněze.

292. Kdy proměňují biskupové a kněží chléb a víno v tělo a krev Ježíše Krista?

Biskupové a kněží proměňují chléb a víno v tělo a krev Ježíše Krista při mši svaté, když

nad chlebem a vínem říkají slova: „Toto jest tělo mé“, „Tento jest kalich krve mé“. Nejsvětější tento okamžik, jmenujeme proměňování.

293. Proč ustanovil Ježíš Kristus svátost oltářní?

Ježíš Kristus ustanovil svátost oltářní:

1. aby také jako člověk ustavičně s námi dlel;
2. aby se ve mši svaté svému nebeskému Otci ustavičně za nás obětoval;
3. aby byl ve svatém přijímání pokrmem našich duší.

a) O přítomnosti Ježíše Krista v nejsvětější svátosti oltářní.

Ježíš Kristus je v nejsvětější svátosti oltářní skutečně přítomen.

294. Odkud víme, že Ježíš Kristus jest ve svátosti oltářní skutečně přítomen?

Že Ježíš Kristus jest ve svátosti oltářní skutečně přítomen, víme:

1. ze slov, jimiž Kristus tuto svátost přislíbil: „Jáť jsem chléb živý, jenž jsem s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky; a chléb, kterýž já dám, tělo mé jest za život světa... Amen, amen pravím vám: Nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života... Nebo tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj.“ (Jan 6, 51. 52. 54. 56.);

2. ze slov, jimiž tuto svátost ustanovil: „Toto jest tělo mé“, „Tato jest krev má“;

3. z učení apoštolů; tak dí svatý Pavel: „Kalich požehnání, kterým žehnáme, zdaliž není společenství krve Kristovy? A chléb, kterýž lámeme, zdaliž není účastenství těla Páně?“ (I. ke Kor. 10, 16.);

4. z ustavičného podání církve.¹⁾

295. Kterak jest Ježíš Kristus ve svátosti oltářní přítomen?

Ježíš Kristus jest ve svátosti oltářní jako Bůh a člověk přítomen, a to:

1. celý pod způsobou chleba;
2. celý pod způsobou vína;
3. celý i v nejmenší částce každé způsobou.

Pod způsobou chleba jest přítomno živé tělo Ježíše Krista, tedy i jeho krev a jeho duše. Pod způsobou vína jest přítomna živá krev Ježíše Krista, tedy i jeho tělo a jeho duše. Ježíš Kristus

¹⁾ „Vyučení jsme, že požehnaný tento pokrm jest tělo a krev vtěleného Syna Božího.“ (Sv. Justin, † 166.) — „Co chlebem zdá se, není chléb, ačkoli chutí tak připadá, nýbrž tělo Kristovo; a co vínem zdá se, není víno, ačkoli chuť tomu chce, nýbrž krev Kristova.“ — „Když Kristus sám o víně praví: „Toto jest krev má,“ kdo bude pochybovati a mysliti, že to není jeho krev? Dříve proměnil vodu ve víno, sami bychom neměli věřiti, že proměňuje víno v krev?“ (Sv. Cyril Jerusalemský, † 386.) — Všecky církve východní, kteréž se už velmi brzy od církve katolické odštěpily, věří, že Ježíš Kristus je ve svátosti oltářní skutečně přítomen.

jest pod každou způsobou a v každé, i v nejmenší částce každé způsoby přítomen celý, to jest jako Bůh i člověk.

Ježíš Kristus ustanovil svátost oltářní pod dvojí způsobou, aby se dvěma oddělenými způsoby představovala ve mši svaté jeho krvavá oběť na kříži, kde se krev oddělila od těla.

296. Jak dlouho zůstává Ježíš Kristus přítomen pod způsoby chleba a vína?

Ježíš Kristus zůstává pod způsoby chleba a vína přítomen, pokud tyto způsoby trvají.

297. Jaká úcta náleží nejsvětější svátosti oltářní?

Nejsvětější svátosti oltářní náleží úcta nejvyšší, totiž klanění se jí.

b) O oběti mše svaté.

Svátost oltářní je obětí: obětí mše svaté.

298. Co jest oběť?

Oběť jest viditelný dar, který přinášíme Bohu, abychom jej zničením anebo změněním daru za svého nejvyššího pána uznali.

Oběti byly vždycky; již Kain a Abel obětovali a Židům ve Starém Zákoně byly oběti výslovně od Boha přikázány.

Oběti Starého Zákonu přestaly, protože byly toliko předobrazy oběti Nového Zákonu.

299. Která jest oběť Nového Zákonu?

Oběť Nového Zákonu je sám Syn Boží, Ježíš

Kristus, jenž se svou smrtí na kříži Otci nebeskému za nás obětoval.

300. Čím se oběť Pána Ježíše na kříži ustavičně obnovuje?

Oběť Pána Ježíše na kříži se ustavičně obnovuje mší svatou.

301. Co jest mše svatá?

Mše svatá jest ustavičná oběť Nového Zákonu, v které se Ježíš Kristus pod způsoby chleba a vína obětuje svému nebeskému Otci způsobem nekrvavým.

Oběť mše svaté je tedy nekrvavé obnovování neboli zpřítomňování oběti Kristovy na kříži.

302. Je nějaký rozdíl mezi obětí mše svaté a obětí na kříži?

Mezi obětí mše svaté a obětí na kříži není podstatného rozdílu. V obojí jest týž obětující kněz a týž obětní dar, totiž Ježíš Kristus sám. Kněz, jenž dnes mši svatou slouží, je toliko nástrojem v jeho ruce.

Rozdílný jest jen způsob obětování. Ježíš Kristus se na kříži obětoval způsobem krvavým, kdežto ve mši svaté se obětuje způsobem nekrvavým, totiž tak, že znova netrpí a neumírá.

303. Kdy ustanovil Ježíš Kristus oběť mše svaté?

Ježíš Kristus ustanovil oběť mše svaté při poslední večeři.

304. Kterak ustanovil Ježíš Kristus oběť mše svaté?

Ježíš Kristus ustanovil oběť mše svaté tak:

1. že sám sebe pod způsoby chleba a vína svému nebeskému Otci obětoval;
2. přikázal apoštolům, aby tuto oběť na jeho památku obnovovali.

305. Proč ustanovil Ježíš Kristus oběť mše svaté?

Ježíš Kristus ustanovil oběť mše svaté:

1. aby nám svou krvavou oběť na kříži ustavičně připomínal;
2. aby nám milosti oběti na kříži přivlastňoval.

Oběť mše svaté se konala v katolické církvi vždycky, od dob apoštolských počínaje.¹⁾

306. Kdo koná oběť mše svaté?

Oběť mše svaté konají biskupové a kněží, činitele totéž, co činil Ježíš Kristus při poslední večeři.

307. Komu se obětuje mše svatá?

Mše svatá se obětuje toliko Bohu.

I když se koná ke cti svatých, obětuje ji kněz toliko Bohu samému.

Mše svatá se koná i ke cti svatých:

1. abychom děkovali Bohu za milosti, které svatým udělil;
2. abychom dosáhli jejich přímluvy u Boha.

¹⁾ „Máme oltář, z něhož nemají moci jísti, kteří stánku slouží“ (Žid. 13, 10.) — „Denně se obětuje Kristovo předražené tělo a krev na stole tajemném.“ (Sv. Hippolyt, † asi 235.)

308. Na který úmysl se koná mše svatá?

Mše svatá se koná:

1. abychom Boha chválili (oběť chvály);
2. abychom Bohu děkovali (oběť díků);
3. abychom Boha usmířili (oběť smíření);
4. abychom Boha prosili (oběť prosebná).

Milosti neb užitky mše svaté jsou dvojí: obecné a zvláštní.

Obecných užitek mše svaté dostává se veškerému lidstvu vůbec, zvláště však církvi bojující a trpící.

Zvláštních užitek mše svaté se dostává:

1. knězi, který ji obětuje;
2. těm, za které ji kněz zvlášť obětuje;
3. těm, kdo jsou jí nábožně přítomni.

309. Které jsou hlavní částky mše svaté?

Hlavní částky mše svaté jsou:

1. obětování;
2. proměňování nebo pozdvihování;
3. přijímání.

310. Co máme činiti při obětování?

Při obětování máme svůj úmysl spojit s úmyslem kněze a Bohu se obětovati.

311. Co máme činiti při pozdvihování?

Při pozdvihování máme Ježíši Kristu pod způsoby chleba a vína se klaněti, víru, naději a lásku vzbuzovati a hříchů svých litovati.

312. Co máme činit při přijímání kněžském?

Při přijímání kněžském máme, skutečně-li nepřijímáme, duchovně přijímati, to jest máme mítí svatou touhu, tělo Páně, kdybychom mohli, skutečně přijmouti.

c) O svatém přijímání.

313. Koho přijímáme ve svatém přijímání?

Ve svatém přijímání požíváme Tělo a Krev Ježíše Krista v nejsvětější svátosti oltářní.

Kněz přijímá svátost oltářní pod způsoby chleba a vína, kdykoli koná oběť mše svaté; jinak přijímají i kněz i ostatní věřící toliko pod způsobem chleba. U nejsvětější Krve je totiž příliš veliké nebezpečí, že by mohla být při udílení zneuctěna. Poněvadž je pod každou způsobou přítomen Spasitel celý, není věřící v ničem zkrácen.

314. Jsme povinni svátost oltářní přijímati?

Jsme povinni svátost oltářní přijímati:

1. protože Ježíš Kristus nejsvětější svátost oltářní ustanovil, aby duše naše k životu věčnému živil;
2. protože výslovně přikázal, abychom ji přijímali.¹⁾

315. Kdy jsme povinni přijímati svátost oltářní?

Svátost oltářní jsme pod těžkým hříchem povinni přijímati:

¹⁾ „Vpravdě, vpravdě pravím vám: Nebudete-li jísti těla Syna člověka a pítí jeho krve, nebudete mítí v sobě života.“ (Jan 6, 54.)

1. alespoň jednou za rok, a to v čas velikonoční;
2. v nebezpečnosti smrti, jakožto pokrm na cestu do věčnosti.

316. Které milosti působí v nás svaté přijímání?

1. spojuje nás co nejtěsněji s Kristem;¹⁾
2. rozmnožuje milost posvěcující;
3. zeslabuje zlé náklonnosti a posiluje naši lásku k Bohu;²⁾
4. očišťuje nás od hříchů všedních chrání nás od hříchů smrtelných a zprošťuje nás časných trestů za hříchy;
5. je nám zárukou slavného zmrtvýchvstání a věčné blaženosti.³⁾

Abychom se stali účastní milostí svatého přijímání, musíme se k němu dobře připravit.⁴⁾

Příprava k svatému přijímání je dvojitá: podle duše a podle těla.

317. V čem záleží příprava k svatému přijímání podle duše?

Příprava k svatému přijímání podle duše záleží v péči o čisté svědomí a v pobožnosti srdce.

¹⁾ „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.“ (Jan 6, 57.)

²⁾ „Pojďtež ke mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.“ (Mat. 11, 28.)

³⁾ „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný; a já ho vzkřísím v den nejposlednější.“ (Jan 6, 55.)

⁴⁾ „Zkusiž pak sám sebe člověk a tak z toho chleba jez a z kalichu pij.“ (I. ke Kor. 11, 28.)

Míti čisté svědomí jest, být alespoň beze všech těžkých hříchů neboli být ve stavu posvěcující milosti.

Kdo si je vědom těžkého hřichu a chce jít k svatému přijímání, musí dříve svědomí své očistiti svatou zpovědí.

Kdo jde k svatému přijímání, ač si je vědom těžkého hřichu, hřeší velmi těžce a „jí sobě odsouzení, jelikož nerozsuzuje těla Páně“. (I. ke Kor. 11, 29.)

Pobožnost srdce záleží ve vzbuzování:

1. víry, naděje a lásky;
2. pokory a lítosti;
3. nejhlubší úcty ke Kristu a vroucí touhy po spojení s ním.

318. V čem záleží příprava k svatému přijímání podle těla?

Příprava k svatému přijímání podle těla záleží v tom:

1. abychom byli úplně lačni, to jest abychom od dvanáct hodin v noci nic nejedli a nepili;
2. abychom přistoupili k svatému přijímání v počestném oděvu.

K svatému přijímání máme přistoupiti s rukama sepjatýma a s největší uctivostí.

Když se před svatým přijímáním říká: „konfiteor“ aneb obecná zpověď, máme ještě jednou vzbuditi lítost nad svými hřichy.

Když kněz lidu ukazuje svatou hostii, máme se jí pokorně klaněti, v prsa se bítí a pobožně říkati: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechem mou, ale toliko rci slovem, a uzdravena bude duše má.“

Přijímajíce svatou hostii, máme:

1. hlavu pozdvihnouti, ústa slušně otevřítí a jazyk položití na dolejší ret;
2. svatou hostii požití, ji nežvýkati, aniž děle v ústech zadržovati;
3. svatou hostii, kdyby se nám snad na ponebí přilepila, nikoli prstem, nýbrž jazykem odloupnouti.

319. Co máme činiti po svatém přijímání?

Po svatém přijímání máme se Pánu Ježíši pokorně klaněti, jemu děkovati a o milost prositi.

Uvažuj:

1. Kdo ke mně přišel? — Pán Ježíš, nejvyšší svatý Bůh.
2. Ke komu přišel? — Ke mně — ubohému, hříšnému člověku.
3. Proč Pán Ježíš ke mně přišel? — Protože mě miluje a chce, abych byl blaženým.

Den svatého přijímání máme trávití v sebrannosti mysli co největší, máme se světských zábav a radovánek vystříhati, chrám Páně navštívití, nábožné knihy čísti a jiné dobré skutky konati.

4. O svátosti pokání.

320. Kterak ustanovil Ježíš Kristus svátost pokání?

Ježíš Kristus ustanovil svátost pokání, když se po svém zmrtvýchvstání ukázal apoštolům a jim řekl: „Přijměte Ducha svatého! Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadrženy jsou.“ (Jan 20, 22—23.)

321. Na koho přešla od apoštolů moc hříchy odpouštět?

Moc hříchy odpouštět přešla od apoštolů na biskupy a kněze.

Kněží k platnému vykonávání této moci musí mít od biskupa zplnomocnění. Kněz má „jurisdikci“, to jest „pravomoc“, jen v tom okrsku, pro nějž je schválen, zpravidla v své diecési.

Svátost pokání je každému třeba, kdo se po křtu dopustil těžkého hříchu. Ve svátosti pokání mohou nám být odpuštěny všechny hříchy, jichž jsme se po křtu dopustili. Mluví-li Písmo svaté o hříších, které odpuštěny býti nemohou, míní tím vždy úmyslnou nekajícnost a vědomé, dobrovolné odmítání božského Spasitele.

322. Čeho nabýváme svátostí pokání?

Svátostí pokání nabýváme:

1. odpuštění hříchů a prominutí trestů;
2. posvěcující milosti nebo jejího rozmnožení;
3. pomáhající milosti k bohumilému životu.

Máme-li jen hříchy lehké a z nich se zpovídáme, rozmnožuje se v nás milost posvěcující. Zasluby pro nebe těžkým hříchem ztrácíme, ale svátostí pokání znovu ožívají.

323. Kterými slovy uděluje nám kněz rozhřešení?

Kněz uděluje nám rozhřešení slovy: „Já tebe rozhřešuji z hříchů tvých ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.“

Kněz nemůže hříchy odpouštět a zadržovat podle své libovůle; je toliko zástupcem Kristovým, toliko nástrojem v jeho ruce a musí si býti toho také vědom.

324. Kolik částek náleží k hodnému přijetí svátosti pokání?

K hodnému přijetí svátosti pokání náleží pět částí:

1. zpytování svědomí,
2. lítost,
3. opravdové předsevzetí,
4. zpověď,
5. dostiučinění.

Abychom řádně vykonali to, čeho je třeba k svátosti pokání, máme nejprve vzývat Ducha svatého o pomoc a modlit se: „Přiď, Duše svatý, osvěť rozum můj, abych hříchy své náležitě poznal; pohni vůlí mou, abych jich srdečně litoval, upřímně se z nich vyzpovídal, za ně dosti učinil a opravdově se polepšil.“

a) O zpytování svědomí.

325. Co je svědomí zpytovatí?

Svědomí zpytovatí je vzpomínati si, kterých hříchů jsme se dopustili.

Zpytování svědomí je prostředkem k dosažení účelu, abychom se totiž mohli ze svých hříchů plně a dokonale vyznati.

Svědomí své musíme zpytovatí:

1. při první zpovědi od doby, kdy jsme počali poznávati, co je hřích;
2. při dalších zpovědích za dobu uplynulou od poslední platné zpovědi.

326. Kterak zpytujeme svědomí?

Svědomí zpytujeme takto:

1. Vzpomínáme si, kdy jsme se naposledy zpovídali a zdali jsme vykonali uložené pokání.
2. Připomínáme si desatero přikázání Božích a patero přikázání církevních a při tom se tážeme, zdali jsme proti nim nehřešili myšlením a žádostmi, slovy a skutky neb opominutím dobrého.
3. Vzpomínáme si, zdali jsme se nedopustili hříchů hlavních, cizích.
4. Vzpomínáme si, jak jsme konali povinnosti svého stavu.

327. Nač se musíme u hříchů těžkých zvláště rozpomínati?

U hříchů těžkých musíme se zvláště rozpomínati:

1. na jejich počet;
2. alespoň na okolnosti, které druh jejich proměňují nebo hřích jinak všední mění v těžký.

Při zpytování svědomí můžeme se na počet hříchů upamatovati, když se rozpomínáme, stal-li se ten hřích každý den, každý týden anebo měsíc a kolikrát za den, za týden anebo za měsíc.

Svědomí máme zpytovatí bedlivě. Mámě na ně vynakládati tolik péle, co jí vynakládáme na díla důležitá; nemáme při tom být ani povrchní a lehkovážní, ani příliš úzkostliví.

Nedbalost při zpytování svědomí je hřichem těžkým, když se jí člověk vydává vědomě v nebezpečství, zapomenouti hřichy smrtelné.

Zpytování svědomí si usnadníme, když je budeme zpytovatí každý den a často se zpovídati.

b) O lítosti.

Nejpotřebnější část při svátosti pokání je lítost. Lítost je bolest a ošklivost duše nad spáchanými hřichy. Bez lítosti žádný hřích, ani lehký, nemůže být odpuštěn.

328. Kdy máme lítost nad svými hřichy?

Lítost je bolest a ošklivost duše nad spáchanými hřichy.

329. Jaká musí být lítost?

Lítost musí být:

1. vnitřní,
2. nade všecko,

3. obecná,
4. nadpřirozená.

Lítost je vnitřní, když hříšník nejen ústy říká kající modlitbu, nýbrž hřích též skutečně má v ošklivosti a upřímně sobě žádá, aby se ho byl nedopustil.¹⁾

Lítost je nade všecko, když pokládáme hřích za největší zlo a více ho máme v ošklivosti než každé jiné zlo.

Lítost jest obecná, když se vztahuje alespoň na všechny těžké hříchy.

Když se zpovídáme toliko z hříchů všedních, platí o lítosti toto:

1. Zpověď je platná, i když jen jednoho z nich opravdově litujeme.
2. Máme se však přičinit, abychom litovali všech hříchů všedních, z kterých se zpovídáme.
3. Radno je také v lítost a zpověď zahrnouti hříchy, z nichž jsme se už dříve zpovídali, abychom tím jistěji měli pravou lítost.

Lítost je nadpřirozená, když hříšník pomocí milosti Boží a z pohnutek nadpřirozených hříchů lituje.

Nadpřirozenými pohnutkami k lítosti rozumíme pohnutky, které nám udává víra.

Víra nám udává tyto hlavní pohnutky k lítosti:

1. že Bůh jest nekonečně dokonalý a vší lásky hoden a hříšník jím pohrdá;

¹⁾ „Srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nepohrdneš.“ (Žalm 50, 19.)

2. že Ježíš Kristus podstoupil pro naše hříchy přehořké utrpení a smrt;
3. že hříchem ztrácíme nebe;
4. že hříchem si zasluhujeme trestu v pekle, jakož i jiných trestů;
5. že hřích už sám sebou jest ošklivý.

Lítost je pouze přirozená, když hříšník toliko z přirozených pohnutek hřichu lituje, na příklad: že hříchem upadl do neštěstí, hanby a škody.

Lítost pouze přirozená nestačí k odpuštění hříchů.¹⁾

330. Kolikrá je lítost nadpřirozená?

Lítost nadpřirozená je dvojí: dokonalá a nedokonalá.

Lítost je dokonalá, když hřichu litujeme z dokonalé lásky k Bohu, protože jsme totiž Boha, nejdokonalejší a lásky nejhodnější dobro, urazili.²⁾

Abychom snadněji vzbudili lítost dokonalou, máme uvažovati:

1. že Bůh, kterého jsme urazili, jest nejdokonalejší a veškeré lásky nejhodnější dobro a že nám tolik dobrého na těle i na duši prokázal;
2. že Ježíš Kristus za nás na kříži umřel a že nám tak ochotně hříchy odpouští.

¹⁾ Příkl.: král Antioch. (II. Mach. 9, 11. nn.)

²⁾ Příkl.: Petr (Luk. 22, 62.); Maria Magdalena (Luk. 7, 36—50.).

331. Čeho nabýváme dokonalou lítostí?

Dokonalou lítostí nabýváme hned, také již před zpovědí, odpuštění hříchů; jsme však povinni, v nejbližší zpovědi z nich se vyznati.

332. Kdy jsme povinni vzbuditi lítost dokonalou?

Lítost dokonalou jsme povinni vzbuditi:

1. v nebezpečnosti života, zvláště když na sobě máme hřích těžký a nemůžeme se zpovídati;
2. kdykoli máme přijmouti některou svátost živých, ale jsme ve stavu nemilosti a nemáme přfležitosti se zpovídati.

333. Kdy je velice radno vzbuditi lítost dokonalou?

Vzbuditi lítost dokonalou je velice radno, když jsme se dopustili těžkého hřichu a nemůžeme hned se zpovídati; velmi prospěšno je vzbuzovati ji každého dne večer, než jdeme spat.

Lítost je nedokonalá, když hřichu litujeme z nedokonalé lásky k Bohu, protože jsme jím totiž nebe ztratili a pekla, jakož i jiných trestů zasloužili nebo že se hřích ve světle víry velice ošklivým ukazuje.

334. Čeho nabýváme lítostí nedokonalou?

Lítostí nedokonalou nabýváme odpuštění hříchů, přijímáme-li zároveň svátost pokání.

335. Kdy musíme při svátosti pokání vzbuditi lítost?

Při svátosti pokání musíme vzbuditi lítost před zpovědí nebo alespoň před rozhřešením.

e) O opravdovém předsevzetí.

S lítostí musí být spojeno opravdové předsevzetí, protože bez předsevzetí je skutečná lítost nemožná.

Opravdové předsevzetí jest upřímná vůle, život svůj polepsiti a nikdy už nehřešiti.

336. Co sobě musí umíniti, kdo činí opravdové předsevzetí?

Kdo činí opravdové předsevzetí, musí sobě umíniti:

1. že se bude varovati alespoň všech těžkých hříchů a každé dobrovolné blízké příležitosti k nim;¹⁾
2. že bude statečně odpírati zlým náklonnostem a pokušením ke hřichu;
3. že odpustí svým nepřátelům;
4. že cizí statek navrátí a že napraví pohoršení i škodu, kterou bližnímu způsobil;²⁾
5. že bude bedlivě konati povinnosti svého stavu.

Kdo se zpovídá jenom z hříchů všedních, musí učiniti předsevzetí, že se alespoň jednoho z nich už nedopustí nebo alespoň se vynasnaží, aby počet jich umenšil.

337. Co rozumíme blízkou příležitostí ke hřichu?

Blízkou příležitostí ke hřichu rozumíme osobu, společnost, místo a vůbec všecko, čím upadáme do velikého nebezpečnosti zhřešiti.

¹⁾ Příkl.: Zacheus. (Luk. 19, 8.)

²⁾ „Kteří jsme zemřeli hřichu, kterak v něm živi budeme?“ (Řím. 6, 2.)

K zachování milosti máme užívatí těchto hlavních prostředků: modlitby a rozjímání o pravdách věčných, vzpomínání na přítomnost Boží, častější přijímání svatých svátostí, poslouchání slova Božího, čtení dobrých knih a pod.

d) O zpovědi.

Zpověď je vyznání hříchů knězi, abychom od něho dostali rozhřešení.

338. Proč se musíme zpovídati?

Musíme se zpovídati ze svých hříchů, protože to nařídil Pán Ježíš.

Aby kněz mohl rozhodnouti o našich hříších, je třeba, aby je znal. Proto byla svátost pokání ustanovena a také vždy prováděna tak, že hříšník musí uvéstí své hříchy jednotlivě, a nikoli jen povšechně.¹⁾

339. Jaká musí býti zpověď?

Zpověď musí býti:

1. úplná,
2. upřímná.

Požadavku úplnosti vyhovíme tehdy, když se zpovídáme aspoň ze všech svých hříchů těžkých, udáme jejich počet, a bude-li třeba, i okolnosti, které druh hříchu proměňují, pokud je nám to možno.

¹⁾ „Mnozí z věřících přicházeli, vyznávající a vypravující skutky své.“ (Sk. apošt. 19, 18.)

Ze všedních hříchů nejsme povinni se zpovídati, ale jest to velice radno a užitečno.

Zpověď je upřímná, když na sebe žalujeme právě tak, jak se před Bohem vinnými poznáváme, aniž co zamlčujeme neb omlouváme.

340. Kterak se máme ve zpovědi vyjadřovati?

Ve zpovědi se máme vyjadřovati:

1. slušnými slovy;
2. tak určitě, aby zpovědník poznal, o jaký hřích jde;
3. tak hlasitě, aby nás slyšel sice zpovědník, ale neslyšeli okolostojící.

Když jsme náhodou z cizí zpovědi něco zaslechli, jsme zavázáni k nejpřísnější mlčenlivosti.

Kdo by se styděl upřímně ze svých hříchů zpovídati, má uvážiti:

1. že se nestyděl hřešiti před Bohem, který všecko vidí;
2. že jest lépe hříchy své zpovědníku tajně vyznati než ve hříchu nepokojně žíti, nešťastně umříti a při posledním soudu před celým světem býti zahanben;
3. že zpovědník nesmí pod těžkým hříchem a velmi přísnými tresty nic ze zpovědi vyzraditi.¹⁾

341. Zpovídá se platně, kdo vědomě zamlčí některý hřích těžký?

Kdo vědomě zamlčí některý těžký hřích, zpo-

¹⁾ Zpovědník jest povinen, podstoupiti raději smrt mučednickou, než aby ze zpovědi věc sebemenší vyjevil. (Sv. Jan Nepomucký; blah. Jan Sarkander.)

vidá se neplatně a dopouští se nového těžkého hříchu.

Neplatná zpověď musí být opakována stejně jako všechny další zpovědi, u nichž hříšník tento těžký hřích neuvedl.

Kdo se bez vlastní viny z některého těžkého hříchu nezpovídal, musí se z něho dodatečně vyznati; radno jest, aby to učinil ještě před svatým přijímáním, ale třeba toho není, protože vykonaná zpověď byla platná.

Zpověď, v které se opakuje několik zpovědí dřívějších, jmenuje se zpověď generální a zpověď, v které se opakují všechny dřívější zpovědi, nazývá se životní zpověď.

Generální nebo životní zpověď se zvláště doporučuje před sv. přijímáním, před sňatkem, při misiích, při duchovních cvičeních a v nebezpečné nemoci.

342. Jak často jsme povinni se zpovídati?

Povinni jsme se zpovídati:

1. podle čtvrtého přikázání církevního alespoň jednou za rok;
2. kdykoli v nebezpečnosti života jsme si vědomi těžkého hříchu.

Ale i mimo to máme častěji se zpovídati:

1. protože jest nebezpečno smíření s Bohem odkládati, když jsme těžce zhřešili;
2. protože častější zpověď duši v milosti posiluje a náklonnost ke hříchu zeslabuje;

3. protože častější zpověď čistotu a útlost svědomí velice podporuje.

e) Kterak se vykonává zpověď.

Před svatou zpovědí poklekneme ve zpovědnici, uděláme kříž a říkáme:

„Prosím za svaté požehnání, abych se mohl z hříchů svých dobře a úplně vyzpovídati.“

Když nám kněz požehnal, říkáme: *„Zpovídám se Bohu všemohoucímu a vám, otče duchovní, že jsem se od své poslední zpovědi, kterou jsem vykonal... (uvedeme přibližně dobu) těchto hříchů dopustil.“*

2. Vyznáváme své hříchy.
3. Končíme zpověď, vzbuzujeme znova lítost a opravdové předsevzetí:

„Bože můj! Těchto a všech svých hříchů srdečně lituji, protože jsem zasloužil pro ně spravedlivého trestu. Želím jich proto, že jsem urazil tebe, svého nejlepšího Otce, nejvyšší a lásky nejhodnější Dobro. Činím opravdové předsevzetí, s milostí tvou život svůj polepsiti, blízké příležitosti ke hříchu se varovati a nikdy již nehřešiti.“

„Žádám vás, ctihodný otče, za spasitelné pokání a kněžské rozhřešení.“

Nyní mluví zpovědník.

4. Dáváme pozor, jaké nám dává naučení a ukládá pokání. Zeptá-li se nás zpovědník na něco, od-

povídáme upřímně. Jestliže jsme něčemu dobře nerozuměli anebo potřebujeme-li poučení, otážíme se ho.

5. Přijímáme rozhřešení, které zpovědník uděluje slovy: „Rozhřešuji tě z hříchů tvých ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.“, a děláme při tom kříž, bijeme se v prsa a modlíme se: „Bože, buď milostiv mně hříšnému“. Řekne-li zpovědník, jak to na mnohých místech bývá: „Pochválen buď Ježíš Kristus“, odpovíme: „Na věky. Amen.“ Pak odcházíme ze zpovědnice, děkujeme Bohu za přijatou milost, prosíme za sílu, abychom svá předsevzetí vytrvale prováděli, a vykonáme uložené pokání.

f) O dostiučinění.

Dostiučinění jsou kající skutky, které nám ukládá zpovědník.

343. Proč se nám ukládají za hříchy kající skutky?

Za hříchy se nám ukládají kající skutky:

1. abychom aspoň poněkud odčinili urážku, kterou jsme způsobili Bohu svými hříchy;
2. abychom vytrpěli časné tresty za hříchy;
3. abychom budoucně byli opatrnější a již tak snadno nehřešili.

Časnými tresty za hříchy rozumíme tresty, které musíme vytrpěti za své hříchy buď zde na zemi, nebo na onom světě v očistci.

S hříchem odpouští se sice vždy trest věčný, neodpouští se však vždy také všechn trest časný.¹⁾

344. Kterak máme vykonati uložené pokání?

Uložené pokání máme vykonati právě tak, jak nám bylo uloženo, a co nejdříve.

Kdo by uloženého pokání svou vinou nevykonal, dopustil by se hříchu.

Za pokání se obyčejně ukládají: modlitba, půst, almužna a jiné podobné skutky, velikosti a povaze hříchu přiměřené.

Dobře činí, kdo si k pokání které mu zpovědník uložil, přidá ještě dobrovolné pokání. Může to být další modlitba nebo jiné dobrovolné kající skutky, zvláště pak trpělivost v soužení.

Čím větší pokání činíme, tím více časných trestů se nám odpouští.

Abychom si časné tresty za hříchy odkáli, přichází nám církev na pomoc odpustky.

O odpustcích.

345. Co rozumíme odpustky?

Odpustky rozumíme prominutí časných trestů za hříchy při odpuštění. Zahlazovati hřích sám odpustky nikdy nemohou.

¹⁾ „Hospodin promíjí hřích tvůj (Davidův): neumřeš. Ale... syn, který se narodil tobě, smrtí umře.“ (II. Král. 12, 13, 14.)

346. Co máme věřit o odpustcích?

O odpustcích máme věřit:

1. že církev obdržela od Ježíše Krista moc, odpustky udělovati;
2. že jest velice užitečno odpustky získati.

Moc odpustky udělovati se zakládá na pravomoci církve, svazovati nebo rozvazovati, kterou dal Ježíš Kristus církvi slovy: „Cožkoli bys (Petře) rozvázal na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ (Mat. 16, 19.)

Místo starých těžkých kajících skutků ustanovila církev úkony lehčí a promíjí těm, kdož je vykonají, časné tresty tím způsobem, že dosti učinění, jež by měli dát sami spravedlnosti Boží, uhrazuje z nevyčerpatelného pokladu, který má církev v zásluhách Ježíše Krista, blahoslavené Panny Marie a svatých.

347. Proč uděluje církev odpustky?

Církev uděluje odpustky:

1. aby v nás vzbudila ducha kajícího a odměnila horlivost, s kterouž kající skutky konáme;
2. aby přispěla na pomoc naší slabosti, protože málokdy můžeme Bohu tak dosti učiniti, jak bychom měli.

348. Čeho se vyžaduje k získání odpustků?

K získání odpustků se vyžaduje:

1. abychom byli ve stavu milosti posvěcující;
2. abychom vykonali předepsané podmínky zevrubně a s úmyslem získati odpustky.

Odpustky jsou dvojí: plnomocné a neplnomocné.

Plnomocné odpustky jsou odpuštění všech trestů za hříchy, neplnomocné jen jejich větší nebo menší části.

(K plnomocným odpustkům náležejí odpustky milostivého léta, v hodinu smrti, o slavnosti porciunkule a j.

Neplnomocné odpustky jsou na příklad: odpustky jedné kvadrageny nebo čtyřiceti dnů, jednoho roku, to jest prominutí tolika časných trestů, kolik bychom jich odkáli, kdybychom podle starých ustanovení církevních po čtyřicet dní, po jeden rok veřejné pokání činili.)

Většina odpustků může býti přivlastněna na způsob přímluvy také duším v očištění, ale jenom ty, o kterých to církev výslovně prohlásila.

5. O svátosti posledního pomazání.

349. Co praví svatý apoštol Jakub o svátosti posledního pomazání?

Svatý apoštol Jakub praví: „Stůně-li kdo z vás, povolej k sobě kněze církve, a ti ať se nad ním modlí, mažíce ho olejem ve jménu Páně. Modlitba víry uzdraví nemocného a polehčí mu Pán, a je-li v hříších, budou mu odpuštěny.“ (Jak. 5, 14. 15.)

Kdyby Pán Ježíš nebyl ustanovil svátost posledního pomazání, nebyl by mohl sv. Jakub těmito slovy uvést, co poslední pomazání působí. Jméno „poslední pomazání“ pochází odtud, že toto pomazání bývá obyčejně poslední ze všech pomazání, jež církev člověku uděluje.

350. Co působí poslední pomazání?

Poslední pomazání působí:

1. rozmnožení posvěcující milosti nebo ji i vlévá, nemůže-li se nemocný již vyzpovídati;
2. odpuštění hříchů;
3. prominutí trestů zcela nebo jen zčásti a zahlazuje zbytky hříchů již odpuštěných (na příklad náklonnosti ke hříchu, slabosti vůle);
4. posílnění nemocného v pokušeních a bolestech, obzvláště v zápase smrtelném;
5. častěji i tělesné uzdravení, jestliže je k prospěchu duše nemocného.

Poslední pomazání může udělovati pouze kněz, a to jen olejem posvěceným od biskupa.

351. Kterak se uděluje poslední pomazání?

Poslední pomazání se uděluje takto: Kněz maže nemocného na jednotlivých smyslech, modle se zároveň: „Skrze toto svaté pomazání a své předobrotivé milosrdenství odpustiž tobě Bůh, cokoli jsi zavinil zrakem, sluchem . . .“

352. Kdo může poslední pomazání přijmouti?

Poslední pomazání může přijmouti každý katolický křesťan, který už přišel do rozumu a vážně onemocněl, a to v téže nemoci jen jednou.

Nemůže je přijmouti ten, kdo je zdrav, i když je v nebezpečnosti života. Kdo v těžké nemoci nepřijme poslední pomazání, ač je přijmouti mů-

že, hřeší, protože pohrdá pomocí, kterou mu Spasitel nabízí.

353. Kdy má nemocný přijmouti poslední pomazání?

Nemocný má přijmouti poslední pomazání, možno-li, dokud je ještě při dobré paměti, aby se na ně mohl náležitě připravit.

354. Kterak se má nemocný na poslední pomazání připravit?

Na poslední pomazání má se nemocný připravit takto:

1. Má se zpovídati, nebo nemůže-li se zpovídati, vzbuditi dokonalou lítost.
2. Má důvěřovati pevně v Boha a zcela se odevzdati do jeho vůle.

Tak nás provází svátostný život církve od kolébky až ke hrobu.

6. O svátosti svěcení kněžstva.

Svěcení kněžstva uděluje kněžskou moc a zvláštní milost k řádnému konání úřadu kněžského.

Kněžství ustanovil Kristus při poslední večeři, když dal svým apoštolům moc a příkaz, aby proměňovali chléb a víno na jeho památku.

355. Co působí svěcení kněžstva?

Svěcení kněžstva:

1. uděluje kněžskou moc;
2. rozmnožuje milost posvěcující;

3. uděluje zvláštní milost k řádnému konání úřadu kněžského;
4. vtiskuje duši nezrušitelné znamení kněze Kristova.

356. V čem záleží hlavně moc kněžská?

Moc kněžská záleží hlavně v tom, že kněz může:

1. konati oběť mše svaté,
2. udělovati svátosti, světit a žehnati.

Plnou kněžskou moc má toliko biskup, kněží mají jen část této moci. A tak je svěcení kněžstva svátostí, jež má různé stupně, a to svěcení na jáhenství, na kněze a na biskupa.

357. Kdo může udělovati svěcení kněžstva?

Svěcení kněžstva mohou udělovati toliko biskupové, protože jen na ně přešla tato moc od apoštolů svěcením na biskupství.

358. Kterak se uděluje svěcení kněžstva?

Svěcení kněžstva se uděluje takto: Biskup vzkládá ruce na ty, kteří mají být svěceni, vyprošuje jim potřebné milosti, maže jejich ruce svatým olejem, aby jim Bůh dal moc žehnati a světit, podává jim kalich s vínem a patenu s hostií, aby se jich dotkli a při tom říká: „Přijmi moc přinášeti oběť Bohu a sloužiti mši svatou jak za živé, tak i za zemřelé.“

Mimo svěcení kněžstva jsou ještě jiná duchovní svěcení, která nejsou svátostí, nýbrž církví ustanovenou svátostí, a to:

čtvero nižších svěcení, která na kněžství připravují: ostiariát, lektorát, exorcistát, akolytát, jakož i svěcení na podjáhenství.

Víra v kněžskou moc a důstojnost má v nás vzbuzovati úctu, poslušnost a vděčnost ke kněžím. Také máme Boha často, zvláště o suchých dnech, za dobré kněze prositi.

7. O svátosti stavu manželského.

Manželství je pravoplatný duchovně-tělesný svazek mezi mužem a ženou k nerozdlílnému životnímu společenství. Tak bylo ustanoveno Stvořitelem v ráji.

Podstatu manželství tvoří úplná, nerozlučitelná duchovně-tělesná jednota mezi jedním mužem a jednou ženou. Oba tyto znaky: jednota a nerozlučitelnost, jsou podle vůle Boží s manželstvím podstatně spojeny: „A budou dva tělem jedním“; Spasitel pak k tomu připojuje slova: „Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj.“ (Mat. 19, 6.)

359. Kdo ustanovil manželství?

Manželství ustanovil Bůh již v ráji. Ježíš Kristus je povýšil na svátost.

360. Co působí svátost stavu manželského?

Svátost stavu manželského působí:

1. rozmnožení posvěcující milosti;
2. zvláštní milost, aby manželé povinnosti stavu manželského věrně plnili.

Mimo to cílem manželství je plození dětí, které jsou „prvním požehnáním, prvním darem Božím v manželství“ (Pius XI.).

361. Co jest povinností manželů?

Povinností manželů jest:

1. aby v lásce a manželské věrnosti spolu živi byli, dokud je smrt nerozloučí;
2. aby své děti v bázi Boží vychovávali a o jejich časné i věčné blaho pečovali.

362. Může být manželství rozloučeno?

Manželství může být rozloučeno jen smrtí jednoho z manželů.

Duchovní vrchnost však může z důležitých příčin dovoliti, aby manželé žili od sebe odloučení. Rozluku manželství v plném smyslu církev nezná. Uznává jen rozvod se závazkem, v nové manželské spojení již nevstoupiti.

363. Jakým způsobem přijímají snoubenci svátost stavu manželského?

Snoubenci přijímají svátost stavu manželského tím způsobem, že prohlašují před svým farářem anebo jeho zástupcem a dvěma svědky, že se za sebe berou.

364. Co se žádá od těch, kdož ve stav manželský miní vstoupiti?

Od těch, kdož ve stav manželský miní vstoupiti, se žádá:

1. aby se lehkomyšlně nezasnubovali;
2. aby mezi nimi nebylo překážek manželských a v náboženství byli dobře vycvičeni;
3. aby po dobu zasnoubení byli počestně živi;
4. aby před oddavkami přijali svátost pokání a nejvyšší svátost oltářní.

Církev stanovila již odedávna určitý počet tak zvaných překážek manželských.

Překážky manželské jsou okolnosti, které činí sňatek manželský buď nedovoleným, aneb i docela neplatným. Ony služí překážky vadící nebo závady, tyto pak překážky rušící.

(Nedovoleným činí sňatek manželský na příklad: zapověděný čas, různost křesťanského vyznání, platné zasnoubení nebo slib manželský, jednoduchý slib čistoty.

Neplatným činí sňatek manželský na příklad: bližší stupně pokrevního příbuzenství a švagrovství, duchovní příbuzenství, různost náboženství, t. j. manželství osoby pokřtěné s nepokřtěnou.)

365. Co jsou manželství smíšená?

Manželství smíšená jsou sňatky mezi křesťanem katolickým a nekatolickým.

Proti takovému smíšenému manželství se uvádějí tyto důvody:

1. že stranu katolickou uvrhují do nebezpečství,

svoliti v nekatolické výchování dětí a tak sebe připravit o spásu duše;

2. že i za příznivých okolností katolické výchování dětí ztěžují;
3. že v rodině způsobují často různice a náboženskou lhostejnost;
4. že jich proto církev katolická nikdy neschvaluje a z příčin důležitých jen tehdy je připouští, když je katolické výchování všech dětí zaručeno a nebezpečnost pro spásu duší odstraněno.

Od mnohých překážek manželství udílí církev ze závažných příčin dispens (prominutí).

Mimo svátosti nejsou již žádná jiná sama ze sebe působivá znamení milosti; tak zvané „svátostiny“ jsou svátostem jenom podobné.

B. O svátostinách a posvátných obřadech.

Svátostinami rozumíme předměty a úkony, jež církev ustanovila, aby nám zvláštní milosti a dobrodiní zjednávala neb osoby a věci posvěcovala. Mezi svátostmi a svátostinami je veliký rozdíl, a to: Svátosti ustanovil Ježíš Kristus, svátostiny církev v dobách pozdějších. Svátosti působí mocí vlastní, udělenou jim od Ježíše Krista, svátostiny pak přímluvou církve a zbožným smýšlením těch, kdo jich užívají. Nevlévají milost posvěcující samy ze sebe, nýbrž zabezpečují nás ochranou a zvláštní pomocí Boží na přímluvu církve.

Za žehnávání užívá církev, aby škodlivý vliv zlého ducha zapudila nebo vzdalovala, na př. při křtu a při svěcení vody.

Žehnání užívá církev, aby osobám a věcem vyprošovala Božího požehnání.

Taková žehnání jsou na příklad: žehnání nejsvětější svátostí oltářní a svatým křížem, úvod matky, žehnání nemocných a umírajících, pohřeb, žehnání domu, žehnání pokrmů a nápojů a j.

Tělo katolického křesťana má být pohřbeno do země, nikoli spáleno. Tomu, kdo nařídil, aby jeho tělo bylo spáleno, nepřísluší církevní pohřeb.

Svěcení užívá církev, aby osoby a věci zasvětila službě Boží nebo určité předměty posvětila ke zbožnému užívání.

Taková svěcení jsou na příklad: svěcení svatých olejů, kostelů, oltářů, zvonů, křížů a růženců, křestní vody, svéc, popela a svěcené vody.

Moc zažehnavati, žehnati a světiti má církev od Ježíše Krista.¹⁾

Svěcených věcí máme užívati:

1. jen k tomu účelu, ke kterému byly od církve posvěceny;
2. s uctivostí a důvěrou, protože jejich působnost závisí hlavně na zbožném smýšlení toho, kdo jich užívá.

¹⁾ „A svolav dvanáct učedníků svých, dal jim moc nad duchy nečistými, aby je vymítali a aby uzdravovali všelikou nemoc i všeliký neuh.“ (Mat. 10, 1.) — „Budou ve jménu mém zlé duchy vymítati;... na nemocné budou ruce vzkládati, a (ti) se dobře míti budou.“ (Mar. 16, 17. 18.)

Je sice třeba, aby měli věřící k věcem církvi požehnaným úctu, ale také se musí chrániti pověry, jíž se dopouští ten, kdo očekává od osob nebo věcí účinek, jaký ani ze své přirozenosti, ani z vůle Boží míti nemohou.

Posvátné obřady jsou úkony a znamení, jež byly ustanoveny od církve svaté k poctě Boží a k posvěcení duší. Mají tedy dvojí cíl:

1. uctívání Boha;
 2. zprostředkovati věřícím potřebnou milost, na příklad obřady mše svaté a obřady udělování svátostí.
-

Přídavek.

Modlitby.

1. Znamení svatého kříže.

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

2. Modlitba Páně.

Otče náš, jenž jsi na nebesích! — Posvěť se jméno tvé; — přijď království tvé; — buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi.

Chléb náš vezdejší dej nám dnes; — a odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim věnníkům; — a neuvoď nás v pokušení; — ale zbav nás od zlého. — Amen.

3. Pozdravení andělské.

Zdravas Maria, — milosti plná; — Pán s tebou; — požehnaná ty mezi ženami — a požehnaný plod života tvého, Ježíš. — Svatá Maria, — Matko Boží, — pros za nás hříšné — nyní i v hodinu smrti naší. — Amen.

4. Apoštolské Vyznání víry.

Věřím v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země.

I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho; — jenž se počal z Ducha svatého, narodil se z Marie Panny; — trpěl pod Pontským Pilátem, ukřižován, umřel i pohřben jest; — sstoupil do pekel, třetího dne vstal z mrtvých; — vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího; — odtud přijde soudit živých i mrtvých.

Věřím v Ducha svatého; — svatou církev obecnou, svatých obcování; — odpuštění hříchů; — těla vzkříšení; — život věčný. — Amen.

5. Ke cti a chvále nejsvětější Trojice Boží.

Sláva Otci i Synu i Duchu svatému, jakož byla na počátku i nyní i vždycky až na věky věkův. Amen.

6. „Anděl Páně.“

(Odpustky 100 dní po každé, když se při zvonění modlíme „Anděl Páně“ i se třemi Zdrávasy kleče [v sobotu večer, v neděli a v době velikonoční stoje]. — Místo „Anděl Páně“ má se však v době velikonoční modlití, kdo umí, „Regina coeli“ nebo „Raduj se, nebes královno“. K získání odpustků nepožadují se příslušné veršičky a modlitba.)

1. Anděl Páně zvěstoval Panně Marii, a ona počala z Ducha svatého. Zdrávas, Maria, ...
 2. I řekla Maria: Aj já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého. Zdrávas, Maria, ...
 3. A Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi. Zdrávas, Maria, ...
- V. Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko.
R. Abychom hodni byli zaslíbení Kristových.

Modleme se!

Milost svou, prosíme, Pane, rač v mysli naše vlíti, abychom, kteří jsme andělským zvěstováním vtělení Krista, Syna tvého, poznali, skrze umučení jeho a kříž k slávě vzkříšení přivedeni byli. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

(Večer se přidává za duše v očistci:)

Otče náš. Zdrávas, Maria.

V. Odpočinutí věčné dejž jim, ó Pane.

R. A světlo věčné ať jim svítí.

V. Ať odpočívají v pokoji.

R. Amen.

(200 dní odpustků jednou za den, modlíme-li se tyto veršičky třikrát za den.)

V době velikonoční — od Bílé soboty až do soboty před svátkem nejsvětější Trojice — místo „Anděl Páně“ se modlíme „Vesel se, nebes Královno“, vždy stojíce.

Vesel se, nebes Královno, aleluja, neb ten, jehož jsi nositi zasloužila, aleluja, z mrtvých vstal, jak si pověděl, aleluja. Pro za nás Boha, aleluja.

V. Raduj se a vesel se, Panno Maria, aleluja.

R. Neboť Pán vstal vpravdě, aleluja.

Modleme se!

Bože, jenž zmrtvýchvstáním jsi Syna svého, Pána našeho Ježíše Krista, ráčil svět oblažiti, uděl, prosíme, abychom skrze Rodičku jeho Pannu Marii radosti života věčného získali. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

7. Modlitba ranní.

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

Bože můj! V nejhlubší uctivosti se tobě klaním. Věřím v tebe, protože jsi nekonečně pravdomluvný; doufám v tebe, protože jsi všemohoucí, nekonečně dobrotivý a milosrdný; miluji tě nade všecko, protože jsi nekonečně dokonalý a lásky nejhodnější. Děkuji tobě za všechna dobrodiní, která jsi mně kdy prokázal, a zvláště za to, že jsi mne i této noci tak milostivě opatroval.

Cokoli dnes budu mysliti a mluvit, cokoli činiti a trpěti, ať se děje ke cti a chvále tvé. Proto spojuji to všechno s úmyslem a zásluhami Ježíše Krista, Marie Panny a všech svatých a za oběť ti to přináším. Také snažně si žádám, získati všecky odpustky, které svými modlitbami a dobrými skutky dnes mohu získati.

Činím také předsevzetí, každého, zvláště svého obvyklého hříchu bedlivě se varovati. Dej mi, ó Bože, milost svou, abych toto předsevzetí svědomitě vyplnil.

„Sladké Srdce mého Ježíše, dej, abych tě víc a více miloval!“

„Sladké Srdce Marie Panny, budiž mou spásou!“

Svatý anděle strážce, svatý patrono můj a všichni svatí a světice Boží, orodujte za mne!

Otče náš. — Zdrávas, Maria. — Věřím v Boha. — Sláva Otcí.

8. Modlitba večerní.

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

Pane můj a Bože můj! Klaním se tobě a děkuji

ti za všechna dobrodiní, která jsi mně také dnes na těle i na duši prokázal.

Zdali jsem jich však také dobře použil? A zdali jsem přikázání tvá zachoval? Pomoz mi, abych o tom své svědomí dobře zpytoval.

(Zpytuj svědomí své, jak jsi zachoval přikázání Boží, jak jsi plnil svoje povinnosti, jak jsi přemáhal svou hlavní chybu, co dobrého jsi opominul, co jsi mohl a měl vykonati lépe. Vzbud lítost a obnov dobrý úmysl.)

Bože můj! Těchto a všech svých hříchů srdečně lituji, protože jsem pro ně spravedlivého trestu zasloužil. Želím jich proto, že jsem tebe, svého nejlepšího Otce, nejvyšší a lásky nejhodnější dobro, urazil. Činím opravdové předsevzetí, s milostí tvou život svůj polepsiti, blízké příležitosti ke hříchu se varovati a nikdy už nehřešiti.

V ruce tvé, ó Bože, poroučím tělo své i duši svou; tobě poroučím též svoje rodiče, příbuzné a dobrodince, živé i zemřelé.

Navštiv, ó Pane, milostivě příbytek tento a všecky úklady nepřítelů daleko od něho odvrát; nechať v něm přebývají svatí andělé tvoji, aby nás ostříhali v pokoji, a požehnání tvé budiž nad námi vždycky. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

„Ó Maria, bez hříchu počatá, oroduj za nás, kteří se k tobě utfkáme!“

Ježíši, Maria, Josefe! Vám věnuji srdce své i duši svou. — Ježíši, Maria, Josefe! Stůjte při mně v boji posledním! — Ježíši, Maria, Josefe! Kéž duše má v pokoji s vámi odejde! Amen.

9. Modlitba k andělu strážci.

Anděle Boží, strážce můj!
Rač vždycky být ochránce můj,
Mne vždycky řiď a napravuj,
Ke všemu dobrému mne vzbuzuj.
Ctnostem svatým mne vyučuj,
Ať jsem tak živ, jak chce Bůh můj,
Tělo, svět, ďábla přemáhám,
Na tvá vnuknutí pozor dávám.
A v tom svatém obcování,
Ať setrvám do skonání,
Po smrti pak v nebi věčně
Chválím Boha ustavičně. Amen.

10. K pozdvihování.

Pozdraveno budiž, pravé tělo Ježíše Krista, které za mne na kříži bylo obětováno! V nejhlubší pokoře klaním se tobě.

Ježíši, tobě jsem živ!
Ježíši, tobě umírám!
Ježíši, tvůj jsem živý i mrtvý! Amen.

Pozdravena budiž, předrahá krvi Ježíše Krista, která za mne na kříži byla vylita! V nejhlubší pokoře klaním se tobě.

Ježíši, smiluj se nade mnou!
Ježíši, slituj se nade mnou!
Ježíši, odpusť mi hříchy mé! Amen.

11. Ve čtvrtek na památku smrtelných úzkostí Pána Ježíše.

1. Otče, chceš-li, přenes kalich tento ode mne; avšak ne má vůle, ale tvá buď. — Otče náš.
 2. Smutnáf jest duše má až k smrti. — Otče náš.
 3. I učiněn jest pot jeho jako krûpěje krve tekoucí na zemi. — Otče náš.
- V. Svého vlastního Syna Bůh neušetřil.
B. Ale za nás za všechny jej vydal.

Modleme se:

Shlédni, prosíme tě, ó Pane, na tuto čeleď svou, za kterouž Pán náš, Ježíš Kristus, neváhal v ruce hřšíšníkû se vydati a muky kříže podstoupiti. Který s tebou živ jest a kraluje na věky věkův. Amen.

12. V pátek na památku smrti Páně na kříži.

1. Od šesté pak hodiny stala se tma po vší zemi až do hodiny deváté. — Otče náš.
 2. A okolo hodiny deváté zvolal Ježíš hlasem velikým řka: Bože můj, Bože můj! Proč jsi mne opustil? — Otče náš.
 3. Ježíš pak opět zvolav hlasem velikým, vypustil duši. — Otče náš.
- V. Kristus učiněn jest za nás poslušným až k smrti.
R. A to k smrti kříže.

Modleme se:

Pane Ježíši Kriste, kterýž jsi pro vykoupení světa na potupné dřevo kříže vystoupiti a svou předrahou

krv na odpuštění hříchů našich prolíti ráčil, pokorně tě prosíme, abys nám po smrti naší do nebes brány radostně dal vejíti. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

13. Modlitba před vyučováním.

Přijď, Duše svatý! Naplň srdce svých věrných a zapal v nich oheň lásky své.

Ó Bože, který jsi srdce věřících Duchem svatým osvětil a poučil, dej nám v témže Duchu správně smýšleti a vždy se radovati z jeho útěchy. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Otče náš. Zdrávas, Maria.

14. Modlitba po vyučování.

Bože, jehož milosrdenství nekonečné a jehož dobrota nesmírná jest, děkujeme tobě za všecko poučení, kterého se nám nyní dostalo milostí tvou. Nedopusť, prosíme, abychom na pravdy svaté víry zapomínali, ale dej, abychom podle nich věrně byli živi a odplaty věčné dosáhli. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Otče náš. Zdrávas, Maria.

15. Modlitba před jídlem.

Oči všech doufají v tebe, Hospodine, a ty jim dáváš pokrm v čas příhodný; otvíráš ruku svou a naplňuješ všelikého živočicha požehnáním.

Sláva Otci . . .

Pane, smiluj se nad námi. Kriste, smiluj se nad námi. Pane, smiluj se nad námi.

Otče náš. Zdrávas, Maria.

Požehnej, Pane, nás † i tyto dary své, které ze štědroty tvé požívati budeme. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Stolu nebeského účastnými nás učíš Král slávy věčné. Amen.

16. Modlitba po jídle.

Děkujeme tobě, všemohoucí Bože, za všechna dobrodiní tvá. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen. Sláva Otci . . .

Pane, smiluj se nad námi. Kriste, smiluj se nad námi. Pane, smiluj se nad námi.

Otče náš. Zdrávas, Maria.

Račiž Pane, odplatiti všem dobře nám činícím pro jméno tvé životem věčným. Amen.

A duše všech věrných zemřelých pro milosrdenství tvé ať odpočívají v pokoji. Amen.

17. Vzbuzení tří božských ctností.

Vzbuzení víry. Věřím v tebe, pravý, ve třech osobách jediný Bože, Otče, Synu a Duchu svatý, jenž jsi všecko stvořil, všecko zachováváš a spravuješ, jenž dobré odměňuješ a zlé tresceš. Věřím, že Syn Boží se vtělil, aby nás vykoupil, a že Duch svatý svou milostí nás posvěcuje. Věřím, že duše naše nesmrtelná, milost pak Boží nám k spasení nevyhnutelně potřebná jest. Věřím a vyznávám všecko, čemu Ježíš Kristus učil, co svatí apoštolé kázali a čemu svatá římskokatolická církev věřiti velí. Tomu všemu věřím, protože jsi, ó Bože,

věčná a neskonaná pravda a moudrost, kteréž nelze, aby oklamala, aniž lze, aby byla oklamána. Ó Bože, rozmnož víru mou!

Vzbuzení naděje. Doufám a důvěřuji, ó Bože v tvou nesmírnou dobrotu a v tvé milosrdenství, že mi pro neskončené zásluhy svého jediného Syna Ježíše Krista udělíš, abych za živa hříchy své poznal, dokonale jich litoval, a že mi je odpustíš, po smrti pak že mi ráčíš spasení věčné dáti a popřáti, abych na tebe tváří v tvář patřil, tebe miloval a s tebou se věčně radoval. Mám naději, že mi také dáš, čím bych toho dosáhl. Doufám toho od tebe, protože jsi to slíbil, jenž jsi všemohoucí, věrný, svrchovaně dobrotivý a milosrdný. Ó Bože, posilni naději mou!

Vzbuzení lásky. Bože můj! Miluji tě z celého srdce svého nade všechno, protože jsi nejlepší dobro, že jsi nejvyšší dokonalý a veškeré lásky hoden. I proto tě miluji, že jsi ke mně a ke všem tvorům nejvyšší dobrotivý. Žádám toho srdečně, abych tě tak dokonale miloval, jako tě tvoji věrní služebníci milují a milovali, s jichžto láskou spojuji svou nedokonalou lásku; tu ve mně, ó Bože, vždy více a více rozněcuj.

18. Vzbuzení lítosti a předsevzetí.

Bože můj, poněvadž si tedy upřímně žádám, abych tě srdečně a vroucně miloval, a opravdově se snažím, abych toho dokázal, bolestně toho želim a lituji, že jsem tebe, své nejlepší dobro, svého Stvořitele, Vykupitele a Posvětitel, rozhněval; želim toho srdečně, že jsem tebe, Otce svého nejlaskavějšího, svého všemo-

houcího Pána a spravedlivého Soudce, urazil. Opravdu míním se varovati všech hříchů i všech zlých příležitostí, předešlých nepravostí vždy více a více litovati a nejednati nikdy proti tvé nejsvětější vůli. Přijmi mne opět za dítě své a dej mi milost, abych splnil, co jsem si umínil. Za to tě prosím pro neskonalé zásluhy tvého božského Syna, Pána a Spasitele našeho, Ježíše Krista. Amen.

19. Pobožnost svatého růžence.

Ú v o d.

Věřím v Boha... Otče náš... Třikrát Zdravas, Maria..., po jménu Ježíš se vkládají slova:

1. v kterého věříme,
2. v kterého doufáme,
3. kterého milujeme,

I. Tajemství růžence radostného,

který se modlíme hlavně od adventu až do postu:

1. kterého jsi, Panno, z Ducha svatého počala,
2. s kterým jsi, Panno, Alžbětu navštívila,
3. kterého jsi, Panno, v Betlemě porodila,
4. kterého jsi, Panno, v chrámě obětovala,
5. kterého jsi, Panno, v chrámě našla.

II. Tajemství růžence bolestného,

který se modlíme hlavně v době postní:

1. který se pro nás krví potil,
2. který byl pro nás bičován,

3. který byl pro nás trním korunován,
4. který pro nás těžký kříž nesl,
5. který byl pro nás ukřižován.

III. Tajemství růžence slavného,

který se modlíme hlavně od velikonoce až do adventu:

1. který z mrtvých vstal,
2. který na nebe vstoupil,
3. který Ducha svatého seslal,
4. který tě, Panno, na nebe vzal,
5. který tě, Panno na nebi korunoval.

V. Královno posvátného růžence, oroduj za nás.

R. Abychom hodni byli zaslíbení Kristových.

Modleme se:

Bože, jehož jednorozený Syn svým životem, smrtí a zmrtvýchvstáním odměny spasení věčného nám získal, uděl, prosíme, abychom o tajemstvích těch v posvátném růženci blahoslavené Panny Marie rozjímající, i následovati toho, co obsahují, i toho, co slibují, dosáhli. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

20. Modlitba „Pod ochranu tvou“ a ke sv. Josefu.

Pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží Rodičko; prosbami našimi nezhrdej v potřebách našich, ale ode všeho nebezpečství vysvoboď nás vždycky, ó slavná a požehnaná Panno Maria, paní naše, prostřednice

naše, orodovnice naše; se Synem svým nás smiř, Synu svému nás poroučej, Synu svému nás obětuj!

V. Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko.

R. Abychom hodni byli zaslíbení Kristových.

Milost svou, prosíme, Pane, rač v mysli naše vlítí, abychom, kteří jsme andělem zvěstujícím vtělení Krista, Syna tvého, poznali, skrze umučení jeho a kříž k slávě vzkříšení přivedení byli. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

V. Oroduj za nás, svatý Josefe.

R. Abychom hodni byli zaslíbení Kristových.

Prosíme tě, ó Pane, aby nám pro zásluhy a na přímluvu ženicha tvé nejsvětější rodičky bylo uděleno, čeho pro svou nedostatečnost sami dosáhnouti nemůžeme. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

21. Obnovení dobrého úmyslu.

Můj Ježíši, z lásky k tobě, s tebou a pro tebe.

22. „Zdrávas, Královno.“

Zdrávas, Královno, matko milosrdenství! Živote sladkosti a naděje naše, buď zdráva! K tobě voláme, vyhnaní synové Evy; k tobě vzdycháme, lkající a plačící v tomto slzavém údolí. I protož, orodovnice naše, obrať k nám své milosrdné oči, a Ježíše, kterýž jest požehnaný plod života tvého, nám po tomto putování ukaž, ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria.

V. Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko.

R. Abychom hodni byli zaslíbení Kristových.

Modleme se:

Všemohoucí, věčný Bože, který jsi tělo a duši pře-slavné Panny a Matky Marie spolupůsobením Ducha svatého tak připravil, aby se stala důstojným příbytkem Syna tvého, dejž nám, kteří se z její památky těšíme, abychom její milostivou přímluvou byli vy-svobozeni od nastávajícího zla i od smrti věčné. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

23. „Memorare.“

Pomni, ó nejdobrotivější Panno Maria, že od věků není slýcháno, abys koho byla opustila, kdo se pod ochranu tvou utíkal aneb o pomoc tě vzýval anebo za přímluvu tě žádal. Důvěrou touto jsa posílněn, k tobě, Panno panen a matko, spěchám, k tobě přicházím a jako lkající hříšník stojím před tebou. Ó matko Slova, slovy mými nepohrdej, nýbrž milostivě slyš a vyslyš mne. Amen. (Odpustky 300 dní po každé.)

24. Obnovení slibu křestního.

Ó Bože, Otče, Synu i Duše svatý! — Já, dítko tvé, — v pokoře klekám — před božskou velebností tvou — a klaním se tobě v úctě nejhlubší. — Děkuji tobě z celého srdce — za všechna dobrodiní, — která jsi mně prokázal; — zvláště pak tobě děkuji za milost křtu svatého. — Ačkoli jsem při křtu svém nevěděl, — jakou to svatou úmluvu — ty se mnou činíš a já s tebou: — obnovují nyní přece — dobrovolně a s vroucími

díky — tuto svatou úmluvu — a chci na věky — býti a zůstatí — věrným a poslušným dítkem tvým. — Odříkám se tedy — ďábla — a všech skutků jeho — i vši pýchy jeho. — Veřím v tebe, Bože, — Otče všemohoucí, — Stvořiteli nebe i země. — Veřím v tebe, — Ježíši Kriste, — v pravého a jediného Syna Božího, — Pána našeho, — jenž ses pro nás narodil — z Marie Panny — a za nás trpěl. — Veřím v tebe, — Duše svatý. — Veřím — v jednu, — svatou, — katolic-kou a apoštolskou církev, — svatých obcování, — odpuštění hříchů, těla vzkříšení, — život věčný. — Slibuji, ó Bože můj, — že budu svatá přikázání tvá zachovávatí, — svaté svátosti přijímatí — a všech prostředků milosti — horlivě užívati — a že jako poslušné dítko tvoje — chci žíti a umříti. — Dej mi milost, — abych se tomuto svému slibu — nikdy nezpronevěřil — a hned se zase polepšil, — kdybych do hříchu upadl, — abych podle — milostivého zaslíbení tvého — života věčného dosáhl. — Maria, Matičko, — stůj při mně! — Svatý anděle strážce, — ochraňuj mne! — Svatý patrone můj, — oroduj za mne! Amen.

25. Kratší modlitby.

Když jdeme podle kostela anebo vůbec k pozdravení nejsvětější svátosti oltářní.

Svatý, svatý, svatý jsi, Hospodine, Bože zástupů; země jest plná velebnosti tvé. Sláva Otci, sláva Synu, sláva Duchu svatému. (100 dní odpustků jednou za den.)

Pochválena a pozdravena budiž nejsvětější svátost oltářní od tohoto času až na věky! Amen.

Chvála a díky buďtež nyní a bez ustání nejsvětější, božské svátosti oltářní! (100 dní odpustků jednou za den.)

Když se kropíme svěcenou vodou.

(Dělajíce kříž řkáme:)

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

Když jdeme podle kříže.

Klaníme se tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme tobě, neboť skrze svatý kříž svůj svět jsi vykoupil.

K Pánu Ježíši.

Pochválen buď Ježíš Kristus! — Na věky! Amen.
(Odpustky 50 dní po každé při vzájemném pozdravení.)

Ježíši, Bože můj, nade všechno tě miluji.

Můj Ježíši, smilování!

Ježíši, tichý a pokorný srdcem, učiň, aby se srdce mé srdci tvému podobalo.

K neblahoslavenější Panně Marii.

Sladké srdce Panny Marie, budiž mou spásou!
Velebeno budiž svaté a neposkvrněné početí neblahoslavenější Panny, Marie, Matky Boží.

K svatému Josefu.

Ó svatý Josefe, vzore a patrone ctitelů nejsvětějšího srdce Ježíšova, oroduj za nás!

V pokušení.

Raději umřítí nežli zhřešiti.

Ó Paní má, ó Matko má, pomni, že tobě náležím!
Chraň a opatruj mne jako statek a majetek svůj!

Při práci a v utrpení.

Ó Ježíši, všechno z lásky k tobě!

Povzdechy svatého Ignáce.

Duše Kristova, posvět mě!
Tělo Kristovo, uzdrav mě!
Krví Kristova, opoj mě!
Vodo z boku Kristova, obmyj mě!
Umučení Kristovo, sliž mě!
Ježíši dobrý, vyslyš mě!
Ve své rány ukryj mě!
Odloučit nedej od sebe!
Úkladu zlého uchraň mě!
V hodinu smrti navštiv mě!
Přijítí k sobě přikaž mě,
s Tvými svatými ať chválím tě
na věky věků. Amen.

